

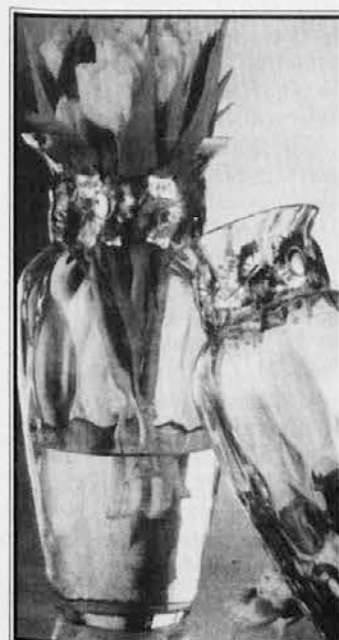
EVROPSKA FEDERACIJA?

Dandanes se svetovna in evropska rav-
novesja sicer ustaljujejo, vendar pa na vseh koncih sveta - in
tako tudi na naši stari celini - vedno raste kaj novega. Nekdanji
ameriški državni tajnik in politolog Henry Kissinger je zapisal,
da lahko prav ravnesje sil omogoča dosego miru, če ga
drugače ni možno doseči s samimi principi. Sami smo priča
nastajanju nove evropske politike in družbe, ki se pred nami
in skupno z nami oblikuje. Imamo že Evropsko unijo kot
skoraj trdno osnovo za bodoči razvoj naše celine. Z vsemi
svojimi ustanovami in organi, od evropskega parlamenta do
Komisije (vlade), pa ni še vse tako dokončno, kot si lahko mi-
slimo. Pomislimo na čas, ko bodo že čez nekaj let vstopile v
EU nove članice, med njimi tudi Slovenija. Tako se bodo še
številčno povečale pa tudi politično razširile vse te glavne ev-
ropske ustanove.

Duhove je pred kratkim razburil "zeleni" nemški zunanji
minister Joschka Fischer s svojim predlogom za nekako evrop-
sko federacijo. O vsem tem se je zlasti razpisal francoski tisk,
slišali pa so se tudi vplivni glasovi glavnih evropskih politikov.
V svojem komentarju v pariškem dnevniku Le Monde An-
dré Fontaine zgovorno podčrta nekaj dejstev. Izhaja iz raz-
lage same besede "federalizem", ki jo je nekoč dal znani fi-
lozof Montesquieu, ki naj bi lepo povezal ugodne plati no-
tranjega ustroja republikanske vlade z zunanjo močjo mo-
narhičnega sistema. Spominja pa še na novejši čas, ko je
npr. v Franciji prav do federalizma imel sovražen odnos gen.
De Gaulle. Obratno pa v najnovejšem času francoski ko-
mentator omenja pozitivna stališča. Tako navaja predsedni-
ka Nemške zvezne republike Raua, ki je proti koncu lanske-
ga leta zaželel neko federalno ustavo za Evropo. Podobno
je prejšnji predsednik Evropske komisije Delors še letos go-
voril o Evropi kot federaciji držav-narodov itd. Vse to nudi
veliko mnenj za razmišljanje. Po Fontainovem mnenju se
še postavljajo bistvena vprašanja federalnega ustroja. Kakšen
naj bo zvezni parlament? Ali naj ga sestavljata dve zbornici,
ena za predstavnike držav, druga pa narodov? Kako naj pri-
de do izvolitve predsednika federacije in za kakšno obdobje?

Med vsemi se v komentarjih odlikujejo seveda francoski in
nemški politiki. Tako je že kmalu francoski zunanji minister
Hubert Vedrine izjavil, da so Fischerjevi predlogi, ki so sicer
dobrodošli, daljnoročni. Zamislimo si Evropo (ki jo sedaj pred-
stavlja petnajsterica), ki bo imela 27, 30 ali še več držav. Tre-
ba bo najprej ustrezno prikriti vse potrebne norme, pa tudi
same evropske institucije. Tako šef francoske diplomacije. Nje-
gov kolega notranji minister Jean-Pierre Chevènement je bil
mnogo manj diplomatski. Primerjal je namreč Fischerjev pred-
log nekdanjemu Nemškemu svetemu rimskemu cesarstvu
in še pristavil, da Nemci niso še pozabili na svojo nacional-so-
cialistično preteklost... O tem je govoril tudi francoski predse-
dnik Jacques Chirac in se zavzel za konkretno Evropo, ki naj bi
odigrala večjo vlogo za dosego svetovnega miru. **STRAN 3**

ANDREJ BRATUŽ

Skerlavai
draguljarna

TRST - Ul. Battisti 2
tel. 040 7606012

SKEPSA PREDSEDNIKA LUCIANA VIOLANTEJA

NI PRAVE POLITIČNE VOLJE

DRAGO LEGIŠA

V središču pozornosti na-
še slovenske javnosti v za-
mejsstvu so še vedno besede,
ki jih je izustil v Vidmu v so-
boto, 3. t.m., predsednik pos-
lanske zbornice in hkrati
eden vodilnih politikov iz vrst
Levih demokratov Luciano
Violante o vprašanju zakons-
ke zaštite naše narodne
manjšine. "Upam, je dejal, da
bo zaščitni zakon odobren v
tej legislaturi, a o tem zares
nisem prepričan". Pristavil je,
kako je v svojem življenju o-
pravljaval več poklicev, a ne po-
klica preroka. Vsekakor je
potrdil, da je nadaljevanje

razprave o znanem Maselli-
jevem zakonskem predlogu
sicer na dnevnem redu pos-
lanske zbornice 27. in 28.
junija. Kot nam pravi izku-
šnja, pa to še ne pomeni, da
se bo razprava zares nada-
ljevala, še manj pa, da bo za-
konski predlog odobren.

Ko je naš človek vse to
bral v časnikih ali slišal po ra-
diu in televiziji, je moral prav
zares osupniti. Spomnil se je,
kako je taisti Violante tako v
Ljubljani kot v Rimu zagotavl-
jal predsedniku slovenskega
državnega zbora Podobniku,
da bo Italija tokrat izpolnila
obveze, ki izhajajo iz podpi-
sanih mednarodnih dogovo-

rov, ter hkrati končno tudi iz-
polnila to, kar je naši manjšini
tolikokrat obljubila. Zakaj in
čemu zdaj tolikšna previd-
nost, da ne rečemo skepsa?

Ko je bil govor o zakonski
zaščiti naših pravic, se je Rim,
kot vemo, vedno izgovarjal,
češ da je zlasti Trst odločno
proti, njegovi volji pa naj bi
se dejansko podrejela tudi
deželna vlada in deželni svet.
To se je res dogajalo, ko so v
Trstu in Furlaniji-Juljski kraji-
ni vedrili in oblačili demokri-
stjani ob glasni ali tihi podpo-
ri socialistov. Prav tema poli-
tičnima skupinama se mora-
mo med drugim zahvaliti, če
je iz deželnega sveta po sko-

raj dveh desetletjih izginil
predstavnik Slovenske skup-
nosti, edine slovenske politi-
čne organizacije v deželi in
državi. Na predlog in pobu-
do omenjenih strank je slo-
venska narodna manjšina iz-
gubila svojega pristnega pred-
stavnika in glasnika, zaradi
česar nam je bila prizadeta
neprecenljiva politična, mo-
ralna in seveda tudi material-
na škoda. Od tedaj je minilo
že dolgih osem let, ne da bi
kdo od tistih italijanskih poli-
tikov, ki so jih polna usta de-
mokracije in svobode, nekaj
stvarnega naredili, da bi se v
deželni zbor F-Jk vrnil pred-
stavnik slovenske narodne
manjšine. Prav v teh dneh
imamo priložnost spet ugo-
tavljati, kako sta vprašanje
manjšinskega predstavnštva
uredili mladi državi, kot sta
Slovenija in Hrvaška. V par-
lamentih obeh držav je vlo-
ga poslancev tako italijanske
kot madžarske manjšine zelo
pomembna, saj se dogaja, da
je npr. v Sloveniji prav od gla-
sovanja poslancev obeh na-
rodnih manjšin celo odvi-
sna usoda osrednje vlade,
medtem ko postaja italijanski
poslanec v zagrebškem
parlamentu ali saboru čedalje
vplivnejši ne le, kar zadeva
stanje italijanske manjšine,
temveč tudi zaradi stikov
med Hrvaško in Italijo ter EZ.

Te dni je bil na zasebnem
obisku v Istri bivši italijanski
ministrski predsednik ter se-
danji predsednik evropske ko-
misije Romano Prodi. Obisk
je bil sicer zasebnega znača-
ja, a je vplivni italijanski poli-
tik imel lepo priložnost, da
se je na lastne oči prepričal,
da je Slovenija na svojem
dvojezičnem področju v Istri
vzorno uredila vprašanje to-
ponomastike, ki je povsod
dosledno dvojezična.

STRAN 3

PREDSEDNIK PUTIN V ITALIJI IN VATIKANU

RUSKI ZID ZA PAPEŽA

Ruski predsednik Putin je
v ponedeljek, 5. t.m., dupo-
toval na obisk v Italijo. V Ri-
mu je imel pogovore s pred-
sednikom vlade Amatom in
predsednikom republike
Ciampi, za tem pa ga je
na zasebnem obisku v Vati-
kanu sprejel papež Janez Pa-
vel II. Putin je tretji visoki ru-
ski predstavnik, ki je bil na
obisku v Vatikanu. Leta 1989
je Janeza Pavla II. prvi obiskal
tedanji glavni tajnik sovjetske
komunistične partije Gorba-
čov, nekaj let kasneje pa je
bil na obisku v Vatikanu ruski
predsednik Boris Jelcin. Prva
dva sta vrhovnega poveljarja
katoliške Cerkve povabila na
obisk v Moskvo. Tega vabila
pa ni posredoval predsednik
Putin. V dobro obveščenih
krogih pravijo, da obisku Ja-
neza Pavla II. v Moskvi odlo-
čno nasprotujejo vrhovi ru-
ske pravoslavne Cerkve.

Ruski predsednik Putin je
v torek bil na obisku v Mila-
nu. Glavni predmet njegovih
zanimanj je bilo gospodarsko
sodelovanje med Italijo in Ru-
sijo, saj je znano, da slednja
krvavo potrebuje sredstva za

gospodarsko rast in za var-
nejše prehajanje iz planskega
v tržno gospodarstvo. Italiji
pa se ponuja priložnost za
nove še krepkejši gospodarske
posege v prostrani Rusiji.

02 Breda Susič
SLABOTNI UPI ZA MIR

03 Marko Tavčar / intervju
BERNARDKA RADETIČ

06 ORGELSKI TEČAJ ZCPZ

06 Zora Tavčar
UMETNIŠKI SVET MAGDE STAREC TAVČAR

08 Matjaž Rustja
CERKVENI ZBORI SO NEZAMENLJIVI DEL...

10 Iva Koršič
VESELO PRAZNOVANJE OSNOVNOŠOLCEV

11 Iva Koršič
POVOJNI IN SEDANJI UTRIP V ŠTANDREŽU

12 SV. VIŠARJE: ZAČETEK POLETNE SEZONE

14 Ivan Žerjal
SDGZ ZA VSTOP V SSO

16 Marjan Drufovka
MED BOROVCI V ŠTEVERJANU

ZADNJI CLINTONOV OBISK V TUJINI

2

ČETRTEK
8. JUNIJA
2000

Ameriški predsednik Bill Clinton je pol leta pred koncem svojega mandata opravil zadnji obisk v tujini. V Berlinu se je najprej udeležil zasedanja predsednikov levo-sredinskih vlad, ki je bilo posvečeno predvsem kopici hudih problemov, ki jih povzroča globalizacija, nato pa je obiskal Moskvo, kjer je imel vrsto pogovorov s predsednikom Vladimirom Putinom (na sliki).

Clinton in njegov gostitelj sta podpisala dva sporazuma. Prvi predvideva sodelovanje

pri uničevanju obogatene plutonije. Vsaka država bo v 18 letih uničila 34 ton obogatene plutonije (s tem bi lahko izdelali kar 8 tisoč takih bomb, kot je bila tista, ki so jo leta 1945 spustili na Hirošimo). Drugi sporazum predvideva sodelovanje pri stalnem nadziranju raketnih izstrelitev in o sprotne medsebojnem obveščanju. Ruska stran še vedno nasprotuje t.i. amerškemu "zvezdnatemu ščitu", ki naj bi predstavljal učinkovito obrambo pred možnimi jedrskimi napadi, ven-

dar se zdi, da so v tem kočljivem vprašanju možna nadaljnja dogovarjanja med ZDA in Rusijo.

Ameriški predsednik je v moskovskih pogovorih sprožil tudi vprašanje spoštovanja človekovih pravic, pri čemer je prišlo v poštev predvsem stanje v Čečeniji, vendar so Rusi vztrajali pri svojih znanih stališčih, češ da gre za rusko notranje vprašanje. Zdi se, da je Clinton kljub temu pokazal razumevanje za ruske gospodarske in socialne potrebe, pri čemer prihajajo v poštev predvsem krepka denarna posojila oz. solidno gospodarsko sodelovanje med Združenimi državami Amerike in Rusijo.

Ameriški predsednik je iz Moskve odpotoval v Ukrajino, kjer je imel pogovore s predsednikom Kučmo. Glavni predmet pogovorov je bilo zaprtje jedrske elektrarne v Černobilu, kjer je proti koncu aprila leta 1996 prišlo do strahotne jedrske eksplozije, ki je terjala na tisoče smrtnih žrtev. Najpomembnejši sklep, ki sta ga v tej zvezi sprejela predsednika Kučma in Clinton, je, da bodo v letošnjem decembru dokončno zaprli omenjeno jedrsko elektrarno.

RIM: BOSSI JE POSLAL SVOJEGA ŠOFERJA

Na pobudo predsednika republike Ciampi je bil v Rimu ob prazniku republike po sedmih letih premora mimo hod raznih rodov italijanske vojske. Na častni tribuni so poleg najvišjih državnih predstavnikov bili tudi mnogi predsedniki dežel in župani večjih italijanskih mest ter političnih strank. Zanimivo pa je, da je glavni voditelj Severne lige Umberto Bossi poslal na častno tribuno svojega šoferja, medtem ko je sam vodil strankino zborovanje v Pontidi. Zvečer pa so bili odprti za množico vrtovi Kvirinala. V iste vrtove je l. 1968 predsednik Saragat povabil župane vseh občin v Italiji, s čimer je počastil 20-letnico republiške ustave. Povabilu so se odzvali tudi vsi štirje takratni slovenski župani s Tržaškega.

Stališča do problema evropske federacije so torej še različna. Sicer pa je naravno, da se v tej prvi fazi (odkar je uradno padel predlog) vsi še bolj ali manj previdno izražajo o njem. Iz sodobne zgodovine vemo, da so predlogi o evropski federaciji že bili v polpretekli dobi. Tako tudi v slovenski politični zgodovini 20. stoletja, ko je na primer Bogo Grafenauer (na Bohinjskem tednu leta 1939) govoril o Pan-evropi kot o federaciji evropskih držav.

Ideja o evropski federaciji je torej danes še "in fieri", v nastajanju. Pripravljajo jo veliki evropski politiki, sprejeti in odobriti pa jo bodo morali ljudje. In prav državljani današnje in bodoče nove Evrope bodo zato imeli zadnjo besedo.

EVROPSKA FEDERACIJA

Sicer pa je sam Fischer za pariški dnevnik Le Figaro pojasnil, kakšno zamisel o Evropi ima pred očmi. Pri tem je zlasti prikazal osnovno podobo nove Evrope in rekel: "Sem za evropsko federacijo nacionalnih držav z delitvijo suverenosti".

Tudi italijanski premier Giuliano Amato je napisal za pariški Le Monde daljši članek o tem vprašanju. V bistvu je predsednik rimske vlade med drugim podčrtal govorec o enotnosti Evropske unije - da bi le-ta brez Velike Britanije bila morda bolj kompaktna, pa tudi politično, finančno in vojaško bolj ranljiva.

SLABOTNI UPI ZA MIR

BREDA SUSIČ

Malokdo se spomni, da tičijo vzroki za večino afriških vojn ne samo v skorumpiranih afriških političnih elitah, ki jim je mar le ohranitev lastne oblasti in bogatenje, ampak tudi v zgodovini. Zgodovino črnega kontinenta pa je do pred kratkim neposredno pisala naša Evropa, kasneje pa Združene države Amerike in Sovjetska zveza.

To velja tudi v primeru Etiopije in Eritreje. Odnosi med različnimi afriškimi plemeni so bili vedno vse prej kot enostavni in mirni. Na Afriškem rogu se prepletajo različne etnije, plemena, jeziki in verstva. Najštevilčnejša etnična skupina, Oromo, je razširjena po celnem južnem delu pokrajine od Sudana prek Ogadena do Somalije. Vendar to skupino sestavlja več klanov, ki govorijo različne jezike in imajo različne običaje, poleg tega pa se še delijo na kristjane in muslimane. Eritrejci pa so bolj kot neke vrste umetna tvorba italijanskih kolonialnih meja, kot pa resnična etnija. Večina tamkajšnjih plemen je muslimanske vere, na jugu, ob meji z Etiopijo, pa živijo t.i. Tigrajanci, ki so kristjani.

Vsemu temu je treba dodati nekatere zgodovinske podatke: najprej kolonialne apetite Italijanov, ki so najprej zasedli Eritrejo (1885), kasneje pa si poskusili podrediti še Etiopijo (Mussolini 1935). Po zmagi britanske vojske in etiopskega odporiškega gibanja nad Italijani so si svoj vpliv na območju pridobile ZDA. Etiopski cesar Haile Selassie se je obvezal, da bo uvažal demokratična načela, med katerimi bi moral izstopati federalizem. Eritreja je bila namreč kot avto-

nomna pokrajina vključena v veliko etiopsko cesarstvo kljub separatističnim težnjam, ki so se oblikovale že v času italijanske nadvlade. Te težnje so postale čedalje močnejše, ko se je etiopski cesar izneveril obljubam o demokraciji, brutalno zatiral vsa independentistična gibanja; njegova nesmiselna agrarna politika, ki je uničila samozadostnost države na področju prehrane, pa je privredla do tako hude lakote, da je zaradi nje umrlo skoraj 200.000 ljudi. Oblikovali sta se dve večji odporiški gibanji: muslimansko iz osrednje Eritreje, ki se je naslanjalo na pomoč socialističnih držav, in krščansko-Tigrajansko, ki je zavračalo socialistične modele držav in se opiralo na pravico do secesije. L. 1974 sta dosegli pomembno vojaško zmago nad Etiopijo. Cesar Haile Selassie je padel in njegovo mesto je prevzela največja protivladna skupina, t.i. Derg.

Za obe sosednji državi se je začelo novo obdobje terorja. Derg je svoje simpatije začel izkazovati Sovjetski zvezi, ki je na celotnem območju Afriškega roga in Adenskega zaliva hotela ustvariti svojo vplivno cono. Vsa ravnovesja, zavezništva in sovraštva med različnimi etnijami in odporiški skupinami so se v hipu postavila na glavo. Hladna vojna je na tem območju pustila krvave sledove: ko je Etiopija še uživala ameriško podporo, je SZ podpirala muslimanske Eritrejce. Ko pa se je nova etiopska oblast raje odločila za prijateljstvo SZ, ji je ta pomagala pri zatiranju prej prijateljskih eritrejskih odporiških skupin tudi takrat, ko so te organizirale pomoč ljudstvu, ki je bilo sestradano zaradi ka-

tastrofalnih posledic nepremišljeno vodene agrarne politike centralnih oblasti (zaradi lakote je umrlo še pol milijona ljudi).

V prvih devetdesetih letih, potem ko Derg ni užival več nikakršne podpore ljudi, in po propadu sovjetskega bloka, so odporiške skupine tako v Eritreji kot v Etiopiji prevzele oblast. Leta '93, potem ko se je Eritreja s plebiscitom odločila za samostojnost, je prišlo do formalizacije te odločitve, v Adis Abebi pa je prevzel oblast voditelj odporiške skupine EPRDF Meles Zenawi, ki je še danes na oblasti).

Nekaj časa se je zdelo, da bosta državi sodelovali: podpisali sta najrazličnejše sporazume o sodelovanju, med katerimi je bil najvažnejši tisti, ki je omogočal dostop Etiopije do morja, saj je ta država lahko trgovala skozi eritrejski pristanišči Assab in Massawa. Toda relativno mirno obdobje je trajalo le do 6. maja 1998, ko so se med državama obnovili boji. Povod naj bi bil spor zaradi netočno določene meje, v resnici pa si je hotela Etiopija priboriti dostop do morja. Ko je namreč Eritreja uvedla svojo valuto in prisilila Etiopijo, da poravnava carinske obveze v svojih dveh pristaniščih v dolarjih, se je ta znašla v težki ekonomski situaciji. Odnosi so se hudo pokvarili, napetost je rasla, dokler ni počila.

Obnovitev spopadov sredi maja, ki so terjali že okrog 100.000 žrtev, je samo nadaljevanje vojne, ki se je začela pred dvema letoma. Nič ne daje slutiti, da se bo stanje umirilo, dokler ne bo prišlo do kompromisne rešitve, ki bo ustrezala obema državama.

PREMIKI V SLOVENIJI IN MI

Kot smo na tem mestu že navedli, pomenijo sedanji politični premiki v Sloveniji večjo družbeno dinamiko, odločnejša stališča in posledično večjo moč države. Seveda se bodo splošne razmere v odnosu na mehko bno vzdušje zadnjih let prehodno zaostrele, to pa ne bi smel biti razlog, da bi se ponovno vrnili v prejšnje stanje, ki je bilo gotovo premalo učinkovito. V kolikor se bodo jasni obrisi levih in pomednih strank utrдили, utegnejo vplivati tudi na razmere med nami, med našo manjšino. Tostran meje nikakor nismo le podaljšek razmer v matični državi, res pa je, da so bili premiki v Sloveniji v našem prostoru vedno zelo dejavni in jih ni bilo nikdar mogoče zanikati.

Na kakšen način bi torej v manjšini s pridom povzeli sedanje spremembe v matičnem prostoru? V čem nas ti premiki lahko spodbudijo oziroma nam odprejo nove možnosti? Ob odločnejši Sloveniji se bomo hitreje zavabili svojega sedanjega stanja. Doslej nismo bili sposobni ustvariti zavezujočega skupnega manjšinskega omizja, v osnovi smo torej ostali na istem, kot smo bili pred desetimi leti, toda pod vplivom zahtev novega časa in tudi zaradi lastne uvidevnosti smo spodbudili celo vrsto uspešnih notranjih dogovorov, kar sta predvsem uresničili obe osrednji krovni organizaciji, Svet slovenskih organizacij ter Slovenska kulturno gospodarska zveza. V okvi-

ru siceršnje razdrobljenosti je to dogovarjanje doseglo lepo višino in nemara kar največjo možno učinkovitost. Toda razočaranje zaradi zavlačevanja sprejemanja zaščitnega zakona nam je razumljivo odvzelo potreben polet, ki ga verjetno ne bo mogoče obnoviti s sedanjo stopnjo organiziranosti. V kolikor bi želeli več lastne moči - in na dlani je, da to moč še kako potrebujemo -, potem bi se vendar morali dokopati do resnejše in trdnje skupne organiziranosti. Podobno kot v Sloveniji bi morali obuditi vse svoje različnosti, vse svoje identitete, ki jih premoremo, ter z njimi vzpostaviti skupno manjšinsko omizje. Samo na ta način bi preprečili nastajanje morebitnih novih manjšinskih političnih subjektov. Prav tako bi s trdnim skupnim omizjem preprečili, da nam ne bi dejavniki izven manjšine narekovali našo lastno organiziranost oziroma ustanavljali takšne in drugačne organe, v katerih se ne bi prepoznavali. Iz povedanega je razvidno, kako naših nadaljnjih drobitev kakor tudi posegov od zunaj ni mogoče preprečiti, v kolikor bo manjšinska organiziranost še naprej obstajala v sedanji obliki. Tako kot se to dogaja v Sloveniji, bi torej tudi vse nas v manjšini okrepili le močnejši premiki v smislu trdnje organiziranosti. Sedanje stanje ne koristi več namreč prav nobenemu delu manjšinske stvarnosti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMIAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

S 1. STRANI

NI PRAVE POLITIČNE...

Prodi je namreč pot od Koprca do Pulja povečini prekosaril in se je s stanjem lahko seznanil neposredno.

Kakšno je v tem pogledu stanje pri nas, vemo prav dobro. Dvojezični napisi posameznih vasi in krajev so razmeroma zelo redki, imeni, kot sta Trst ali Gorica, pa sta kar "off limits", kot je v času Zavezništva vojaške uprave pisalo na številnih opozorilnih tablah pred vstopom v znani in ne prav čislani predel tržaškega starega mesta.

Nekdanjih vodilnih strank že nekaj let ni več. V tržaški občini je že drugi mandat zapored na oblasti Illyjeva levosredinska uprava, število izrazitih nasprotnikov priznanja naših osnovnih pravic se vidno manjša, cerkvena hierarhija v celotni deželi se je izrekla za zaščitni zakon, prav tako so se izjavili številni italijanski izobraženci, da ne omenjamo levosredinskih strank, ki so, vsaj na papirju, za zakonsko zaščito in smo zanje Slovenci v zadnjih letih tudi množično volili. Nobene nepremostljive ovire zato ne bi bilo, če bi v rimskem parlamentu večina zares hotela spraviti pod streho tudi ta problem. Zato zares ne moremo razumeti skese in pesimizma predsednika Violanteja, čeprav vemo, iz katerega gnezda izhaja sedanji predsednik vlade, ki bi moral po našem odločno pri-

tisniti na omahljivce, saj vendar med drugim gre za spoštovanje mednarodnih obvez, da 3. in 6. člena republiške ustave niti ne omenjamo.

Kot smo brali v dnevnem tisku, se je zadnji čas v okviru deželne sveta zbrala skupina svetovalcev različnih političnih strank, da bi proučila vprašanje novega deželne volilnega zakona, pri čemer je načela tudi problem izvolitve slovenskega manjšinskega predstavništva. V pretres je vzela tri možne rešitve, vendar je prvo, in sicer tisto po vzoru Slovenije in Hrvaške, zavrnila, pri čemer se je sklicevala na po našem kvazipravne argumente. Ko sicer jemljemo na znanje takšno zanimanje, moramo hkrati pribiti, da gre za problem, ki bi ga moral rešiti zaščitni zakon, saj je med drugim jasno, da deželni volilni zakon ne more urejati vprašanja slovenskega manjšinskega predstavništva v vseh državnih zakonodajnih zbori, kjer bi manjšina morala vsekakor biti prisotna po svojih predstavnikih.

Glede na stanje, kakršno se kaže v bližnji prihodnosti, ko bo sedanja vladna večina na vedno bolj majavih temeljih, bomo Slovenci v Italiji po vsej verjetnosti spet ostali praznih rok, kar zadeva varstvo naših osnovnih pravic. To žal potrjuje tudi skepsa predsednika Luciana Violanteja, ki je prišla tako vidno do izraza prejšnjo soboto v furlanski prestolnici.

SPOROČILO SSO

ZAŠČITA ŽE PROPADLA?

Svet slovenskih organizacij zelo negativno ocenjuje stališče predsednika poslanske zbornice Violanteja, ki ni mogel zagotoviti, da bo obravnavala zaščitnega zakona za slovensko manjšino uvrščena na dnevni red zbornice pred poletjem. Preseneča zlasti neprizadetost, s katero je predsednik poslanske zbornice v bistvu napovedal, da utegne naš zaščitni zakon definitivno pasti z dnevnega reda, kar bi pomenilo, da ga hočejo dokončno pokopati in da se mi moramo sprijazniti z dejstvom, da država noče urediti odnosov z nami. To je očitek, ki velja ne samo za institucionalne organe parlamenta, pač pa tudi za večinsko koalicijo in tudi za vlado, ki ni zastavila niti malo svojega ugleda, da bi zadevo premaknila z mrtve točke. Slovenska manjšina je ob takih stališčih močno prizadeta, ker je bila deležna zagotovila, da bo zadeva stekla brez večjih zapletov.

Zato Svet slovenskih organizacij spet poziva italijanske politične kroge, naj nemudoma zadostijo sprejemnim obveznostim, s katerimi so se obvezali ne le na pogovorih z manjšinskimi predstavniki, ampak tudi na meddržavnih ravni.

SPOROČILO SSK

NITI LEVA SREDINA NE ZAGOTAVLJA ZAŠČITE

Na sobotnem obisku predsednika Violanteja na videmski univerzi je Violante precej jasno povedal, da sicer upa v odobritev Masellijevega osnutka v tej mandatni dobi, vendar o tem ni povsem prepričan. To pomeni, da ni zagotovila, da se bo obravnavala v poslanski zbornici nadaljevala pred poletjem, kar bi postavilo slovensko manjšino pred dejstvo, da zakonske zaščite ne bomo imeli niti z levo sredino na oblasti. Ob tem bi veljalo zbrati vse dopise, pisma in izjave, s katerimi so italijanski politiki obljubljali slovenskim kolegom odobritev zaščitnega zakona.

SSK je na zadnji seji deželne tajništva že izjavila, da bo v primeru pogubnega zavlačevanja iskala pomoči v mednarodnih telesih. Obenem SSK obsoja poskus razvođenitve zakonskega predloga o zajamčenem zastopstvu v deželnem svetu. S političnega in pravnega vidika je namreč smotno, da je zajamčeni predstavnik narodne manjšine v izvoljenih telesih izraz politične organiziranosti same narodne skupnosti. Zato je poskus SKP, da bi spremenili prvotni predlog volilnega zakona za našo deželo, vreden obsodbe.

Pobudnica in predsednica Slovenskega kulturnega rekreacijskega društva Tržič Bernardka Radečič je dobitnica letošnje nagrade iz Černetovega sklada. Poznamo jo tudi kot aktivno delavko na področju šolstva, saj je podpredsednica tržiškega šolskega okraja št. 15, dejavna pa je tudi v slovenski konzultni na goriški pokrajini, kjer je podpredsednica. Deluje tudi v konzultni za kulturo v občini Tržič in komisiji za slovenska vprašanja na občini Ronke. Prav podelitev nagrade pa naj bo priložnost, da kaj več povemo o njej in delovanju društva, ki ga vodi, ter o slovenskem utripu v Laškem nasploh.

Gospa Bernardka, najprej bi vas prosili, da bi se sami predstavili. Za uvod pa bi mogoče spregovorili o svoji družini in povezanosti z Laškim.

Naj začnem kar z opisom svoje družine, ker se mi zdi prav, da se spomnim svojih prednikov in da se jim ne nazadnje vsaj tako nekoliko oddolžim. Ponosna sem na svoje starše in jim bom vedno hvaležna, ker so me vzgojili v slovenskem duhu in me utrdili, predvsem s svojim zgledom v veri, upanju in ljubezni - vrlinah, ki so nujno potrebne predvsem v težkih trenutkih, ki te lahko doletijo na poti življenja. Sem dvanaajsta in hkrati zadnja hči kmečkih staršev Jožefa in Viktorije Petelin, sedaj že pokojnih, ki sta si pred skoraj 70 leti obljubila večno zvestobo in ustvarila družino pri Sabličih pri Jamljah ter si uredila dostojen dom za svoj naraščaj. Rodila sem se prav pri Sabličih, v sobi staršev, kjer so zagledali luč sveta vsi moji bratje in sestre. Prepričana sem, da je malo takih primerov, da bi se v eni sobi rodilo kar dvanaest otrok iste matere. Menim, da bi bilo treba danes ovrednotiti to "svetišče". Mama in tata sta imela rada svojo družino in sta ljubila svoje delo, navezana sta bila na trdo in suho kraško zemljo, ki jima je vsekakor ponujala premalo, da bi zadostovalo za lagodno preživljanje kopice otrok. Življenje na kmetiji je bilo težko in naporno; vse delo je potekalo ročno. Sploh me ne moti, če povem, da sem v otroških in mladostnih letih, ko ni bilo pouka, pasla krave in si za kratek čas tudi večkrat kaj na glas zapela. Bili so trdi časi, predvsem za odgovorne starše. Bratje in sestre smo bili povezani med seboj. Pomagali smo si, med nami je vladalo veliko sozvočje. Veliko smo si pomagali in solidarnostna veriga ni bila nikoli pretrgana, še danes ne, ko si je vsak izmed nas ustvaril svojo družino.

Zaselek Sabliči je bil nekoč, dokler niso zgradili avtoceste, ki iz Trsta pelje v Benetke, zelo miren kraj. V samo štiri kilometre oddaljenem Tržiču pa je življenje potekalo povsem drugače in hitreje. Moja družina je imela vedno stike z Laškim, saj smo tam imeli tudi njive, ki so

nam nudile razne pridelke. V Tržič je moj pokojni oče vozil drva na prodaj, vozil pšenico mlatit, pa še več poslov smo imeli tam, ki so bili za tiste čase potrebni, a so že šli v pozabo ob hitrem napredku in sedanjem blagostanju. Mesto Tržič in njegove prebivalce je zelo dobro poznala tudi moja mama, ki je v mladih letih nosila prodajati mleko mestnim gospem, ki so bile v veliki večini Slovenke.

S svojim možem inž. Karlom Mučičem ste aktivni tudi v ronškem Slovenskem kulturnem rekreacijskem društvu Jadro. Ali je ta ronška izkušnja pomagala, da je nastalo društvo Tržič? Kako je nastalo in katere cilje si zastavlja?

V društvu Jadro sem, kot je samoumevno, sodelovala že od nastanka dalje. Sedaj pa mi primanjkuje časa. Zagotovo pa se udeležujem njihovih prireditev. Z možem sodelujeva tudi posredno z medsebojno pomočjo na domu. Posvetujeva se in si vzajemno pomagava. Včasih skušava reševati razne težave in zastoje, ki se pojavljajo pri vodenju prostovoljnega, a odgovornega dela pri društvi; to terja namreč vedno več znanja pravnih in administrativnih pravil, ki jih določajo razni deželni in drugi uradi. Skratka, veliko sem se naučila od moža. Koliko nedelj, praznikov, navadnih dni je presedel za pisalno mizo zaradi nikoli zaključenega dela za društvo! Zelo rada bi pokazala njegov arhiv, ki ga hrani doma, in je zato prostorska stiska vedno večja, da ne govorim sedaj, ko sta v hiši kar dve društvi.

Sprašujete tudi, kako je nastalo društvo Tržič. Do tega je prišlo, ker sem ob zadnjih občinskih volitvah junija 1997 spoznala tako imenovane "občinske može" in sem se nanje obrnila, da bi naročili slovenske liste, se pravi Novi glas in Primorski dnevnik, za občinsko knjižnico. Človek, s katerim sem tedaj govorila, je bil odbornik za kulturo, prof. Fabio Del Bello. Njegova odprtost in takojšnja pripravljenost, da ukrepa, sta mi dali poguma, da sem vložila prošnjo za ti dve naročili in v petnajstih dneh jo je občinski odbor odobril. Žal pa so se stvari zapletle v uradih, tako da je prišlo do

FOTO: BURENACA

zamud, a končno, v novembru 1997, smo dobili oba časopisa na police občinske knjižnice v Tržiču. Tako se je začelo. Ta uspeh mi je dal poguma, da sem predstavila še eno prošnjo na občino, in sicer, da bi nam dali sedež, kjer naj bi se tržiški Slovenci zbirali. Sprva sploh nisem imela v mislih, da bi ustanovili društvo. To pa so zahtevali občinski uradi, češ da ne morejo dati sobe posamezniku. V desetih dneh je bilo potrebno sklicati zadostno število ljudi na sestanek, na katerem smo se skoraj soglasno odločili, da ustanovimo društvo. Z veliko vnetostjo sem sestavila društveni statut in že v naslednjih štirinajstih dneh smo ga soglasno odobrili. Tako smo začeli in smo tu. Resnici na ljubo naj povem, da so nam občinski uradi nato ponujali sedež, ki bi ga morali sicer deliti z drugimi društvi. Med tem časom smo že imeli svojo prvo prireditev - dobrodelni koncert - in smo ugotovili, da se na naše pobude odzivajo mnogi. Tako smo se zavedeli, da nam ne bo zadoščal sedež "na ure" in smo zato občinsko ponudbo hvaležno odklonili.

Dobri dve leti smo se sestajali po barih in po domovih odbornikov. Kaže pa, da je zdaj na obzoru možnost, da bi končno prišli do tako zaželenega in potrebnega sedeža.

Omenili ste naklonjenost tržiške občinske uprave in zlasti odbornika za kulturo Del Bella. Kako se to izraža v praksi?

Če se povrnem k odborniku za kulturo, naj povem, da je edini, ki nas prepričano in dosledno podpira. Udeležuje se naših prireditev, govori o društvu Tržič tudi v javnosti in krajevnem tisku. Zaradi te naklonjenosti smo mu Slovenci iz Tržiča zelo hvaležni, saj nam je prvi odprl vrata in si že zaradi tega zasluži vso našo pohvalo. Osebnostno dvomim, da bi se podala na to pot, če bi mi odbornik Del Bello zavrnil prvo prošnjo za časopise ali to po-

MARKO TAVČAR

zitivno rešitev samo obljubil. Tako prazno obljubljanje je žal značilno za mnoge politike. Dovolj je, da pomislimo na naš zaščitni zakon, pa bomo ugotovili, da je to res. Politika izgublja na ugledu prav zaradi ljudi, ki ostajajo le pri obljubah. Ljudje, volivci, nimajo več zaupanja v take ljudi. Omenjeni odbornik Del Bello je sicer politik, a tudi pragmatik. Sprašujem se, kateri politik bi objavil obsežen članek z naslovom "Prepričani podpiramo edino manjšino, ki živi v mestu", kot je to naredil naš odbornik za kulturo na dan Prešernove proslave v Tržiču.

Občinska uprava nam je torej naklonjena in pogosto se godi, da nam sam odbornik svetuje in razloži, kako in do kdaj naj naredimo kako prošnjo in na koga naj jo naslovimo. O naklonjenosti tržiške občinske uprave pričam tudi primer, ki se je pripetil na zadnji občinski seji, ko so obravnavali vprašanje novega mestnega ustroja, se pravi širšega mestnega okrožja (città mandamento), ki naj bi povezoval Tržič, Ronke in tudi Štaranec. Župan Adriano Persi je v ugovoru nekaterim članom opozicije utemeljil upravičenost dvojezičnega simbola ali logotipa tega dokumenta. Upravičenost le-tega je utemeljil z ugotovitvijo, da dvojezičnost ni nikakršna provokacija, ampak preprosto upošteva zgodovinsko in teritorialno prisotnost Slovencev na tem področju.

Sezona kulturnega delovanja gre h koncu. Kako ocenjujete pobude, ki ste jih izpeljali, in kakšne načrte imate za poletne mesece ter novo sezono?

Formalno je društvo Tržič nastalo pred dvema letoma (14. aprila 1998) in prepričana sem, da je v teh dveh letih dobro opravilo svojo nalogo. Upam si trditi, da si je društvo pridobilo ugled in častno mesto tudi v italijanskih krogih, posebno v mestu samem, saj nas podpirajo in naše pobude obiskujejo tudi ljudje italijanske narodnosti. Pozitivno ocenjujem tudi navdušenje in dobro voljo, ki vlada med odborniki, čeprav delujemo v skromnih in težkih razmerah. Pobude, ki smo jih do sedaj izpeljali, so znane, in o njih je veliko poročal tudi Novi glas. Mogoče bi na tem mestu omenila le izid naše prve publikacije, to je Našega koledarja. Vsi pri društvu smo hvaležni avtoricam, ki so se radodarno in požrtvovalno zavzele, da je ta knjiga sploh izšla. Naj na tem mestu vsaj navedem njihova imena. To so: prof. Magda Pertot, prof. Marija Cigoj, vzgojiteljica Nadja Žerjal in učiteljica Lucia Germani.

STRAN 10

3

ČETRTEK
8. JUNIJA
2000

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

BINKOŠTI, PRIHOD
SVETEGA DUHA*"Vsi jih slišimo, kako v naših jezikih oznanjajo velika Božja dela!" (Apd 2, 11)**"Slavi, moja duša, Gospoda!" (Ps 104, 1)**"Če živimo po Duhu, tudi delajmo po Duhu." (Gal 5, 25)**"Duh resnice, ki izhaja iz Očeta, bo pričeval o meni." (Jn 15, 26)*

Vsa veličina človeka je v čaščenju, slavi Boga. Da ga moremo slaviti, je pa čist dar. Toda Oče hoče, da bi prišli vsi v njegovo kraljestvo, k njegovi mizi, v njegovo slavo. Za to nam daje svojega Duha. Prejeli smo ga pri krstu. Kot posinovljeni Božji otroci ga kličemo na pomoč v svoji slabosti, saj se zavedamo svoje krhkosti. Radi bi ga poveličevali v vsem življenju, ki ga večkrat omadežuje grda in vulgarna kletev, pa tudi zakrnjenost.

Naletimo tudi na nepoznavanje Božjega Duha celo pri kristjanih, ki so komaj prejeli sv. birmo. Sv. Luka nam poroča že v prvih letih krščanstva o nevednosti o Sv. Duhu; ko je namreč Pavel prišel v Efez, je našel nekaj učencev in jih vprašal: "Ali ste prejeli Svetega Duha, ko ste postali verni?" "Saj še nismo, da je Sveti Duh", so odgovorili učenci. Tedaj jih je Pavel poučil o vsem, jih krstil v imenu Jezusa Kristusa. Položil je nanje roke, tako da je nadnje prišel Sv. Duh (Apd 19, 1-6).

Sveto pismo nam pravi, da je Jezus postal človek, da je delil z najbolj ubogimi, z majhnimi in zavrženimi vso neizprosno trdoto življenja, da je nazadnje pretrpel sramotno smrt na lesu križa ter da je vstal iz kraljestva smrti in umiranja zato, da bi nam dal Svetega Duha. Tega je razlil na ves svet ljudi in angelov ter vsega stvarstva na veliki petek. Vojak mu je s sulico prebodel rahlo čuteče srce ter odprl stran izvira vse božje ljubezni, Svetega Duha. Star meniški pregovor pravi: "Daj kri, če hočeš prejeti Duha!" To je naredil Jezus.

V pogovoru s Samarijanko je Jezus dejal: "Če bi poznala Božji dar in če bi vedela, kdo je, ki ti pravi: »Daj mi pitje«, bi ga ti prosila in dal bi ti žive vode... Kdor pa bo pil od te vode, ki mu jo bom jaz dal, ne bo nikoli žejen, ampak bo voda, katero mu bom dal, postala v njem izvir vode, ki teče v večno življenje" (Jn 4, 10.13.14).

Apostol Pavel nam v klasičnem 8. poglavju lista Rimljanom piše: "Saj vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno zdihuje in trpi porodno bolečino. Pa ne samo ono; tudi mi, ki imamo prvine Duha, tudi mi zdihujemo sami v sebi, ko želimo pričakujemo posinovitje, odrešenje svojega telesa" (Rim 8, 22-23). Teodor iz Mopsvestije (+428) opisuje to zdihovanje kot nekako simfonijo stokanja celotnega stvarstva (po EdZ, H. Schlier, 1971, 258).

Rešitev, po kateri hrepenimo, ni samo rešitev iz izgnanstva-suženjstva v Babilon (587 pr. Kr.): "Glejte, jaz odprem vaše grobove, dvignem vas iz vaših grobov, o moje ljudstvo, in vas pripeljem v Izraelovo deželo... ko odprem vaše grobove in vas dvignem iz vaših grobov, o moje ljudstvo. Svojega duha vdihnem v vas, da boste oživel, in vas spet postavim na vašo zemljo" (Ezk 37, 12-14). Tudi ni samo rešitev iz suženjstva greha in hudobnega duha; saj smo ju rešeni pri krstu. Ni niti samo rešitev pred hudobnimi ljudmi in tudi ne samo rešitev iz ujetosti v stisko, strah in tesnobo, marveč rešitev telesa, ki je podvrženo slabosti, grehu, neveri, požljivosti, ki ostane še po opravičenju (gl. Trid., de justif.).

"Ne bom vas zapustil sirot, prišel bom k vam" (Jn 14, 18), nam zagotavlja Gospod. Sam Oče bo prebival v nas po Sinu in Svetem Duhu (Jn 14, 23.26).

Veliki petek smrti Boga človeka je neizčrpen studenec prvih binkošti in vseh binkošti, ki se izlivajo v večnost z dokončnim rešenjem tudi našega ubogega telesa. Tedaj se bo zaključil velikonočni čas v slavi in moči usmiljenja ter ljubezni.

Apostol Peter nas opogumlja: "Ljubi, ne čudite se požaru, ki prihaja nad vas, da vas preizkusi, kakor da bi se vam dogajalo kaj nenavadnega. Nasprotno, kolikor ste sodelujoči pri Kristusovem trpljenju, bodite veseli, da se boste veselili in radovali tudi, ko se bo razodelo njegovo veličastvo. Blagor vam, če vas zaradi Kristusovega imena sramotijo, saj nad vami počiva duh slave, Božji Duh" (1 Pt 4, 12-14).

Ker sami ne vemo, kako ali kaj naj bi prosili, nam pride na pomoč Sveti Duh z neizrekljivimi vzdihom (Rim 8, 26).

Da bi bili rešeni te ničevosti, v kateri živimo, utrdimo neomajno upanje v razodetje velikega dne z nenehnim klicem: "Pridi, Sveti Duh!"

ROMARSKI DAN KOPRSKIH DEKANIJSKIH KARITAS

V soboto, 10. junija, bo na Sveti gori romarski dan sodelavcev župnijskih, dekanijskih in območnih Karitas koprške škofije. Ob 14.30 bo predavanje portoroškega župnika Franca Prelca in sodelavcev: *Moč odpustanja in sprave pri izpolnjevanju ljubezni do bližnjega*, ob 17. uri sv. maša in zaključek.

PASTORALNA DNEVA TRŽAŠKE ŠKOFIJE

TRPLJENJE NAJ RODI
EDINOST IN SPRAVO

V skupnosti življenja je pričevanje naše vere. To je bilo geslo letošnjih junijskih pastoralnih dnevov tržaške škofije, ki so potekali v soboto, 3., in nedeljo, 4. t.m., v dvorani Saturnia na tržaški pomorski postaji.

Ta tematika je bila na sporedu že na zadnjih, septembrskih pastoralnih dnevih, ko je bil dan poudarek na pomen Cerkev kot skupnosti. Letos pa je bila v sobotnem delu na sporedu zlasti ponovna proučitev priprav na jubilejno sveto leto, ki so potekale v tržaški škofiji. Tema sobotnega srečanja je bila *Cerkev je mati*. Prisotnim sta spregovorili Etorina Rubino Albrizio in Annamaria Rondini Ticali, nakar so udeleženci lahko prisluhnili pričevanju o konkretnem življenju v stiku s šibkimi in trpečimi. Drugi in zadnji dan junijskih škofijskih pastoralnih dnevov je potekal v nedeljo, 4. junija.

Uvodoma je duhovnik Umberto Piccoli poročal o poteku Misijona mladih. Gre za pobudo, ki je stekla v lanskem letu in ki si je zadala cilj, da mladi sami postanejo misijonarji v posredovanju božje besede v odnosu z vrstniki, ki od življenja pričakujejo določene odgovore. To bi moralo potekati prek osebnih stikov, skupnih srečanj, pričevanj in nudenja določenih življenjskih izkušenj. Cilj je bil tudi, da se v to pobudo vključi čim večje število mladih v škofiji.

Osrednja tema nedeljskega sporeda pastoralnih dnevov je bilo očiščenje spomina. Izhodišče za razmišljanje v tej smeri je bila danes že znamenita postna poslanica tržaškega škofa Ravignanija, ki smo jo pred časom tudi objavili v našem časopisu. O

tem sta spregovorila Dino Nodari in dr. Drago Štoka. Nodari se je osredotočil predvsem na socialne, politične in kulturne probleme Trsta; med drugim je podčrtal potrebo po premoščanju pasivnosti in po pogumnem gledanju v prihodnost. Pri tem pa ne smemo pozabiti na dolžnost solidarnosti do šibkejših. Trst potrebuje tako politiko, ki naj ovrednoti sožitje med različnimi komponentami tega mesta in ki naj bo usmerjena v skupno dobro. Premostiti je treba konflikte in spore, zlasti tiste s slovensko narodno skupnostjo. Analizo preteklih dogodkov pa dolgujemo novim generacijam. Dalje, je še dejal Nodari, primanjkuje oblikovanje take kulture, ki bi bila v oporo družbenemu življenju, tako da smo na kulturnem področju priče močni dekadenci. V Trstu ima sedež

veliko število mednarodnih ustanov, naše mesto pa skorajda nima stikov z njimi. V končni fazi Trst potrebuje spremembo miselnosti.

Dr. Štoka je v svojem posegu poudaril, kako je to ozemlje (v mislih je imel predvsem tržaško škofijo) v 20. stoletju doživelo veliko hudih preizkušenj, tako kot malokatera druga škofija v Evropi. Posredoval je osebne spomine na fašistično strahovlado, ko je sam doživel krivico prepovedi govorjenja v lastnem maternem jeziku. A se je spomnil, kako smo tako Slovenci kot Italijani morali trpeti zaradi nasilja totalitarnih ideologij. Prestano trpljenje pa mora roditi edinstvo in spravo. Odpustiti krivice ni lahko, a za kristjana je to dolžnost. Kristjani v Trstu, tako Slovenci kot Italijani, moramo težiti k slogi, spravi, očiščenju in miru ter k medsebojni iskrenosti in nesebični ljubezni. To je ne samo možnost, ampak dolžnost vsakega posameznega člana naše skupnosti.

iž

1. KRŠČANSKI FESTIVAL V STIČNI

TUKAJ SEM, POŠLJI MENE

Na pobudo Sveta katoliških laikov Slovenije so v soboto, 3. t.m., v samostanu v Stični priredili 1. krščanski festival. Pri tej pobudi so izhajali iz izkušnje sorodnih katoliških shodov v tujini, ki smo jih pred vojno poznali tudi na Slovenskem. Zaradi drugačnih razmer pa poudarek ni bil na množičnosti, ampak predvsem na poglobljeni razpravi različnih vsebin, ki izhajajo iz perečih vprašanj sedanjega trenutka, zlasti tega, kakšno vlogo imajo laiki v Cerkvah, ki se sooča s težkimi vprašanji verske in moralne krize. Krščanski festival se zavestno uokvirja tudi v sinodalno dogajanje na Slovenskem, katerega namen je razmislek o sedanjem trenutku Cerkev na slovenskih tleh, a s pogledom v prihodnost, ki terja nove prijeme pri verskem oznanjevanju in evangelizaciji.

Festival se je pričel dopoldne z mašo na prostem ob severni steni stiške bazilike, ki jo je ob somaševanju več duhovnikov daroval ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode. V pridigi po evangeliju je krščanske laike spodbujal k dejavnosti tako v okviru Cerkev kot tudi svetne družbe. Po sveti maši, med katero so prisotni sodelovali z molitvami in ljudskim petjem, je prisotne najprej pozdravil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Edmond Farhat, nato je sledil nagovor Petre Tomažič, članice predsedstva Sveta katoliških laikov Slovenije, na temo Tukaj sem. V poglobljenem razmišljanju je predvsem izpostavila potrebo po novi podobi župnije, ki jo terjajo spremenjeni časi, ki naj ne bo več vertikalno organizirana, marveč naj v njej

prihaja do rodovitne izmenjave med župnikom in župnijskim pastoralnim svetom na eni strani, prav tako z različnimi malimi skupinami in gibanji, ki v njej delujejo.

Prišel se je nato delovni del festivala, med katerim so se prisotni razdelili na različne skupine, delujoče v šotarih na samostanskem vrtu in ponekod v samostanu. Te skupine so obravnavale naslednje teme: župnijske pastoralne svete v službi Cerkev, krščansko mladino kot upanje za 21. stoletje, krščansko duhovnost in evangelizacijo, krščansko dobrodelnost in socialo, krščansko umetnost in kulturo ter vlogo kristjana v slovenski družbi. Kot smo bili obveščeni, je v vseh skupinah prišlo do temeljitih posegov o naštetih temah z živahno razpravo, vse to pa je služilo tudi kot osnova za izdelavo skupne izjave, ki jo je festival ob zaključku dela naslovil javnosti in jo skoraj v celoti objavljamo posebej.

Sestavni del festivala je bila tudi skupinska razstava različnih slovenskih umetnikov, predvsem tistih, ki običajno sodelujejo v okviru pobude Umetniki za Karitas vsako leto na Sinjem vrhu. Razstavo

je odprla likovna kritičarka Annamaria Stibilj - Šajn; slogovno in tehnično je raznolika, prevladujejo pa dela z duhovno vsebino. Med festivalom so si udeleženci v gotskem križnem hodniku samostana lahko ogledali tudi razstavo fotografskih povečav mozaikov p. Marka Rupnika v vatiškanski kapeli Redemptoris Mater. Po končanem delu v skupinah so se udeleženci festivala spet zbrali na dvorišču ob baziliki in prisluhnili govoru predsednika Sveta katoliških laikov Slovenije Andreja Grebena na temo Izzivi našega časa. Sledil je sprejem že omenjene izjave 1. krščanskega festivala, nato pa še krajši družabni del ob zvokih zabavnoglasbene skupine Ljubljanske korenine.

Kot rečeno, festival ni bil zasnovan kot izrazito množičen, udeležili so se ga predvsem tisti laiki, ki zavestno čutijo pripadnost Cerkvam in zlasti s svojim prostovoljnim prizadevanjem skušajo vanjo vnesti novega duha, seveda v edinstvu s škofi in duhovniki. Očitno je, da je to bil eden prvih sadov slovenske sinode, kot je poudaril tudi apostolski nuncij msgr. Farhat.

MV

SLOVENSKI JAVNOSTI

SLOVESNA
IZJAVA S
FESTIVALA

Udeleženci festivala v Stični so skupno proglasili izjavo, ki jo objavljamo.

Na prelomu tisočletja, ko ves svet praznuje jubilejno sveto leto in ko je Cerkev v Sloveniji v teku sinodalnega procesa, devet let po vzpostavitvi samostojnosti Slovenije in deset let po padcu komunističnih režimov, želimo krščanski laiki cerkvenemu vodstvu in vsej Cerkvam na Slovenskem in slovenski družbi sporočiti naslednje:

slovenski javnosti, ki pod vplivom medijev razume Cerkev le kot cerkevno vodstvo, da je Cerkev skupnost laikov, redovnic in redovnikov, duhovnikov in škofov, ki predstavlja eno telo, ki v moči vsalega Kristusa živi in dela skupaj. V slovenski zgodovini in sedanjosti ima svoje upravičeno mesto in vlogo;

samim sebi, svetom in vodstvu Cerkev v Sloveniji, da je po petdesetih letih, ko je komunistični režim oviral in oteževal angažiranost laikov, napočil čas za intenziven notranji dialog vseh stanov v Cerkvam na Slovenskem. Zato dajemo pobudo, da se Slovenska škofovska konferenca, KORUS (Konferenca redovnih ustanov Slovenije), Slovenski duhovniški svet in Svet katoliških laikov Slovenije redno srečujejo vsaj enkrat letno s ciljem, da preko institucionalnega dialoga ugotovijo stanje in potrebe Cerkev, izmenjujejo poglede in načrtujejo delo na nacionalnem nivoju. Dajemo pobudo, da se podobna srečanja odvijajo tudi na škofijski ravni.

STRAN 16

GORIŠKI NADŠKOF DE ANTONI V DRŽAVNI KNJIŽNICI

O CERKVENI ZGODOVINI

Prejšnji četrtek, 1. junija, je goriški nadškof msgr. dr. Dino De Antoni predaval v goriški Državni knjižnici o svojih zgodovinskih raziskavah. Večer je organiziral Inštitut za versko in socialno zgodovino v Gorici. Nadškof De Antoni je doktoriral na papeški Lateranski univerzi iz cerkvenega prava s področja cerkvene zgodovine. Svoje delo pa je predvsem usmeril na zgodovinsko področje, in to še zlasti na delovanje Cerkve v dobi protireformacije oz. Tridentinskega koncila. Msgr. De Antoni je pri tem pisal predvsem o reformah tega slavnega koncila na duhovniškem pod-

ročju. Sam je tudi napisal o vsem tem več publikacij. Še posebno pa se je zanimal za življenje oz. zgodovino Cerkve v svoji rodni škofiji Chioggi. Kot član cerkvenega sodišča pa je tudi lahko dobro spoznal socialno-versko problematiko na terenu.

Predavatelja je predstavil predsednik Inštituta prof. Scaloni. Nato je goriški nadškof prikazal temelje svojega zgodovinskega raziskovalnega dela. To ga je zelo pritegnilo in pri tem je zlasti priznal, s kakšnim zadoščenjem lahko pride zgodovinar do novih izsledkov (primerjal ga je iskalcu zlata in veselju

ob najdbi zlatega zrna). Njegov glavni mentor je bil znani italijanski zgodovinar prof. Gabriele De Rosa, ki ga je primerno uvedel v zgodovinsko delo. Msgr. De Antoni je poleg vloge uradnih virov še zlasti poudaril pomen vseh drugih dokumentov, ki zadevajo npr. vsakdanje življenje, preproste ljudi, njih običaje in tradicije. Zato je lahko tudi ljudska vernost bogat dejavnik v kontekstu širšega spoznavanja verske in družbene zgodovine.

Predavanja se je udeležila zelo številna publika. Večer je sledila še zanimiva debata.

AB

FOTO BUMBACA

SVETNIK TEDNA

16. JUNIJ

SILVESTER ČUK

FRANČIŠEK REGIS, LJUDSKI MISIJONAR

Svetega Janeza Vianeya, arškega župnika, je papež Pij XI. leta 1929 razglasil za zavetnika vseh dušnih pastirjev. Ta svetniški duhovnik je leta 1809 kot trinajsetleten fant romal v vas La Louvesc, kjer je pod streho velike bazilike grob jezuitskega redovnika sv. Frančiška Regisa, ljudskega misijonarja. Vianey je povedal, da je tam dobil duhovniški poklic; na smrtni postelji pa je dejal, da se ima za vse, kar je v življenju storil dobrega, zahvaliti sv. Frančišku, današnjemu godovnjaku.

Rodil se je 31. januarja 1597 v kraju Font-Couverte ob Lyon-skem zalivu. Pri krstu je dobil dve imeni: Janez Frančišek, uporabljal pa je samo drugo. Oče in mati sta ga vzgajala v strogem krščanskem duhu in sta ga, ko mu je bilo komaj štirinajst let, poslala v jezuitski zavod v mesto Beziers. Ko je končal študij v tem zavodu, je staršem sporočil, da želi postati jezuit. V noviciat - pripravnstvo za redovno življenje - je vstopil leta 1616. Sledila so štiri leta redovniške vzgoje in poučevanja po kolegijih. Komaj leta 1628 je Frančišek začel z bogoslovnim študijem v Toulousu. Ko je izbruhnila kuga in je več jezuitov umrlo v službi okuženih, je Frančišek zelo prosil, da bi smel streči bolnikom, a je vedno dobil odgovor: "Nisi še duhovnik!" Njegov ugovor: "Saj tudi Alojzij Gonzaga ni bil!" je naletel na gluha ušesa.

V duhovnika je bil posvečen razmeroma pozno: ko je dopolnil trinajdeset let. Hotel je delovati med kužnimi bolniki, toda predstojniki so ga poslali domov, da spravi sprte sorodnike, kar mu je odlično uspelo. "Pater Frančišek je prejel iz nebes odlični dar za misijonski poklic," je pisal vrhovnemu predstojniku jezuitov njegov provincial. "Moči njegovih govorov se nihče ni mogel upirati." Poslali so ga v mesto Montpellier, ki je bil v času verskih vojn glavna trdnjava krive vere. Tam je prepričljivo oznanjal evangelij z zgovorno besedo, predvsem pa s svojim zglednim duhovniškim življenjem. Hodil je od hiše do hiše in beračil za "ubogega Kristusa", za "Odrešenika brez strehe", kakor je imenoval reveže in brezdomce. Do sebe je bil zelo strog. Nekaj časa je deloval v mestu Le Puy. Tam se je izkazal kot nedosegljiv katehet: mladim je verske resnice prikazoval tako živo, kakor da bi jih gledali s svojimi očmi. V tem mestu je v posebni hiši, imenovani "priežališče", zbiral zapeljane dekleta, kar mu je prineslo nove težave sprčo zlobnih podtikanj pokvarjenih ljudi. Poslušal je naročilo predstojnikov in je vodstvo "priežališča" opustil. Iz pokorščine je znal "zaradi Boga zapustiti delo, ki ga je začel edinole zaradi Boga".

Pozimi se je vrnil misijonarit med hribovce. Sredi decembra 1640 se je nenadoma vrnil v mesto Le Puy in enemu od sobratov zaupal: "Prenehal sem z misijoni, da se pripravim na smrt. Rad bi opravil življenjsko spoved, ker sem trdno prepričan, da je zadnja." Ko jo je opravil, se je za božične praznike odpravil v hribovsko vas La Louvesc, kjer je s poslednjimi močmi maševal in spovedoval. Okrog polnoči 31. decembra 1640 je svojemu spremljevalcu rekel, da vidi nebesa odprta, in začel je moliti hvalospev starčka Simeona: "Zdaj odpusti, Gospod, svojega služabnika v miru..." Ko ga je odmolil, je izdihnil. Star je bil šele 43 let, duhovnik komaj deset let. Za svetnika je bil razglašen leta 1737.

JUBILEJNI DAN SREDSTEV JAVNEGA OBVEŠČANJA

"SVETO" POSLANSTVO ČASNIKARJEV

Sveti oče Janez Pavel II. je v nedeljo, 4. t.m., sprejel na posebni avdienci časnikarje in predstavnike sredstev javnega in drugačnega obveščanja. Posebna avdienca, ki so jo bili deležni predstavniki takih in drugačnih medijev, je spadala v štiridnevno jubilejno romanje časnikarjev v Rim ob svetem letu 2000.

Časnikarji in raznovrstni operaterji na področju sredstev obveščanja so prišli v Rim z vsega sveta, iz 54 držav, saj jih je bilo skupaj z njihovimi družinskimi člani več kot osem tisoč. V Rimu so časnikarje nagovorili razni kardinali, tako da so imeli tudi možnost globljega duhovnega, pristno krščanskega doživetja, saj so lahko minuli četrtek, 1. t.m., v zbrani tišini molili v samo zanje odprti slovit Michelangelovi Sikstinski kapeli; v soboto, 3. t.m., pa so imeli tudi posebno jubilejno romanje v baziliko sv. Pavla izven rimskega obzidja. Med štiri dni trajajočim romanjem so časnikarji z vsega sveta lahko v Rimu spremljali tudi razne duhovne in kulturne dogodke ter koncerte, ki so jih pripravili samo zanje.

Seveda pa je veliko zanimanje vladalo predvsem za nagovor svetega očeta predstavnikom sredstev obveščanja, saj se ve, da je papež Janez Pavel II. že od samega začetka svojega poslanstva na Petrovem sedežu izjemno pozoren do sredstev obveščanja in njihove uporabe, a tudi zlorab. Janez Pavel II. velja za enega največjih uporabnikov sredstev obveščanja, saj nekateri hudomušno zanj celo trdijo, da tudi svojo papeško palico rabi v komunikacijske namene. Ob tem povejmo samo še drobno anekdoto, ki pa zgovorno pričča o papeževem odnosu do medijev. Med enim od svojih obiskov v ZDA je svetega očeta Janeza Pavla II. vprašala neka ameriška televizijska poročevalka, zakaj ima prav on tako

rad televizijo, saj se ve, da je današnji papež gotovo največja medijska osebnost na svetu. Sv. oče se je poročeval, ki nasmehnil in ji v odgovor zastavil še sam vprašanje: "Vi meni povejte, zakaj ima televizija rada mene!"

V nedeljo je sveto mašo za časnikarje daroval kardinal Roger Etchegaray v veliki dvorani Nervi; tudi sam jih je nagovoril, naj bodo "nenehno v boju proti konformizmu in diktaturi hitrosti in trenutnega", obenem pa se je tudi zahvalil "vsem tistim časnikarjem, ki so s svojim pogumom dosegli pomembne zmage v boju s strahom, krivicami, nasiljem in nepismenostjo." Tudi kardinal Etchegaray se je skliceval na etično držo časnikarjev, ki mora združeno z resnico tvoriti temelj za vsako dobro novico.

Sveti oče je že med angel-skim češčenjem pozdravil vse prisotne časnikarje in njihove družinske člane, omenil izjemno važnost, ki jo imajo danes sredstva javnega obveščanja in časnikarji, in po molitvi odšel na srečanje z njimi v dvorano Nervi (na sliki). "Časnikarstva ne morejo voditi samo gospodarske sile, dobiček in pristranski interesi, ampak mora biti sveta naloga, v kateri morajo imeti sredstva obveščanja dober namen za vse ljudi, še posebno za najšibkejši; nikdar se ne sme ne pisati ne poročati

samo v službi poslušnosti ali gledljivosti, in to v škodo resnice in človeškega dostojanstva!" je vzkliknil sv. oče zbranim časnikarjem.

Nadaljeval je takole: "Poklicani ste, da posvetite vaš poklic v službo dobrega tako na moralnem kot na duhovnem področju vseh posameznikov in človeške skupnosti. V tem je glavni vozle etičnega vprašanja, ki je neločljivo povezano z vašim delom. Z velikanskim in neposrednim vplivom na javno mnenje zato časnikarstva ne morejo voditi gospodarske sile, dobiček in pristranski interesi. V nekem smislu mora zato vaše delo biti »sveto«, opravljeno v prepričanju, da so vam močna sredstva obveščanja zaupana za dobro vseh in še posebno za najšibkejši sloje družbe: od otrok do revnih, od bolnih do na stran potisnjenih ali diskriminiranih... Ne sme se pisati ali oddajati samo v službi števila poslušalcev ali gledalcev, in to na račun resnično formativnih člankov ali oddaj. Ne sme se vedno sklicevati samo na pravico poročanja, ne da se pri tem upoštevajo tudi druge pravice vsakega človeka. Nobena svoboda - in niti svoboda informacije - ni absolutna: vsaka svoboda ima svoje meje v dolžnosti, da spoštuje dostojanstvo in svobodo drugega. In nobena stvar ne sme biti napisana, oddana, pripravljena, pa če-

prav je še tako očarljiva, če škoduje resnici; tu mislim ne samo na resničnost dogodkov, o katerih poročate, ampak tudi na resnico o človeku, na njegovo dostojanstvo v vseh razsežnostih!" je zatrdil papež Janez Pavel II.

"Zares sem si živo želel tega srečanja z vami, dragi časnikarji," je dejal sveti oče in nadaljeval: "To ne samo zato, ker sem vesel, da me spremljate in vas spremljam na vašem jubilejnem romanju, ampak tudi zaradi osebne hvaležnosti, ker imam dolg hvaležnosti do vseh tistih poklicnih časnikarjev, ki so me v dolgih letih mojega načelovanja Cerkvi spremljali in so zgledno poročali o mojem delu in poslanstvu. Za ves trud, za objektivnost in prijaznost, ki so označevali to delo, sem jim izjemno hvaležen in prosim Gospoda, naj vsakemu vrne primerno plačilo."

Po srečanju se je sveti oče zadržal v prijateljskem pogovoru s prisotnimi.

JUP

KAM SPADAM?

RUDI BOGATEC

Poznamo tri vrste ljudi. Eni trdno verujejo v Boga, pa naj sovražniki vere govorijo karkoli, naj se še tako posmejujejo vernikom ali jih zapostavljajo v službi. Vera v Boga jim je najvišja vrednota. Druga vrsta ljudi veruje v Boga, a svoje vere ne kaže rada, čeprav bi drugi to pričakovali. Ne delajo nič slabega, a dobrega malo. Taki verniki ne prenesajo zasmehovanja in ne preganjanja. Imajo za glavni cilj: živeti v miru z vsemi ljudmi. Ne bodo napadli nevarnih, a tudi svoje vere ne bodo branili. Tretjo vrsto sestavljajo ljudje, ki trdijo, da so brez vere. In zakaj ne verujejo? Eni se izgovarjajo s slabim zgledom kristjanov. Če vera, pravijo, rodi take ljudi, je ne potrebujem. Jasno, da o sebi menijo, da so neoporečni. Drugi se sploh ne menijo za to, ali Bog je ali ga ni. Mi živimo, pravijo, prav lepo brez ve-

re. Saj so vere vse enakovredne; dogaja se celo, da to, kar ena ukazuje, druga prepoveduje. Drugi razlog je: katoliška vera je prezahtevna v moralnem pogledu. Mi smo že preveč obremenjeni z obveznostmi, da ne potrebujemo še novih. Že država nas obremeni s predpisi, davki, zahteva dokumente za vsako malenkost... Hočemo živeti v miru! Kaj so potrebne še maša, spoved in molitev! Mi se Cerkve ne bojimo, saj vemo, da nam hoče dobro. Bati pa se moramo državnih ustanov, ki terjajo tudi tisto, česar ne bi smele. Naj duhovnik še tako vneto priporoča zakramente, ne čutimo potrebe po njih. Lepo živimo tudi brez njih. Razporoka, o kateri duhovnik govori, je pravzaprav naravna posledica zgrešene poroke, splav naj zavaruje lepoto in zdravje žene in zakonca rešuje nepotrebnih stroškov in skrbi. Ne delamo nič slabega, drugim ne

škodujemo, ko skrbimo le zase. So tudi taki ljudje, ki si domišljajo, da so napredni, ker so vrgli vero v koš in se borijo proti njej s sovraštvom. Sama nadutost in slepota jih je! Druge skušajo prepričati, da prav ravna; čimveč ljudi pridobijo za svoj način življenja, toliko bolj so prepričani, da so na pravi poti. O posmrtnem življenju nočejo slišati. Živijo za ta svet. Imajo nešteto bogov: denar, telesno zdravje in lepoto, oblast in čast. Ali se priko-pljejo do vsega tega na pošten način ali ne, ni važno. Jasno pa je to: kdor ne išče resnice, je ne bo nikoli našel. Večkrat prihaja zaradi tega mišljenja do samomorov, razporok ali zasvojenosti. Kdor se izgovarja, da nikomur ne dela nič hudega, je velik egoist. Tak človek se boji zase. Verjen človek vedno misli na Boga in se nanj zane, zato bo lahko do majhnimi sredstvi veliko dobrega storil drugim. Vera ni nekaj odveč, temveč daje smisel življenju. Kristus ni zaman rekel: naj človek ne živi samo od kruha.

5

ČETRTEK
8. JUNIJA
2000

ORGELSKI TEČAJ ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

ILUSTRATORKA ZADNJE PASTIRČKOVE KNJIGE "KATARINCE"

IZBRANI ZVOKI ORGEL

UMETNIŠKI SVET MAGDE STAREC TAVČAR

ZORA TAVČAR

V petek, 2. junija, se je z zaključnim nastopom skupine osmih gojencev v openski župni cerkvi končal letošnji orgelski tečaj v organizaciji Zveze cerkvenih pevskih zborov. Kot je povedala napovedovalka Ivana Mahnič, smo prisotni lahko prisluhnili do-

kaj pisanemu sporedu skladb in pesmi, najpogostejše pa je vendar bil imenovan letošnji slavljeneč Johann Sebastian Bach. Pred 250 leti je kot kantor pri sv. Tomažu v Leipzigu končal svojo življenjsko pot in odšel pred prestol svojega Boga, kot poje njegova zadnja skladba.

Iz kratkega uvodnega poročila predstavnika ZCPZ smo zvedeli, da se je v letošnjem šolskem letu mesečnih srečanj s prof. Angelo Tomanič iz Ljubljane, ki z Zvezo sodeluje že od leta 1997, udeleževalo skupno 14 gojencev, ki pa seveda niso bili vedno vsi prisotni. Vsi se tudi niso mogli odločiti, da bi nastopili na zaključnem koncertu. Med gojenci je bilo namreč letos več novih, ki so prvič sedli za orgle lani avgusta v župni cerkvi v Rogiški Slatini, med tradicionalnim poletnim seminarjem. Jedro pa so vseeno sestavljali redni organisti, ki obiskujejo tečaj že tretje leto in so večinoma tudi aktivni na naših korih. Predvsem to se nam zdi pomemben pokazatelj potrebe in koristi te pobude ZCPZ, je poudaril predstavnik organizacije.

Koncert ob zaključku tečaja se je začel prav z Bachovo *Fantasio con imitazione*, ki jo je izvedla Openka Martina Feri. K orglam je nato pristopila dr. Katja Lavrenčič, doma iz Dobrodober, ki je suvereno zaigrala tri stavke iz dela *Voluntary* Johna Stanleyja. Sledil je nastop Nade Petarosa iz Boršta, ki je izvedla *Pastorale* po češki božični pesmi Roberta Führegerja in znano *Zahvalno pesem* Mihaela Haydna. Giulia Valassi je doma pri Sv. Jakobu v Trstu. Za zaključni nastop je izbrala tri znane slovenske cerkvene pesmi, in sicer Vavkovo *Zapoj veselo, o kristjan*, neznanega avtorja *Raduj, nebeška se Gospa* in Riharjevo *Jezus naš je vstal od smrti*. Jana Tul iz Mačkolj pa je podala nekaj krajših, liturgično zelo uporabnih skladb t.i. *Versetov*, ki so jih našli v glasbenem arhivu stolnice na otoku Krku. Konec koncerta je bil ugašen na Bacha. Pavel Biancuzzi od Sv. Ivana je zaigral Bachov *Preludij v C-duru*, medtem ko si je sedanja organistka pri Sv. Vincenciju v Trstu izbrala zahtevno in obsežno Bachovo skladbo *Fantazijo in Fugo v C-molu*. Zaključni nastop je sklenil Davorin Starec, organist na Kontovelu in Proseku. Pripravil je Bachov *Preludij v d-molu* in na koncu še Sinergiusov *Postludij v B-duru*, tako da so openske orgle zadonele v vsej svoji polnosti.

Večer, ki so se ga udeležili tudi nekateri ostali tečajniki ter prijatelji in sorodniki nastopajočih, je torej potrdil, da gre za koristno pobudo, ki nudi možnost izobraževanja vsem, ki bi se radi približali orglam. Upati je sedaj, da se bodo ti tečajniki vključili tudi v redno delo na naših korih. Posamezne župnijske skupnosti, z župnikom na čelu, naj jih v tem smislu tudi spodbujajo.

Skorajda bi avtorica pravljic za svoje *Katarince* ne mogla najti kongenialnejše ilustratorke, ki bi se tako umetniško zlija z nežno poetičnostjo in svežo pristnostjo njenih zgodbic. Kot namreč *Katarince* rastejo iz vedno prenavljajočega se humusa pravljicne tradicije, so hkrati do najdobjih korenin preprojene s sokovi sodobnosti! V njih se torej otrok povsem znajde sredi svoje vsakdanjosti, obenem pa je potešena njegova žeja po skrivnostnem, čarobnem, fantastičnem, odrasli pa se ob tem branju znova potopimo v očarljivi svet tistega našega davnega, nedolžnega, čistega otroštva.

Barvite podobe naše slikarke po eni strani podpirajo in dopolnjujejo zgodbe, jim dodajajo vizualno nazornost in odlikavajo njih pesniški žar ter pisateljičino otroško iskrenost. Vendar in predvsem pa seveda govorijo svojo lastno umetniško govorico in izpovedujejo notranji svet slikarke same.

Kdor količaj pozna dela in slog najbolj znanih slovenskih ilustratorskih imen (Marjanca Jemec-Božič, Jelka Reichman, Marlenka in Lucija Stupica in še mlajši rod), pa tudi tendence na tem področju bivšega vzhodnega bloka (Čehi, Poljaki, Slovaki) lahko presodi, da naše tukajšnje ilustratorke niti malo ne zaostajajo za njimi, da so torej naše umetnice onim enakovredne. Laura Tomasetig, Vesna Benedetič in še katera celo bogatijo svet umetniške ilustracije s svojim mediteranskim žarom. A kakor se jim težko odpira zasičeni italijanski knjižni trg (nekaj se jih je že uveljavilo), imam vtis, da se jim še težje razpira matični! V zadnjem času sta s knjižnimi izdajami v našem prostoru najbolj živo prisotni Jasna Merku in Magda Starec Tavčar. Prav iz tega razloga se bom malo dlje ustavila pri njima. Vsekakor sta obe na isti višini kot njihove "ljublanske" sloveče kolegice. Naše umetnice so vse premalo ovrednotene. (Moški slikarski krog se je uspel trdneje uvelja-

viti tudi v Sloveniji, zlasti Palčič in pred njim Hlavaty in Bambič, če govorimo predvsem o ilustratorstvu).

In vendar gre za dve polnokrvni umetnici z jasnim osebnim slogom in nedvomnim talentom: domiselni, inovativni, poznavalki mnogoterih najnovejših tehnik, z vrsto razstav za seboj in delujočih na mnogih področjih. Morda sta preskromni in preveč idealisti, da bi svojo živahno aktivnost usmerjali v svoj osebni uspeh. Še več pa je morda krivo to, da v našem knjižnem založbi, ki bi dajale možnost našim domačim ilustratorjem, ni. Menda so nam v zadnjih letih edino tržaška Mladika, goriški Pastirček in Galeb dali nekaj kvalitetnih otroških knjig z odličnimi barvnimi ilustracijami. Ali so našle dovolj močan in zaslužen odmev v matični Sloveniji? Komaj!

Naj se končno obrnem k podobam Magde Starec Tavčar, s temi je obogatila zdaj že drugo knjigo pravljic A-

namarije Volk Zlobec. Kakor zgoraj omenjene zamejske slikarke ima tudi ona vrsto odlik, ki jih mora imeti danes kvaliteten sodobni slikar: da je samosvoja, z razpoznavnim lastnim slogom, zanesljiva pri risbi, barvita, povedna, domiselna v osnovni ideji in iskri vo sveža v nadrobnotih. Da se sladokuscu zadoščeno razveseli še tako drobnih domislov, otrok pa se napase razkošja barvne palete. V prvi vrsti pa vsakogar prevzame poetičnost, ki jo njene slike čarajo, in ljubkost, ki je tako blizu otroški duši. Vse te lastnosti naša umetnica v polni meri ima. Njena odlika pa je poleg poetičnosti in domiselnosti tudi duhovitost in bliskovitost troškemu dojetju sveta. Njeni umetniški naravi so povsem tuje tri poglavitne ilustratorske napake: najprej slakobnost, zatem preveč poudarjena lepota - in obratno - poudarjena nazornost brez osebne domišljije in poetičnosti. V risbah in slikah naše umetnice prevladujejo poezija, duhovitost, milina in ljubkost, da tudi lepota, a s kančkom navihane "grdnosti" češ, kajne otroci, da je ta svet pravzaprav smešen, zabaven, malček prismojen, celo grd in kdaj zna biti hudoben, pa zanimiv, kajne, no, tak pač je, ampak radi ga imamo pa vseeno, a ne? Tako hudo mušna je torej in zato toliko bolj prepričljiva.

Umetniška ilustracija Magde Starec Tavčar je originalna zmes otroške miline, pesniške magije, ljubke nagajivosti ter vrelec barvite domiselnosti in zdrave porednosti. In če je v mnogočem blizu avtorici pravljic, jo v nekaterih elementih tudi nadgrajuje. Gre torej za dve v marsičem podobni, v mnogočem pa spet povsem samosvoji umetniški sporočili tako otrokom kot odraslim. Obojim bo ta knjiga v dvojen umetniški užitek. Vsekakor imenitna ideja založbe Pastirček v Gorici.

OSVETLITEV POGLAVJA IZ GORIŠKE PRETEKLOSTI

POSVETU O GORIŠKIH GROFIH NA ROB!

Goriški grofje danes malo bolj živi, bi lahko zapisali po nedavnem mednarodnem posvetu zgodovinarjev v pokrajinski palači v Gorici, čeprav poteka letos tanko 500 let od smrti zadnjega predstavnika dinastije goriških grofov Lenarta.

Prav zato so se zgodovinarji na pobudo goriških inštitutov za versko in družbeno zgodovino in za srednjeevropska srečanja in s finančno podporo Sklada Goriške hranilnice zbrali v petek, 26. maja, da bi osvetlili lik dinastije goriških grofov, kar je ta rodovina vsekakor bila, če pomislimo, da se prvič omenja daljnega leta 1117 in je vladala mestu in širši oklici vse do leta 1500, ko je grof Lenart umrl, ne da bi pustil za seboj potomca. Profesorji zgodovine in umetnosti zgodovinarji Sergio Tavano, Wilhelm Baum, Peter Stih, Menrad Pizzinini, Serenella Castri in Leo Andergassen so v celodnevem posvetu presene-

tljivo velikemu številu pozornih poslušalcev pričarali dobo, na kateri še stoji današnja goriška pokrajina in Gorica, in čeprav določen del Gorice tega noče priznati. V potrditev te teze so besede prof. Sergia Tavana, Goričana, mednarodno priznanega italijanskega zgodovinarja, ki je za deželni dnevnik pred časom rekel, kakšna krivica se dela mestu in vsej Goriški, ko se na zgodovino Gorice in goriške grofije, na celotno zgodovino Goriške vse do naših dni, v Gorici ne gleda objektivno. Raziskovalci se namreč večkrat ne opirajo na obstoječe dokumente, ampak na lažne iluzije, stereotipe, lahkoverne laži, ki so vse prevečkrat obarvane z italijanskim nacionalizmom.

Goriški posvet je pokazal, da se tudi v Gorici zmore in da govoriti o zgodovini Goriške in Gorice na drugačen, dokumentiran in strokoven način, in ne samo operirati s stereotipi,

ki jih je kratkovidni nacionalizem prikrit vrinil v zavest povprečnega Goričana, ki sam sebi laže svojo zgodovino, ne da bi jo poznal.

Zato so zvenele več kot obetavne besede predsednika goriške pokrajinske uprave Giorgia Brandolina, ko je ob pozdravu na začetku posveta dejal: "Skupna preteklost treh narodov, ki od vedno živimo skupaj, naj bo dobra vzpodbuda za prihodnost, kajti na istem ozemlju, kjer so nekoč živeli naši predniki in vladali goriški grofje, nas danes in v prihodnje čakajo novi izzivi, ki so vsi vezani na tesnejše in boljše sodelovanje. Sodelovali pa bomo bolje in skupaj bolje živeli, če bomo najprej bolje razumeli svojo preteklost."

Gotovo je mednarodni posvet o goriških grofih postavil nov mejnik v obravnavanju zgodovine na Goriškem in za to gre zasluga organizatorjem. Želja pa obstaja, da ne bi ostali samo pri mejniku, da nam tako ne bi bilo več potrebno hoditi na javnim denarjem prirejene, drage in razkošne razstave "o baročni Gorici, ki je bila zares, ampak prav zares, samo italijanska".

JUP

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE USPEŠNO

PDG zaključuje letošnjo sezono z dvema odmevnima dogodkoma. Nagradi sta na letošnjem 7. Hrvaškem festivalu malih odrov, ki je potekal meseca maja na Reki in se zaključil 4. junija, prejela Tadej Toš za epizodno vlogo in Samo Oblakar za oblikovanje luči v predstavi *Hamlet* Williama Shakespeara. Plešasto pevko Eugèna Ionesca, ki je v šestih sezonah že velikokrat gostovala v tujini in s katero so se udeležili številnih mednarodnih gledaliških festivalov, pa bodo odigrali 7. junija v dvorani Academie diplomatique internationale v Parizu, predvsem za strokovno občinstvo.

RAZSTAVA DEL VLADIMIRA MAKUCA

Grafik in slikar Vladimir Makuc sodi že med klasike sodobne slovenske likovne umetnosti. Na likovni sceni je s svojo prepoznavno likovno govorico prisoten že desetletja. Umetnik, doma iz Solkana pri Gorici, letos praznuje 75 let, zato so se tri novogoriške galerije (Hitov Paviljon, Mestna galerija in galerija Artes) pripravile pregledno razstavo njegovih del. To je poklon umetniku, ki se v svojih delih vseskozi navezuje na rodno pokrajino in vrača k primorskim, kraškim motivom. Razstava Makučevih grafik, akvarelov in risb v Mestni galeriji Nova Gorica in razstava slik in skulptur v Hitovem paviljonu prav tako v Novi Gorici sta na ogled od 8. t.m. dalje.

KINOATELJE V LJUBLJANI

Goriško filmsko združenje Kinoa-telje, ki skozi film oplaja kulturo ob meji, je na povabilo Slovenske kinoteke predstavilo v Ljubljani lastno produkcijo zadnjih let. Pred doživetim občinstvom v dvorani osrednje slovenske kinotečne ustanove je na platnu najprej stekel dokumentarni film Nadje Velušček in Anje Medved *Niso letele ptice* o Goriški in njenih ljudeh pod granatami prve vojne; sledil je kratki film *Beautiful Kreplje* goriškega filmarja Darja Frandoliča, ki je skozi vznemirljivo zasebno dilemo prikazal tudi učinkovito lekcijo filmskega realističnega upodabljanja. Za konec je sodelavka goriškega združenja Matja Zorn uvedla ogled dveh kratkih del - računalniške animacije Blaža Erzetiča in igrani video Cristine Borsatti - s čimer je predstavila Kinoa-teljejev "festival v festivalu" Videogong, ki bo potekal znotraj 15. Film Video Monitorja oktobra letos.

RAZSTAVA ZMAGA POSEGE

UMETNOST S KRAŠKIM KAMNOM

V Novi Gorici se je te dni zaključila razstava malih plastik primorskega kiparja Zmaga Posega, ki je v slovenskem in širšem kulturnem prostoru danes že uveljavljen umetnik, saj je s svojimi deli prisoten med nami že več kot dve desetletji. Pred nekaj leti se je s svojim bogatim likovnim opusom predstavil tudi v galeriji Ars v Kattoliški knjigarni v Gorici.

V Hitovem paviljonu v Novi Gorici je umetnika predstavila likovna kritičarka Nives Marvin, ki je podčrtala predvsem Posegovo zavestno pripadnost okolju, v katerem živi in dela, zato tudi kipar ustvarja svoje male plastike v kraškem kamnu, "ki so ga generacije primorskih kamnosekov skozi stoletja obdelovale v svojske pomnike življenja".

Zmago Posega se je v Hitovem paviljonu predstavil s nizom malih kipcev-plastik iz črnega, temno črnega kraškega kamna. O njegovih skulpturah lahko rečemo, da jih označuje predvsem dve bistveni stvari: kipar izdeluje-upodablja majhne skulpture - človeške hrbte, ki jih postavlja v nevsakdanje kroge, zdaj sklenjene, zdaj odprte, vedno pa kroge.

Človeški hrbet, človek torej in krog, kar bi lahko pomenilo, da kipar skuša s svojo prijetno likovno kompozicijo prikazati svoj likovni svet, ki pa je še kako soroden našemu, je dejansko njegov umetniški predelani odsev, saj smo tudi ljudje drug ob drugem sklenjeni v življenjski krog. Te nevsakdanje kompozicije malih skulptur - imenitno izdelanih človeških hrbtov, ki jih odlikuje pod kiparjevim dletom in umetniškimi rokami oplemeniteni brezhibna gladkost skulpture same in zavestna nedokončanost, ki se v krogu sklaplja in naslanja na drugo nedokončanost, gledalca pričrta. Je kot naše vsakdanje življenje, kjer je vse začeto, skoraj nič končano, vse pa uprto in vključeno v čaroben življenjski krog, ki je edini odprt proti vsemu tistemu, kar človeka in umetnika seveda tudi presega, a ga obenem tudi dela umetnika in zato še bolj človeka.

JUP

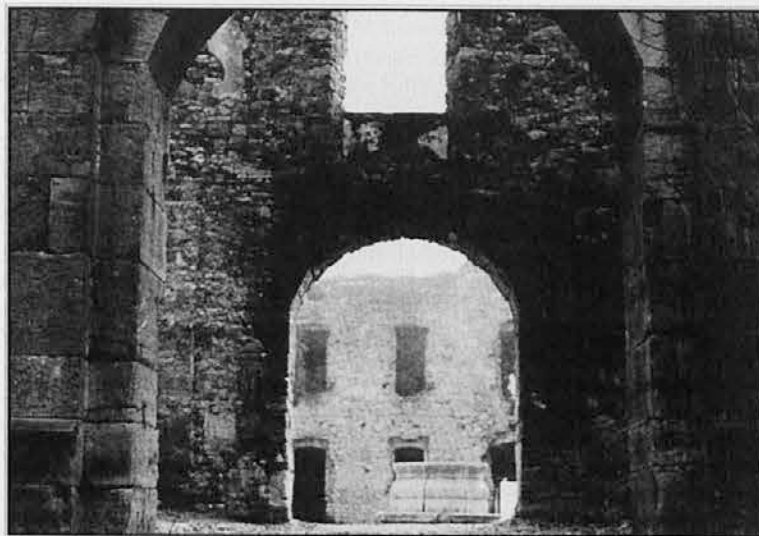
SPORNI TOPONIM: VIPAVSKI ALI SVETI?

IMENA KRAJEV SO NAŠA KULTURNA DEDIŠČINA. TUDI SV. KRIŽ, MAR NE? (2)

FERDINAND ŠERBELJ

Nadalje zagovornike imena Sveti Križ pomiljujoče označujejo kot ovčice bratov kapucinov, svari se pred novodobnim pokristjanjevanjem itd. Prava cvetka v maniri zavajanj na strune fašizma je trditev, da je italijanska oblika Santa Croce di Aidussina fašistično poimenovanje kraja. Kot tudi trditev, da, če bi zamenjali ime kraja, bi izostal razvojni denar od Phare in s tem bi Križani skupaj z "velikimi stroški" za zamenjavo osebnih izkaznic, imen na hišnih številkah in kaziputih padli v še večjo revščino. Ti denarnobrižniki naših mošnjčkov pa ne pomislijo, da je republika Slovenija legitimni naslednik dela razpadle Jugce, torej bi morala država kriti nastale stroške. Vsi smo enotnega mnenja, da je starodavno naselje na hribu sredi Vipavske kulturni spomenik posebnega pomena in k njegovi celostni podobi neločljivo sodijo poimenovanja posameznih predelov Križa "Gase", "Na cirkvi", "Most", "Plac", "Grad", kot tudi starodavno ime kraja, ki je nad štiristo let, vse do leta 1955 kljubovalo raznim "izmom". Ja ja, "Križ je bu enkrat mejstu", mesto sicer ni več, ostal pa je velik križ.

Naravnost nedopustno in s strani časopisnih uredništev nekorektno pa je bilo zlonamerno pisanje o italijanskem upokojenem zdravniku dr. Brunu Breschiju, ki je za ponatis pridig Janeza Svetokriškega Slovenski akademiji znanosti in umetnosti poklonil 80 tisoč nemških mark. To je naprtil, zavedajoč se svojih slovenskih korenin in v spomin na svojo mamo slovenskega izvora ter iz spoštovanja do dela kapucinov. Očitek "dobro obveščenih", da naj bi ta denar bil neka podkupnina, ki naj bi povzročila še dišala po fašizmu, je zares od sile. Skrivnostni, imenovan tudi misteriozni "Italijan dr. B.B.", kakor ga zaničevalno imenujejo nekateri, je lanskega 17. februarja na SAZU v Ljubljani s predsednikom Akademije in ob navzočnosti veleposlanika republike Italije in še nekaterih akademikov ter profesorjev podpisal darilno pogodbo o sredstvih, ki jih bo namenil za reprint pridig Janeza Svetokriškega. O tem plemenitem darilu so poročali slovenski časniki. Torej je šlo za dobronamerno dejanje in povsem legalno darilo, ki je poleg tega še omogočilo mednarodni znanstveni simpozij, posvečen Janezu Svetokriške-

VILJEM CIGOJ, VIPAVSKI KRIŽ, DETALJ

mu, ki se ni zgodil tam nekje v beli Ljubljani, ampak pri kapucinih v Križu. Žal pa potem, ko je bilo konec stiskov rok in nasmehov, ni nihče od uglebnih mož stopil v bran našega donatorja. Seveda ni dolžnost akademikov, da branijo osebno nedotakljivost nekoga, to je stvar sodišča, a dolžni so zaščititi strokovnost in resnico. Z dobrotnikom pa je opravilo nekaj Križanov, ki se nočejo prodati za piškave marke. Torej tisti, ki ves čas tarnajo, da Križ propada, da ni infrastrukture, da za številne turiste ni nekozarka vode ne stranišča itd.

Pa začnimo pri prvi omembi kraja, ki sega v daljne 13. stoletje, ko se kraj prvič omenja kot Villa Crucis, po naše bi temu rekli Pristava pri križu. To, da se ime razlaga kot "naselje oz. pristava ali podeželski dvorec na križišču cest" je podobno današnji venetski latovščini, ki po potrebi prilagaja in "uspešno" pojasnjuje še tako nemoogoče besedne tvorbe. Po vrhu tega pa še danes v času razvejane cestne mreže Vipavski Križ ne predstavlja prometnega vozlišča. Res je, da na sodobnih zemljevidih in avtokartah mrgoli teh ali onih (cestnih) križišč in križev oz. incrocio stradale, crocevia... a jih v tej pomenski zvezi ne bi našli v srednjeveških poimenovanjih naselij. Beremo tudi, da je v Sloveniji več kot 135 naselij z imenom Križ in samo eno se imenuje Vipavski Križ. Vneta seštevalka je vse pometla v en koš, od zaselka in vrha do na samem stoječe cerkvice sv. Križa. Resnici na ljubo pa je pred l. 1955 na Slovenskem obstajal samo en kraj Sveti Križ.

Res, da dokazov o obstoju cerkve sv. Križa na tem hribu že v 4. stoletju ni z ničimer dokazano. Zanimivo pa je, da je to trditev kakšen lokalni etnolog sprejel kot možno, a kasneje, ko mu ni šla v koncept prepričevanj nepodučenih, ji je (upravičeno) gladko zavrnil. "Strahotno nepodučena neizobraženca" pa je isti v Delovi rubriki Pisma bralcev podučil, da je glede na lego kriške cerkve mogoče sklepati o predhodnem Mitrovem templju (!) in nas osrečil še s trditvijo, da bi naj v naših krajih poganski mitraizem zamenjalo krščanstvo "ne pred koncem prvega tisočletja" (sic!). Kako lahko potemtakem zaupamo kolegu magistru o sodbi glede pravega imena kraja? To je nekaj podobnega oziroma tako neodgovornega, kot če bi kdo z novo gradnjo skazil starodavno podobo svojega dragega kraja, potem pa bi mu zaupali spomeniškovarstvene nasvete. Toliko o enkrat omenjeni Villi. Vse naslednje omembe kraja pa se nanašajo v osnovi na patrocinij cerkve, posvečene sv. Križu. Razlika je le v interpretaciji zapisov imena. S tem da se omenja Chreutz, Creutz, Creutz, Crux, Kreutz, Kreuz zum Vippach, Sveti Križ, Ipavski Križ, Heiligen Kreutz, Santa Croce di Aidussina, kar vse govori, da je kraju dal ime omenjeni patrocinij cerkev. Pridevnik Sveti pa naj bi nastal šele takrat, ko so prišli na Vipavsko katoličani (!), kar lahko preberemo v enem izmed časopisov..., a ti lokal-patrioti si niso na jasnem niti v tem, kaj početi pametnega s pojmom protireformacija in katoliška obno-

va. Nemško oz. slovensko poimenovanje Sveti Križ se je obdržalo najdlje, nad štiristo let, oziroma do povojnih let, ko so kraj leta 1955 z dekretom preimenovali v današnje ime. In če se v starejših listinah kraj imenuje sam Križ je isto, kot domačini Sv. Križ že od nekdaj imajo le za Križ, saj se itak razume, da ne gre za cestno križišče. Za nekatere rešilna bilka, češ v časopisu Domovina leta 1868 je zapisano Križ Ipavski, ostane samo ena bilka, saj, kdor prelistava starejše časopise, dobro ve, kako nedorečeno in nedosledno je bilo pisanje vseh vrst imen. Tudi danes ni nič bolje. Tako v naših medijih pogosto slišimo in beremo o Stari Gorici, celo o italijanski Gorici. Kostanjevica, Sveta gora in Šempeter so še vedno pri oz. nad Gorico. Tudi eni gredo na Vipavski, drugi pa v Vipavski Križ. Pa kaj bi se ozirali daleč naokoli, saj smo v bližini Vipavskega Križa priča nespoštovanju rabe krajevnih imen, kajti pri znani romarski cerkvi v Logu je avtobusna postaja na "veliko" poimenovana po bližnji vasi Budanje. Nevednost ali kaj drugega? Samo pomislimo, s kakšno občutljivostjo spremljamo imena in priimke v bližnjem zamejstvu. Mislim na imena krajev in tista na pokopališčih, ki so se jih mazači pogosto lotevali, so pa pričevalci naše trdožčnosti. V tuzemstvu pa se neresno poigramo s te vrste kulturne dediščine. Tej malomarnosti se torej ne smemo čuditi, da nas beli svet, med drugim, še vedno tlači na Slovaško ali celo v Slavonijo.

Na koncu velja poudariti, kar sicer vsi vemo, a naj ponovim. Na referendumu ni šela ta ali ona "strokovna opcija", temveč je šlo za odločanje vnaprej prepričanih (beri: sprtih) volivcev, ljudi z dveh bregov iste reke. Upravičeno se lahko vprašamo, zakaj so o tem odločali npr. prebivalci drugih krajev, ki jih takšen ali drugačen izid gotovo ne prizadene. V javnih občinah smo lahko prebrali veliko nesmislov in po potrebi prilagojenih zgodovinskih podatkov. Tako je Kriški sindrom dokaz in resno opozorilo, da naj se o tovrstnih vprašanih ukvarja stroka in naj bi tudi upoštevali le njena priporočila, saj konec koncev nismo več v vročinskih letih "izgradnje naše domovine", ko ime mnogih krajev po naši ljubi domovini ni ustrezalo novi stvarnosti, ko je bilo bolje, da si bil doma (nekje) izpod Nanosa, ne pa iz Št. Vida oz. Šembida in da so bili vrli Solkanci že pred drugo svetovno vojno rojeni v Novi Gorici. V predreferendumskega vzdušja se je torej nabralo toliko argumentov za Sveti Križ in toliko novih tolmačenj ter izumov, ki prišegajo Vipavski Križ, da bi kazalo "v Villi na križišču nasprotij" pripraviti resen simpozij o povojni usodi naših krajevnih imen.

KONEC

OBNOVITEV ITALIJANSTVA V OBMEJNIH KRAJIH PO ZMAGI (1918-1928), 5.

OBJAVLJAMO DOKUMENT, KI SE JE OHRANIL PO ZASLUGI
POKOJNE GORIŠKE UČITELJICE GITE RIJAVEC. GRE ZA
PREVOD PROF. ALEŠA KOMAVCA, KI JE IZ ITALIJANSKEGA
IZVIRNIKA PRELIL V SLOVENŠČINO SRHLJIVO SLIKO
ZATIRANJA SLOVENCEV POD FAŠIZMOM.

GORIŠKA OBČINA IN ASIMILACIJA TUJERODCEV V SOSEDNIH OBČINAH

Navedene številke slovenskih učencev pa moramo rahlo povečati, ker goriške osnovne šole obiskuje letno 200 učencev iz sosednjih slovenskih občin.

Junija 1925 je goriški župan poslal kraljevemu šolskemu skrbništvu in ministrstvu za javno vzgojo naslednjo vlogo:

"Ozemlje goriške občine je razmerna majhno tako, da se sosednje tujerodne občine Solkan na severu,

Štandrež in Šempeter pri Gorici na jugovzhodu in Podgora na jugozahodu, v določenem pogledu združujejo z mestom in tvorijo tako že naseljeno celoto.

Zaradi tega in tudi iz drugih razumljivih razlogov političnega značaja je občina začela izvajati pobude, s katerimi bi imenovane občine združili z goriško občino, vsaj deloma.

Naravno je, da zaradi majhnih razdalj prebivalstvo ohranja in vzpostavlja živahne stike z mestom, ki ga v vseh ozirih hoté ali nehoté priznavajo za svojo naravno prestolnico in še pose-

bej, kar zadeva osnovno šolstvo, saj so poleg drugega, šole v Gorici tudi bolj opremljene, bolj primerne in bolj urejene."

"Pred vojno je del učencev iz omenjenih občin obiskoval številne slovenske zasebne šole, ki so jih vodila razna slovenska narodna društva, ki so še tedaj obstajala.

Z Odrešitvijo (Redenzione) so seveda bila odpravljena skupaj s slovenskimi šolami tudi ta društva, vendar pa je bil obisk italijanskih občinških šol neznaten in to še posebej v prvih letih.

Vendar pa je šlo pri tem za pojav čisto prehodnega značaja, mesto pa je začelo pridobivati in še pridobiva svoj naravni vpliv in moč in to velja posebej za šolstvo.

V začetku tega šolskega leta 1924-1925 pa že beležimo veliko povpraševanja tujerodcev iz bližnjih občin po vpisu v italijanske šole v Občini Gorica.

Občinska uprava se zaveda vloge, ki ji pripada zaradi njene lege in tudi zaradi tradicije, vendar brez najmanj-

šega namena, da bi ustvarjala kakršnekoli težave, je občinska uprava sprejela določila, po katerih morajo biti ti učenci vpisani in obiskovati mestne osnovne šole in tako bo občina opravila svojo nalogo in absorbirala tujerodce in tako bo s pomočjo naše tisočletne kulture opravila in uspešno dovršila svoje visoko poslanstvo.

Iz dnevnikov posameznih razredov je razvidno, da je število vpisanih iz drugih občin v naše šole znašalo skupno 197 učencev, takole porazdeljenih po občinah bivanja:

1. Šolkan 83 učencev
2. Štandrež 22 učencev
3. Šempeter pri Gorici 21 učencev
4. Podgora 27 učencev
5. iz drugih slovenskih občin 44 učencev.

Očitno je bilo zaradi navedenih vpisov potrebno nameniti dodatna proračunska sredstva nad dejanskimi potrebami, in sicer za dodatnih 6 razredov. Zaradi visokega odstotka neitalijanskih učencev je morala uprava zelo omejiti število učencev na zelo nizko povprečje na vsakega učitelja,

da bi tako olajšala težavni položaj, ki ga imajo učitelji z neitalijanskimi učenci.

Presežno število tako sestavljenih razredov vzdržuje občina kot začasne razrede, vendar pa država ne namenja sredstev za njihovo delovanje, čeprav sta z vidika narodnih, političnih in državnih interesov obstoj in delovanje teh razredov nadvse pomembna.

Občinska uprava, ki sicer ne odklanja bremena, ki ga je sama prostovoljno prevzela in ob popolnem priznavanju dejstva, da mesto Gorica žrtvuje ogromne denarne zneske in tudi namerava nadaljevati svoje politično poslanstvo, ki izhaja iz njegovega zemljepisnega in zgodovinskega položaja, prosi spoštovano ministrstvo, da upošteva tudi šest navedenih razredov in k številu prebivalstva, ki je po ljudskem štetju iz leta 1921 znašalo 30.371 prebivalcev, prišteje še nadaljnjih 2000 prebivalcev ter na tej podlagi obračuna in dodeli izreden prispevek države v korist naše občine."

DALJE

PROSEK / OSNOVNA ŠOLA

ČERNIGOJEV KIP BO ODSLEJ KRASIL PREDDVERJE ŠOLE

Od sobote, 3. junija, krasi preddverje osnovne šole na Proseku doprsni kip umetnika Avgusta Černigoja, po katerem je šola tudi poimenovana. Tako se je tudi zaozročil niz pobud, ki je pred petimi leti privedel do poimenovanja šole po Avgustu Černigoju, letos pa do odkritja doprsnega kipa.

Černigojev kip je izdelal mladi kriški kipar Robin Soave, ki živi in dela na Kontovelem. Bil je to prvi njegov portret iz repenskega kraškega kamna in je v bistvu nastal pred očmi proseških učencev, ki so hodili obiskovat umetnika v njegovo delavnico.

Na sobotni slovesnosti, ki je privabila na dvorišče pred šolo zares veliko ljudi, sta Černigojev kip odkrila slikarjeva sinova Teodor (ki je tudi spregovoril) in Cezar, blagoslovil pa kontovelski župnik Jože Špeh. Ob tej priložnosti je prisotnim spregovorila openška didaktična ravnateljica Stanka Čuk, ki je odločitev za poimenovanje šole po Avgustu Černigoju pred petimi leti obrazložila z dejstvom, da ta umetnik značilno opredeljuje kulturo in aktivnost naših ljudi na tej strani meje. Naše šole pa morajo nositi imena naših velikih mož. V imenu staršev pa je Ksenija Majovski podčrtala predvsem pomen tesnega sodelovanja med starši in učitelji, ki jih je vodila zavest o pomenu šole za rast otrok kot Slovencev in kot članov širše človeške skupnosti. Za vse je potrebno veliko truda in navdušenja, solidarnosti in dogovarjanja.

Bogat kulturni spored je vseboval petje in recitacije učencev in dijakov proseške

FOTO KROMA

osnovne in nižje srednje šole ter nastop moškega zbora Vasilij Mirk s Proseka in Kontovele pod vodstvom Mirana Žitka ter Godbenega društva Prosek pod vodstvom Aljoše Starca. Vsi nastopajoči pa so na koncu skupaj izvedli "presenečenje" - pesem o kipu in njegovem izdelovalcu, ki je nastala ravno za to priložnost.

Pri izvedbi pobud ob odkritju doprsnega kipa so pomagali rajonski svet za Zahodni Kras, Zadruga kraška banka, Nova Tržaška kreditna banka in proseški trgovci. Ob tej priložnosti pa je izšla tudi lepa, preprosta in ob enem bogata brošura, ki s pomočjo večjega števila fotografij prikazuje nastajanje kipa ter vsebuje predstavitev in pogovor z umetnikom Robinom Soavejem. Brošuro je uredila Martina Svetlič, grafično obdelala Olga Tavčar, za slikovno gradivo je poskrbel Igor Štoka, tiskalo pa jo je opensko didaktično ravnateljstvo v 300 izvodih. Izid brošure je omogočila Zadruga kraška banka.

IŽ

DOBRODELNI NASTOP DIJAKOV

KLASIKI ZA PRIZADETE

Meseca aprila so dijaki tržaškega klasičnega liceja France Prešeren postavili na oder, v režiji Matejke Peterlin in Nikle Panizon, igro *S klasično v tretje tisočletje*, ki je doživela uspešno premiero na slavnostni akademiji ob petdesetletnici ustanovitve klasične gimnazije v Trstu. Pred koncem pouka pa so se odločili, da predstavijo še enkrat ponovijo v soboto, 3. junija. Tipičen šolski dan klasikov je tokrat zaživel na odru gledališča Silvio Pellico v ulici Ananiana, prav za cerkvijo sv. Vincencija. Odločili so se namreč, da z dobrodelno akcijo priskočijo na pomoč društvu Il Cenacolo.

Organizacija z nepridobitniškim namenom Il Cenacolo ima sedež v Trstu na Korzu in združuje prostovoljce in člane družin prizadetih odraslih. Pomaga jim pri vključevanju v družbeno tkivo, poleg tega pa ureja zanje tudi stanovanja. Na temeljih krščanske ljubezni deluje torej Il Cenacolo v podporo družinam in samim prizadetim, ki bi tako v primerno opremljenih prostorih razvijali svoje sposobnosti in postali resnični del naše družbe. Pri Sv. Ivanu, prav pred stavbo klasičnega in znanstvenega liceja,

je Il Cenacolo prejel od tržaške občine prostore za prvo stanovanje. V najkrajšem času bodo stekla obnovitvena dela, društvo pa že išče nove prostore za rehabilitacijo in telesno vadbo prizadetih.

Nad vse pozitivna in posnemanja vredna pobuda. Dogajanje na odru je steklo privlačno, saj so dijaki premagali jezikovno pregrado s kratko razlago posameznih prizorov. Uspeh pobude je bil na pladnju, ker je v bistvu vsakdan v dijaških klopih univerzalen in se ga še vsi dobro spominjamo: nenapisane domače naloge, vsevidi sošolci, strogi profesorji... Vsem dobro znano šolsko življenje so obogatili prizori iz predmetnika klasične gimnazije, ki je prav res poseben in poln bogatih razsežnosti. Na odru je zaživel Cankar s *Pohujšanjem v dolini Šentflorjanski*, Sofokles z *Antigono*, Italo Svevo z *Zenom Cosinijem* in Alojz Rebula s *Senčnim plesom*. Dijaki klasičnega liceja so tako poleg dobrodelnega namena približali pretežno italijanski publiki še slovensko knjižno ustvarjanje, antične temelje evropske kulture in naše bogato zamejsko kulturno ustvarjanje.

MR

V MARIJINEM DOMU PRI SV. IVANU

SKK: NOVA PREMIERA GLEDALIŠKEGA KROŽKA

Mladi iz Slovenskega kulturnega kluba zaključujejo svojo sezono. V soboto, 10. junija, bo ob 20. uri zadnje srečanje, ki ga bo oblikoval Gledališki krožek SKK, pod pokroviteljstvom Radijskega odra. Osemnajst mladih igralcev, starih od 14 do 29 let, se je celo leto pripravljalo na novo premiero. Premiera bo v Marijinem domu pri Sv. Ivanu.

Mentorica krožka, ki je obenem tudi režiserka igre, Lučka Susič, se je odločila za tekst *Utrpi in Antiutripi*, ki ga je sama dramatizirala in pri-

redila po mladinski povesti *Geniji v kratkih hlačah* Slavka Pregla. Kot je vsem znano, gre za zabavno in živahno zgodbo o skupini dijakov, ki se lotijo urejanja šolskega časopisa.

Za nekatere mlade, ki bodo nastopili v igri, bo to prva odrska izkušnja, drugi pa že več let nastopajo v sklopu dramske skupine Slovenskega kulturnega kluba. Kot zahvala tekst, se tudi nastopajoči tako rekoč delijo v tri starostne skupine. Najmlajši obiskujejo zadnji razred srednje šole ali prve razrede višje. Ti so: Ambrož Peterlin, Denis Iozza, Jasmin Risegari, Urška Daneu, Lavinia Škerlavaj. Njihove starejše kolege bodo igrali: Rok Oppelt, Martina Malalan, Ivo Lachi, Matteo Dimai, Aleksij Štoka, Staška Cvelbar, Nada Petaros, Daniel Beorchia, Veronika Špacapan. Seveda spada v šolo tudi učeno in neučeno osebje: Breda Susič, Matjaž Rustja, Tina Sossi, Jasna Simčič. Avtor glasbenih vložkov je Aljoša Saksida, sceno pa si je zamislila Magda Samec.

Igralska skupina Slovenskega kulturnega kluba se bo s to prireditvijo na zabaven način poslovila od šole, ki bo prav na dan njihove premiere za letos zaprla svoja vrata.

BRE

DRUŠTVO SLOVENSKEH IZOBRAŽENCEV

FLORJANC IN ROJC O ZADNJEM BACHU

FOTO KROMA

Ob 250-letnici smrti Johanna Sebastiana Bacha sta si Društvo slovenskih izobražencev in Glasbena matica omislila večer, posvečen temu velikemu svetovne glasbene zgodovine.

Na večeru v Društvu slovenskih izobražencev v ponedeljek, 5. t.m., je bil govor zlasti o Bachovih zadnjih delih, *Umetnosti fuge* (*Die Kunst der Fuge*) in *Glasbeni daritvi* (*Musikalisches Opfer*). Ti deli je za-

mejski pianist prof. Alexander Rojc posnel na treh CD-ploščah z naslovom *Zadnji Bach* (o tem smo v našem listu že poročali). Na večeru v DSI sta spregovorila prav prof. Rojc in profesor na akademiji za glasbo v Ljubljani in na papeški univerzi v Rimu Ivan Florjanc, ki sta z besedo, sliko in glasbo prikazala vrhunsko glasbo zadnjega Bachovega obdobja.

IN MEMORIAM

SESTRA DOLOROZA (MARIJA) FORTUNA

Zadnji dan maja smo se s pogrebno sveto mašo, ki jo je vodil škof vikar za Slovence v Trstu msgr. Franc Vončina ob somaševanju šestih duhovnikov, poslovili od naše drage sestre Doloroze, ki jo je Gospodar življenja 28. maja poklical k sebi. Njen nena-

dni odhod je pustil vrzel v naših vrstah in nas je vse globoko pretresel.

Sestra Doloroza se je rodila 21. septembra 1924 v številni družini v Dekanih pri Koprju. Bil je pet fantov in pet deklet. Pri krstu so ji dali ime Marija. Kot dekle je služila v Trstu in tu prišla v stik s šolskimi sestrami, katerim se je pozneje pridružila.

Leta 1960 je postala kandidatinja in po letu premislila je 8. septembra 1961 vstopila v noviciat v Rimu, kjer je naslednje leto 9. septembra naredila prve zaobljube, 9. septembra 1967 pa večne. Kot kuharica je darovala svoje življenje Bogu in skupnosti. Večji del svojega življenja je preživela v Egiptu, na naših dveh misijonarskih postojankah - Aleksandriji in Kairu. Zadnje desetletje pa je do zadnjega kuhala v provincialni hiši v Trstu.

Povsod sta jo odlikovali njena velika požrtvovalnost in pripravljenost pomagati ubogim. Posebno rada je tudi molila in je vse težave, svoje in drugih, vpletala v dnevne molitve. Bila je prava duhovna hčerka sv. Frančiška. Osebnost je bila skrajno skromna, vedno pa z odprtim srcem in rokami pripravljena priti na pomoč, kjer se je pokazala potreba. Noben trud ji ni bil odveč, kakor da za Boga res ni nobena žrtev prevelika.

S posebno pozornostjo je spremljala bolnike in trpečje. Svoj počitek in prosti čas je darovala Bogu in bližnjemu, bodisi da je molila doma, bodisi da je hodila v mesto k sveti maši in obenem obiskovala bolnike.

Bogu se zahvalujemo za njen zgled zvestobe in predanosti Božji volji. Naj ji bo Gospod bogat plačnik in naj pri Njem uživa večno srečo.

SOSESTRE

Vabimo vas z Novim glasom na SVETOLETNO ROMANJE V RIM od 4. do 8. septembra.

Odhod avtobusa iz Trsta s postankom v Sesljanu, Jamljah in Gorici. Vpisovanje na naših uredništvih v Gorici (tel. 0481 533 177) in Trstu (tel. 040 365 473) ter pri g. Jožetu Markuži (tel. 040 229 166).

Pohitite z vpisom!

Nova zlatarna

Tanja Preziosi

lastnik Davide Peric

Ul. S. Nicolò 11- Trst - tel./fax 040 3720141

Srebrni okviri in pripomočki za urad GUERRINI
Zapestnice NOMINATION

Nakit iz srebra, zlata in belega zlata
Darila za poroko, krst in birmo!

Vse po najboljših cenah v centru Trsta

Obiščite nas!

ROJAN / DRUGI KONCERT OB 50-LETNICI CERKVENEGA ZBORA

CERKVENI ZBORI SO NEZAMENLJIVI DEL NAŠE STVARNOSTI

MATJAŽ RUSTJA

V nedeljo, 4. junija, je bilo v Marijinem domu v Rojanu nadvse slovesno, saj je praznovanje rojanskega cerkvenega pevskega zbora privabilo lepo število domačinov in prijateljev petja. Pred tednom dni se je zbor odločil, da primeri po časti obletnico v domači cerkvi, nato pa še s prosvetno kulturnim programom v Marijinem domu. Praznovanja pa se bodo še nadaljevala 17. junija s predstavitev knjige *Še nekaj o Rojanu*.

Še preden se je občinstvo posedlo, je stekel prvi del sporeda ali odprtje likovne razstave treh Rojančanov. Edi Žerjal, Franko Žerjal in Robert Kozman so v predstavi dvorane pričarali posebno vzdušje treh različnih dojemov in podajanj enakih motivov. Pri vseh treh umetnikih je namreč izhodiščna točka pokrajina, širši pogled v naravo, ki se z različnimi tehnikami, včasih tudi inovativnimi, izizvalno približuje opazovalcu. Prav v tej vrednoti je največje bogastvo razstave, je dejal v predstavitvenih besedah prof. Deziderij Švara.

Na oder so po uvodnem delu napovedovalke Metke Kuret stopili glasbeniki Valentina Bembi (viola) in Martina Feri (klavir), Štefan Bembi (glas) in Andrej Pegan (klavir), v zadnji glasbeni točki pa še Martina Feri (glas) in Paolo Bembi (kitara). Komajda navedena imena niso neznanka v našem zamejskem glasbenem prostoru, kar nekaj je med njimi Rojančanov in, če pomislimo, da je skupni imenovalec vsem izvajalcem prav mladost, nam daje pogled v bodočnost že po uspešnem nedeljskem utrinku svetlo upanje.

Slavosni govornik je bil prof. Tomaž Simčič. Prijeto je že v uvodu zabrenčala misel, da so slavosne besede odveč, ker dejstva za rojanski cerkveni zbor govorijo sama. Že petdeset let zbor ne prekinjeno poje v cerkvi ob nedeljskih in prazničnih bogoslužjih in podarja obredom praznični in razmišljujoči ton, ki vodi v meditativno in visoko doživetje lepote vere. In to je tudi bistvo cerkvenega zbora. Drugo dejstvo sega 35 let nazaj, ko je Radio Trst A začel s prenašanjem sv. maše iz rojanske cerkve in tako dosegel marsikatero starejšega ali bolnega po naših domovih, pa tudi onstran meje, kjer ni imela verska beseda vloge v medijih. Vsaj enkrat tedenski "nastop", v etru in obenem v cerkvi, je kar zahtevno poslanstvo, ki terja nenehno pripravljenost na določeni ravni. Tretje dejstvo se opira na prosvetno pevske dejavnosti zbora, enega najživahnih v Trstu, na robu mestnega slovenstva, kjer se brusi narodno ozavešanje v cerkvi, šoli in Marijinem domu.

Prof. Simčič je nato poudaril, da so cerkveni zbori nezamenljivi del naše družbe in da moramo o njih več razmišljati, pisati in govoriti. Vsestranski demografski upad postaja občuten tudi v cerkvenih zbora in je zato ponekod njihov obstoj postavljen pod vprašaj. Cerkveni zbori pa so vendar nezamenljivi del naše stvarnosti, sakralna glasba bi v posvetnem zboru zvenela polovično, ne bi ji bila vdahnjena dimenzija svetega, ki je le del pevca-molivca. Poleg dejstva, da bi ne prišli nekateri deli bogoslužja v posvetnem okviru od izraza. Na tem področju si veliko prizadeva ZCPZ, ko npr. prireja tečaje za organiste in na tej poti moramo vztrajno nadaljevati. Otrsti se moramo mišljenja, da je kvaliteta pri cerkvenem zboru postranska stvar. Šele lepota izvajanja izriše namreč popolnost plemenitega namena.

In končno se je na odru predstavil domači slavjenec,

ki je pod vodstvom prof. Humberta Mamola zapel pet slovenskih narodnih pesmi. Prav pred zadnjo, Vrabčovo *Zdravljico*, so se pred mikrofonom zvrstili pozdravi, čestitke in voščila. Zboru, ki brani našo kulturo v tržaškem predmestju, se je poklonilo res veliko sorodnih zborov in organizacij. Med vsemi velja omeniti pozdrav ZCPZ, predstavnice ministrstva za kulturo republike Slovenije in sekretarja upravnega odbora Sklada Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti Marka Studena. Slednji je izročil najbolj poštvalnim pevkam in pevcem Gallusovo značko. Primerno je, da se ob lepem jubileju spomnimo ne le društva, ampak tudi posameznikov, ki že vrsto let sodelujejo v njegovih vrstah. Bronastih, srebrnih in zlatih odličij, za pet, petnajst in petindvajset let sodelovanja v zboru je bilo res veliko, morda še največ zlatih, v dokaz, da Rojančani čutijo globoko

v sebi lepoto in poslanstvo cerkvenega petja.

Številni gostje so se spomnili s trdnimi besedami zahvale tudi domačega kaplana, g. Stanka Zorka, prave duše ne samo verskega življenja v Rojanu. Posebno priznanje pa je prejel prof. Humbert Mamola, ki zavzeto in z velikim strokovnim delom že nad štirideset let uči in vodi v cerkvi in v prosveti letos jubilančni cerkveni zbor. Gallusova značka je seveda tudi priznanje za vse, kar prof. Mamola dela na področju tržaške glasbene kulture, nekoč v vodstvenih organih ZCPZ in na šolskem področju, danes pa v domačem predmestju, v organiziranju glasbenih srečanj in še na marsikaterem področju.

Po prireditvi je prisotne razveselil bogat srečolov v dobrodelne namene za misijone v Burundiju, tako da se je po družabnosti vsakdo vrčal domov s prijetnim občutkom, da Rojan le živi in raste.

DEVIN / ZBOR LADJICA

DOŽIVETA NASTOP IN IGRICA OB KONCU SEZONE

Otroški zbor Ladjica iz Devina, ki povezuje otroke iz številnih vasi devinsko-nabrežinske občine, je v nedeljo, 4. t.m., priredil nastop ob zaključku sezone. Staršem in drugim udeležencem so ugodoma predstavili pesmi, ki so jih vadili pred letom, v drugem delu pa so z veliko uigranostjo uprizorili glasbeno

pravljico *Zajčkova hišica*. Pri igri so sodelovali vsi otroci, od najmlajših do starejših, tako da je na odru zaživela lepa zgodba o tem, kako so živalice skušale pomagati zajčku, da je iz svoje hišice pregnal lisico, ki se je v njej naselila s prevaro. Odrešilno misel je imel petelinček, ki je organiziral vse živali, da so složno

nastopile in pregnale lisico, tako da je zajček spet dobil svoj dom.

Dolg aplavz na koncu predstave je poplačal trud nastopajočih otrok, pianiste Barbare Corbato in pevovodkinje Olge Tavčar ter vseh staršev, ki so sodelovali pri organizaciji prireditve.

SLAVJE NA FERLUGIH

NOV ŽUPNIJSKI DOM

V torek, 30. maja, je bilo vzdušje na Ferlugih posebno slovesno. Od tistega dne imajo namreč ferlugovski župljani nov župnijski dom, poimenovan po dveh prerano umrlih mladih domačinah, Ediju Briščku in Robiju Perosi. Slavlja, ki je privabilo veliko ljudi, se je udeležil tudi škof Ravignani, ki je prerezal slavosni trak in blagoslovil dom. Ob

njem sta bila openski župnik in dekan Zvone Štrubelj ter kaplan Franc Pohajač. Novi dom predstavlja pomembno pridobitev za vaško skupnost: prvenstveno bo namenjen verski dejavnosti, po drugi strani pa bo predstavljal potrebno kulturno postojanko.

Ob odprtju župnijskega doma je bil v ferlugovski cerkvi koncert Marijinih pesmi

ob sklepu majniških pobožnosti. Župnija sv. Jerneja namreč skoraj vsako leto prireja koncert ob koncu šmarnic, ki v glavnem poteka v openski župnijski cerkvi. Tokrat je bil na Ferlugih v organizaciji župnije sv. Jerneja, ferlugovske vaške skupnosti in domačega zbora Višava. Koncert so oblikovali mešani zbor Višava, dekliska pevka skupina Vesela pomlad z Opčin ter cerkvena zbor Sv. Florijan od Banov in Sv. Jernej z Opčin.

OBVESTILA

ZALOŽBA MLADIKA in Knjižnica Dušana Černeta prireja predstavitev študije Martina Breclja *Rivoluzione e cataris*, s katero je diplomiral na tržaški univerzi. Delo obravnava filozofa, literarnega zgodovinarja in političnega delavca Dušana Pirjevca. O delu, ki preučuje eno ključnih osebnosti na slovenskem kulturnem in političnem prizorišču v drugi polovici 20. stoletja, bodo spregovorili prof. Marija Pirjavec, profesorica na univerzi v Trstu, prof. Dean Komel, profesor na univerzi v Ljubljani, in avtor. Predstavitev bo v petek, 9. junija, v Peterlinovi dvorani z začetkom ob 20.30.

DRUŠTVO FINŽGARJEV dom z Opčin in župnija sv. Jerneja vabita na koncert skupine Gallus Consort v nedeljo, 11. junija, ob 20. uri v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Na sporedu bodo skladbe Vivaldija, Maraisa, Couperina, Bacha in Telemanna. Izvajali jih bodo Dina Slama-alt, čembalo, Miloš Pahor in Erika Slama-prečna in kljunasta flavta, Irena Pahor-kljunasta flavta in viola da gamba, Edi Majaron-violončelo.

ROJANSKA SLOVENSKA župnijska skupnost vabi na predstavitev brošure *Še nekaj o Rojanu*, ki bo v soboto, 17. junija, ob 19. uri v rojanskem Marijinem domu. Delo, ki je izšlo ob 50-letnici rojanskega cerkvenega pevskega zbora, bo predstavila prof. Diomira Bajc.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v četrtek, 22. junija, ob 16. uri v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 k nadaljevanju predavanja g. Jožeta Špeha *Zgodovina evangelija v prizmi rožne venca*.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v soboto, 24. junija, zadnji izlet pred poletnim premorom. Prof. Pavle Merku nas bo vodil po Reziji. Ogleдали si bomo značilne vasi, muzejsko razstavo, domače plese in diapozitive o Rezijanski dolini. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23, od 6. do 17. junija oz. do zapolnitve mest. Pojasnila na tel. 040 639949 in 040 43194 v večernih urah.

DUHOVSKA ZVEZA pripravlja potovanje v Umbrijo od 26. junija do 1. julija. Ogleдали si bomo jubilejno cerkev v Assisi, obiskali bomo Perugia, Todi, slap Cascata delle Marmore, Spoleto, romarski kraj Cascia (sv. Rita), Gubbio in Ravenna. Kdor se bo udeležil potovanja, bo kulturno bogatejši.

ORATORIJ 2000 ali Veseli živžav. Kje? V Marijanišču na Opčinah. Kdaj? Prvi teden: od ponedeljka, 3. julija, do petka, 7. julija. Drugi teden: od ponedeljka, 10. julija, do petka, 15. julija. Program bo potekal od 9. ure do 16.30. Novost: prvi teden v juliju oratorij tudi za prva dva razreda nižje srednje šole. Za koga? Za otroke iz osnovne šole in nižje srednje šole. Število omejeno za osnovno šolo na 30 udeležencev in za nižjo srednjo šolo na 15 udeležencev. Program: zgodba, ki se pripoveduje preko vsega delovanja. Delavni-

ce, petje, ples, pogovor, čas za ustvarjalnost, trenutki zbranosti, molitev, izleti itd. Prijavnica: telefonska tajnica 040 211113 ali 0335 8186940. Ostala obvestila ob prijavi.

ZSSDI PRIREJA ob 30-letnici fotografski natečaj *Naš šport v našem prostoru*. Tematika naj naj ovrednoti športno udeleževanje v zamejstvu. Slike sprejema urad ZSSDI do ponedeljka, 30. oktobra, do 16. ure. Organizator si pridržuje pravico, da obdrži dela.

POLETNI CENTER Pikapolonica, ki bo v otroškem vrtcu v Bazovici od 10. do 28. julija, ima še nekaj prostih mest. Za informacije kličite na Slovensko prosveto od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure na tel. št. 040 370846.

KONCERTNA POBUDA - Rojan razpisuje natečaj za izvirno še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. septembra letos v dvojniku in z geslom na naslov: Koncertna pobuda - Rojan, ul. Cordaroli 29 - 34135 Rojan (Trst). Priloziti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

OBIZIDU študije *Med Trstom in Dunajem, Ivan Nabergoj v avstrijskem državnem zboru (1873-1897)* bo v ponedeljek, 12. junija, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev okrogla miza, pri kateri bodo sodelovali zgodovinarji: glavni in odgovorni urednik Zgodovinskega časopisa akademik prof. dr. Vasilij Melik, dr. Stane Granda in avtor Peter Rustja.

DAROVI

ZA SPOMENIK na rojstni hiši Ubalda Vrabca: namesto cvetja na grob sosedu Antku Seražinu daruje družina Korsič 100.000 lir; v isti namen daruje družina Škamperle od Sv. Ivana 100.000 lir.

ZA CERKEV v Mavhinjah daruje M.L. 400.000 lir.

ZA CERKEV na Jazbinah: družina Korsič 50.000 lir.

ZA MARIJIN DOM v Rojanu darujeta Marija in Marko Udo- vič 500.000 lir ob 50-letnici cerkvenega zbora v Rojanu.

SOŽALJE

Cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana izreka globoko in občuteno sožalje svojcem ob nenadni in prerani smrti svoje- ga nekdanjega pevca ANTKA SERAZINA.

Izrazom sožalja se pridružuje uredništvo Novega glasa.

Zaradi stiske s prostorom so nekateri članki izostali. Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje. /URED.

SLOVESNOSTI OB PRAZNIKU REPUBLIKE

DRUGI JUNIJ V GORICI

Letošnji 2. junij, praznik republike, je Gorica proslavila - kljub še vedno delovnemu dnevu - kar slovesno. Na Travniku so bile razne vojaške in druge slovesnosti, v nedeljo 4. junija, pa še slovesno dviganje zastave.

V petek, 2. junija, je priredil goriški prefekt dr. Corrado Spadaccini slovesen sprejem v vrtovih prefekture. Letošnji praznik je imel najprej slavnostni koncert skupin in solistov društva Lipizer, ki so med drugimi skladbami izvajali italijansko in evropsko himno (Beethovnova *Odo radosti*). Sledilo je podeljevanje raznih državnih odlikovanj posameznikom in organizacijam.

Sprejema so se udeležili ugledni predstavniki svetne in cerkvene oblasti. Med njimi so bili župani (tudi slovenski), predstavniki dežele in pokrajine. Med parlamentarci je bil prisoten tudi senator Dimitrij Volčič, tudi evropski poslanec. Prisotna sta bila go-

riški nadškof msgr. Dino De Antoni ter upokojeni nadškof pater Anton Vital Bommarco. Sprejema so se udeležili tudi predstavniki družbenega življenja in tiska.

Iste dni je bil v Gorici tudi obisk občine Celovec iz Koroške, ki je pobratena z Gorico. Koroški gostje so v glavnem prispeli v Gorico s posebnim starim vlakom po nekdanji progi južne železnice iz dobe avstrijskega cesarstva. Celovškega župana in goste je sprejel goriški župan Valenti. Naj še spomnimo, da se je goriška občina pobratila s celovško v šestdesetih letih, ko je bila v občinski večini prvič tudi slovenska stranka.

IZ DELOVANJA OBČINSKEGA SVETA

V PRORAČUNU VSOTA ZA PEVMO

V ponedeljek in torek se je po enem samem tednu ponovno sestel občinski svet. Na dnevnem redu je bila za nas posebno pomembna tretja točka, ki je predvidevala proračunsko spremembo. Med raznimi členi le-te je bil namreč tudi potreben znesek 540 milijonov lir za gradnjo športno-rekreacijskega centra v Pevmi, na katerega čakamo že preveč let. Omenjena vsota je namreč zdrknila na proračun za leto 2001, med proračunsko razpravo konec meseca februarja pa je svetovalka Ojke-SSK Erika Jazbar predstavila v ta namen amandma, ki ga večina sicer ni

sprejela, župan pa se je obvezal, da bo prva proračunska sprememba popravila celotno zadevo.

Ob razburkanem poteku razprave okoli proračunske spremembe, ki je ponovno pokazala krhkost politične večine, ki upravlja goriško občino, je za nas pomembno predvsem dejstvo, da je bila omenjena točka sprejeta. Prisotnost postavke v proračunu sicer ne jamči, da se bodo dela za gradnjo centra začela v tem letu, saj je zadeva v rokah tehničnih uradov, vsekakor pa gre za pomemben dosežek.

SP

S 3. STRANI

MED SLOVENCIV LAŠKEM

Rada pa bi bralce seznanila z novimi prireditvami, ki jih mislimo izpeljati v kratkem. Najprej naj omenim, da nam je občinska uprava dodelila dva dneva na reviji Monfalconestate. To je široko zasnovana manifestacija v organizaciji tržaške občine; ta se bo začela v mesecu juniju ter trajala do prvih septembrskih dni. Tako naj bi v soboto, 1. julija, na trgu Republike v Trzinu s celovečernim programom nastopila plesna skupina Stuleti in Tamburaški ansambel iz Boljunca. V soboto, 2. septembra, pa naj bi odprli ob 18.30 Razstavo srednjeevropskih umetnikov, ob 21. uri pa naj bi na trgu Falcone e Borsellino sledil Drugi srednjeevropski Tržič, se pravi nastop raznih pevskih skupin iz tega prostora. Zlasti organizacija tega drugega večera zahteva veliko truda in stroškov. Zato se v teh dneh obračamo na razne naslove, da bi nam

priskočili na pomoč z denarnimi prispevki. Uslugo jim bomo povrnili s tem, da bomo v programu objavili njihove oglase. Konec septembra ali na začetku oktobra pa se za naše društvo obeta velik dogodek. Če bo šlo vse po sreči, bomo takrat odprli svoj sedež. Vsekakor pa bomo o tem pravočasno obvestili siršo slovensko javnost, saj bo to praznik ne le za nas, ampak tudi za vse, ki jim je pri srcu razvoj slovenstva v Trzinu in Laškem nasploh.

Dovolite mi, da se tudi na teh straneh zahvalim vsem zvestim članom društva, mladim in novim odbornikom, vsem gospodinjam, ki nam rade pomagajo ob organizaciji srečanj, ki sledijo našim pobudam, ter vsem, ki na katerikoli način skrbijo za razvoj društva in mu pomagajo. Osebnost in vsi pri društvu smo tudi hvaležni javnim ustanovam: goriški pokrajini in občini Tržič, SSO in SKGZ, doberdobsko-sovodenjski banki in vsem, ki z nami sodelujejo.

BRALNA OLIMPIADA IN BRALNA ZNAČKA GORIŠKIH OSNOVNOŠOLCEV

VESELO PRAZNOVANJE

IVA KORŠIČ

Že v prejšnji številki smo poročali o bralni olimpiadi, ki je potekala konec maja po osnovnih šolah goriškega in doberdobskega ravnateljstva in je tudi letos spodbujala šolarje vseh stopenj k pozornemu prebiranju dodeljenih knjig. Odgovore bralnih kvizov je preverila Danila Komjanc, ki se je v letošnjem šolskem letu povsem posvetila Bralni znački in seveda olimpiadi; spise pa, katerih naslovi so bili tesno povezani s prebranimi pripovedmi, je ocenila komisija, ki so jo sestavljali prof. Nataša Paulin, dolanskega leta ravnateljica na Doberdobskem, časnikar Igor Devetak in knjižničarka Luisa Gergolet. Podeljevanje nagrad je potekalo z Bralno značko v ponedeljek, 5. t.m., v goriškem Kulturnem domu, ki so ga popolnoma zasedli učenci, njihovi učitelji, ravnateljica Mirka Brajnik in njena namestnica v doberdobskem ravnateljstvu Loredana Nanut. Letos je bila prireditev še posebno slovesna, saj je naša bralna značka slavila 20. obletnico (Paulinova se je spomnila Vide Blazko, prve spodbujevalke BZ), zato so bile med prisotnimi tudi ugledne osebnosti: Tilka Jamnik, predstavnica Zveze prijateljev mladine Slovenije, Iva Deve-

FOTO BUNBACA

tak, predstavnica ZPM Nova Gorica, ki že dvajset let spremlja našo Bralno značko, Manca Perko, koordinatorka BZ pri ZPMS, Andreja Duhovnik-Antoni, pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji, ki je pomagala pri realizaciji letošnje prireditve. Protagonisti jutranjega srečanja, ki ga je tako pristrčno povezovala učiteljica Majda Zavadlav, ona je tudi prebrala pisne izdelke, ki so prejeli prvo nagrado, - pa so seveda bili učenci. Zborček OŠ F. Erjavca iz Štandreža pod vodstvom Ketty Tabaj je živahno uvedel praznovanje s pesmijo *Dežela branja*. Krajši poseg je imela g. ravnateljica Brajnikova, ki se je zahvalila vsem, prej omenjenim uglednim gostjem, ki pomagajo, da se vsako leto ureni ta knjižna pobuda. Za-

hvala pa je šla tudi učiteljicam za njihovo vztrajno delo, Odboru staršev za pomoč, Kulturnemu domu in gospe Loredani Prinčič Ressi, ki je s svojim fotografskim aparatom spremljala potek BZ (fotografije so bile razobešene v predverju KD). Poudarila pa je seveda pomembnost branja za duhovno in strokovno rast in zaželela otrokom še veliko lepega ob knjigah. Za njo je spregovorila Tilka Jamnik, podpredsednica BZ Slovenije, ki je prinesla pozdrave Toneta Partljiča in vseh, ki vodijo BZ. Čestitala je našim otrokom za zvestobo pri gojenju lepe slovenske besede pa tudi italijanskega in drugih jezikov. Povedala jim je, naj se trdno oklepajo knjige, ker le-ta najboljše spregovori o svetu in z njo vsak osvaja nova spoznanja.

SKUPNA PRIREDITEV OSNOVNIH ŠOL RAVNATELJSTVA GORICA

RADOSTEN SPEV OTROK

Zmaji v mavričnih barvah so v petek, 2. junija, že nad vhodom v telovadnico Kulturnega centra Lojze Bratuž oznanjali, da se bo v njej godilo nekaj nevsakdanje lepega. In res je bilo tako. V večernih urah je tam potekala skupna prireditev osnovnošolcev, ki obiskujejo OŠ O. Župančič v Gorici, J. Abram v Pevmi, F. Erjavca v Štandrežu, A. Gradnika v Števerjanu in L. Zorzuta v Plešivem. Skupaj so se želeli posloviti od iztekajočega se šolskega leta, v prijateljskem stiku še drugim posredovati, kako polna je Sreča v srečanju. Zato so večeru dali veseli tudi Tone Pavček, veliki prijatelj otrok, ki v vsaki besedi zmeraj išče še drugo, v njej skrito. S svojimi vzgojiteljicami, predvsem z nenadomesljivo Majdo Zavadlav, ki jih je skrbno vadila za nastop in govor, s Ketty Tabaj, ki je bila iskriča oblikovalka glasbenega dela, s Silvanom Bevcarjem, zelo spretnim oblikovalcem prostora, pa z Alenko Rapotec, Barbaro Peršič, Franko Padovan, Kristino Ožbot, Silvano Vogrič in Aleksijo Klanjšček ter seveda z režiserjem Janezom Povšetom, ki je skladno združil posamezne prizore in jih izoblikoval v celoto, staršem in vsem prijateljem otrok ter gostom - med njimi je bila tudi ravnateljica Majda

Corsi, predsednik ZSKP Damjan Paulin, Elena Orzan, občinska svetovalka s krminske občine; veliko je bilo nekdanjih učiteljev - so učenci poklonili radoživo prireditev, ki bo še dolgo ostala kot svetel spomin v naših srcih.

Dvesto otrok je razigrano priteklo v natrpano telovadnico in se postavilo v polkrog pod velikimi pisanimi papirnati zmaji, ki so bili pripravljeni na polet v sinje daljave, in pred živobarvnimi panoji ter zaželelo vsem lep večer. Posamezni učenci so predstavili svojo šolo, obenem iskreno pozdravili vse ostale. Vsaka šola je nastopila z duhovnimi prizorčki in zabavnimi utrinki iz šolskega dogajanja. Tako so pevski učenci odigrali *Tončka Makarončka*, ki prvič odhlača v šolo; plešivski so pripovedovali *Zgodbo brez konca*, pri kateri je nona zamešala razne pravljice junake in jih postavila v napačne pripovedi. Šolarji iz Gorice in Štandreža so pripravili hudomušno anketo o šolskem življenju. Štandrežci so prikazali nekoliko preoblikovano pravljico o sedmih oz. šestih kozličkih - eden jim je ušel. Goriški učenci so nagajivo "prekinili" program s plesom, ki je dvakrat naznanil reklamo za dober nakup; le-ta je izzvala nemalo smeha zaradi domiselnih ponudb.

Števerjanski otroci pa so naštevali prizor *Življenje v šoli*, tisti šoli, ki jih je sprejela kot mamica. Med prizorčki je mogočen zbor - peli so vsi otroci - pod energično taktirko učiteljice Ketty zapel vedre pesmice, oglasili so se tudi orff-instrumenti in glas trobente Mitje Juretiča ter harmonike Tadeja Langa. Vroči ritem mamba je zapolnil premore.

Bogati spored je sklenilo toplo ploskanje. Ravnateljica didaktičnega ravnateljstva Gorica Mirka Brajnik se je zahvalila vsem, ki so se trudili, da je prireditev tako lepo uspela, pa tudi vsem, ki so jo gromotno podprli, in sicer Slovenski kulturno gospodarski zvezi, Svetu slovenskih organizacij, Kulturnemu centru Lojze Bratuž, Odboru staršev, Kmečki banki in Zadrugi banki Doberdob-Sovodnje. Tudi predsednica OŠ Katja Klanjšček je pozdravila prisotne in se zahvalila staršem, ki so po svojih močeh pomagali pri letošnjih dejavnostih združenja staršev.

Za konec je bučno zadel pesem *Dežela branja*. Nakar so se vsi "preselili" na igrišče pred telovadnico, kjer je bila zakuska, ki jo je pripravil Odbor staršev oz. starši. Prijetna družabnost se je nadaljevala pozno v noč.

IK

Po pesmici *Sladka dežela* in kratkih mislih o knjigi, je na oder stopila pesnica Neža Maurer in recitala s "pomočniki" iz dvorane nekaj svojih živahnih pesmic. Nato je na oder zakraljeval klovn Miha-Maka (Eva Skofič Maurer), ki je s svojo prekipevaljočo simpatijo in žonglersko spretnostjo spravil v smeh in aktivno sodelovanje celo dvorano. Za tem pa je sledilo podeljevanje nagrad. Bralne značke so prejeli predstavniki razredov; vsaka šola bo namreč imela svojo podelitev. Tudi letos je Kmečka banka po posredovanju Odbora staršev darovala vsem petošolcem knjižni dar.

Nagrade - knjigo - za bralni kviz so prejeli: 1. r. 1. Michele Glessi, OŠ P. Butkovič (Sovodnje); 2. Giada Giuntoli, OŠ P. Voranc (Doberdob); 3. Charlotte Nanut, OŠ O. Župančič (Gorica);

2. r. 1. Anida Valič, OŠ O. Župančič; 2. Elena Costariol, 3. Carlotta Tomšič, OŠ P. Butkovič;

3. r. 1. Costanza Frandolič, OŠ A. Gradnik (Števerjan); 2. Riccardo Lulli, Saša Butkovič, OŠ P. Butkovič;

4. r. Aljaž Srebrnič, OŠ L. Zorzuta (Plešivo); 2. Karin Marson, OŠ P. Butkovič; 3. Mihail Nanut, OŠ F. Erjavca (Štandrež);

5. r. 1. Michele Novosel, OŠ P. Butkovič; 2. Andrej Drogshig, OŠ Vrh; 3. Marlenka Petejan, OŠ P. Butkovič.

Nagrajenci ustvarjalnega pisanja:

1. r. 1. Greta Lefons, OŠ P. Voranc; 2. Samuel Devetak, OŠ P. Butkovič; 3. Serena Peric, OŠ P. Voranc; najbolj izvirni: Riccardo Fonio, OŠ O. Župančič; najboljši jezik: Giada Giuntoli, OŠ P. Voranc;

2. r. 1. Elena Costariol, OŠ P. Voranc; 2. Ivana Paljk, OŠ J. Abram (Pevma); 3. Mitja Sirk, OŠ L. Zorzuta; najbolj izvirni: Gregor Gergolet, OŠ P. Voranc; najboljši jezik: Greta Cotič, OŠ Vrh;

3. r. 1. Andrej Brešan, OŠ A. Gradnik; 2. Tjaša Devetak, OŠ Vrh; 3. Michele Schincariol, OŠ F. Erjavca; najbolj izvirni: Tina Del Fabbro, OŠ F. Erjavca; najboljši jezik: Ivana Danielis, OŠ P. Voranc;

4. r. 1. Jerica Klanjšček, OŠ O. Župančič; 2. Albert Vončina, OŠ J. Abram; 3. Harjet Antonič, OŠ P. Butkovič; najbolj izvirni: Karin Marson OŠ P. Butkovič; najboljši jezik: Lara Prinčič, OŠ A. Gradnik;

5. r. 1. Julijan Černic, OŠ Vrh; 2. Greta Beuciar, OŠ J. Abram; najbolj izvirni: Jurij Klanjšček, OŠ J. Abram; najboljši jezik: Irene Costariol, OŠ P. Voranc. Žreb je prisodil še enajst nagrad: Patrick Fiorelli, 4. r. P. Voranc; Erik Proderutti, 3. r. O. Župančič; Nicola Penso, 3. r. Romjan; Ilaria Devetta, 2. r. Romjan; Nikka Pahor, 1. r. F. Erjavca; Valentin Radinja, 5. r. J. Abram; Ambra Makuc, 5. r. F. Erjavca; Petra Frandolič, 3. r. P. Voranc; Erik Frandolič, 3. r. P. Voranc; Matija Komjanc, 1. r. J. Abram; Martina Robazza, 2. r. J. Abram.

DAMJAN PAULIN: ŠTANDREŽ 1947-2000

POVOJNI IN SEDANJI UTRIP V ŠTANDREŽU

IVA KORŠIČ

Ko se še zmeraj bije pravični boj za nadaljnji obstoj Jeremitišča, je bila v tem zaselku, iz katerega še vedno veje starodavni duh, v četrtek, 1. junija, predstavitev zadnjega raziskovalnega napora kulturnega in političnega delavca dr. Damjana Paulina. Veliko domačinov in Goričanov se je zbralo na Zornovi domačiji - pri Prvačkovih -, kjer so med rdečimi gorečkami in starim kmečkim orodjem sedli za mizo avtor, prof. Lučana Budal in dr. Drago Štoka. Večer se je začel s pesmima Rož, Podjuna, Zila in Lipa MePZ Štandrež pod vodstvom Tiziane Zavadlav in uvodnimi mislimi Vande Srebotnjak, ki je vse povabila na naslednjo rumitarsko pobudo, na kresovanje 23. junija.

O knjigi, ki nosi naslov *Štandrež 1947-2000* in v kateri je, kot se že razbere iz naslova, dr. Paulin z dokumentarnimi in bogatimi fotografskim gradivom zaobjel zgodovinski pregled Štandreža zadnjih 50 let (s povzetkom v italijanščini), je s pretehtanimi besedami spregovorila prof. Lučana Budal. Njene misli so bile tem bolj občutene, saj je sama Jeremitarica.

Kot je dejala, sodi Paulinovo zadnje delo med pobude za ohranitev istovetnosti najstarejšega štandreškega zaselka, ki mu grozi "brezobzirna sivina cementa". Prve strani je avtor posvetil poveljnim pričakovanjem Goriške, ki se je morala soočiti z grenko realnostjo nove razmejitve. V drugem poglavju je oris delovanja goriške občinske uprave, ki je zmeraj mačehovsko ravnala s to slovensko vasjo. Paulinu je to dobro znano, saj se je kot občinski svetovalec dolgo let potegoval za pravice domačega kraja.

V knjigi najdemo nato pogled na ustanovitev štandreške rajonske konzulte, ki se je vedno borila in se še bori proti razlaščenju slovenske zemlje. Naslednje poglavje je namenjeno gospodarstvu, urbanističnim načrtom in delovanju Slovenske mestne konzulte, ki je zavzeto podpirala štandreške koristi. Štirideset strani obravnava šolstvo v Štandrežu, delovanje katerega je podkrepjeno s fotografijami in tudi s seznamom učnega osebja in učencev. Veliko strani je posvečenih razvejanemu kulturnemu delovanju vasi, ki je bilo in je izredno živahno. Sklepno poglavje pa navaja še krajevne objekte, dvorane in spomenike.

O boleči temi nepretrganega razlaščenja slovenske zemlje, ki je vseskozi prisotna, je spregovoril dr. Drago Štoka. Kot dolgoletni deželni svetovalec je namreč spremljal žalostna dogajanja v Štandrežu, ki so skupna Dolini na Tržaškem. V raznih dobah je po slovenski zemlji segala in še sega tujčeva roka, ki jo je izredno težko zaustaviti. Mejo, ki je trdo posegla v štandreški

živelj, ostro prikazuje platnica, ki jo je oblikoval Franko Žerjal.

Vse tri knjige o štandreški stvarnosti skozi stoletja do današnjih dni so sad nekajletnega zbirateljskega dela Damjana Paulina, ki je z njim preprečil, da bi krajevni dogodki tonili v pozabo. Žal se nobena druga slovenska vas na Goriškem ne more ponášati s tako zavzetim zapisovanjem krajevnih zgodovine. Prav bi bilo, da bi se po njem zgledovali tudi kulturniki iz drugih vasi in, čeprav amatersko, a tem bolj zavzeto zapisovali življenjske dogodke, predvsem pa pričevanja njih prebivalcev, preden jih čas popolnoma ne zabriše.

Ob sklepu se je Paulin zahvalil vsem, ki so podprli izdajo dela, in sicer PD Štandrež, ki je omogočilo izid, in finančnim podpornikom, Zvezi slovenske katoliške prosvete, Štandreškemu rajonskemu svetu in Zadrugi kmečki banki iz Doberdoba in Sovodenj, ter seveda prof. Lučani Budal, ki je publikacijo lektorirala, in Eriki Černic, ki je pregledala italijanski tekst. Simbolično je tri izvode daroval trem mladim z Jeremitišča, ki se zavzemajo za ohranitev svoje zemlje in kulturne dediščine. Knjigo, ki naj bi "prispevala k bolj premišljenemu in spoštljivemu obravnavanju teritorija," je avtor poslal tudi županom Valentiju iz Gorice, Špacapanu iz Nove Gorice, Petjanu iz Sovodenj in Valenčiču iz občine Šempeter-Vrtojba.

Prijazni Jeremitarji in odborniki PD Štandrež, ki je bilo pobudnik večera, so prisotnim postregli s pijačo in prižgikom.

NA PRAZNIKU ŠPARGLJEV

PIKRA "POLITIČNA" ENODEJANKA

Na tradicionalnem Prazniku špargljev v Štandrežu je tudi letos med kulturnim sporedom našel samostojen kotiček gledališki trenutek. Izrez iz dramskega sveta sta nam po že ustaljeni navadi ponudila vsem dobro znana in zmeraj bolj priljubljena štandreška komedijanta Majda Zavadlav in Božo Tabaj. V nedeljo, 4. junija, sta na vaškem prazniku v župnijskem vrtu med lipami, ki so razpirale opojne cvetove, odigrala enodejanko Janeza Povšeta *Politika tudi prav pride* v režiji Janeza Starič. Novi odrski podvig sta izvedla z njima lastno naravno privlačno prepričljivostjo, čeprav sta bila gotovo utrujena, saj sta prejšnji večer, v soboto, 3. junija, nastopila v Radovljici na 39. Linhartovem srečanju in z Andersonovo komedijo *Jaz sem Berto* tako očarala gledalce, da so se ujeli v njuno nepopustljivo mrežo in ji ma ob koncu podarili petnajstminuten aplavz.

Povšetovo kratko delo se satirično in z dobršno mero avtoironije ponovno dotika našega malega zamejskega, pa vendarle zmeraj vročega

političnega kotla - tega je Povše dokaj posrečeno obravnaval v komediji *Kandidiraj*, le *kandidiraj*!, s katero je Dramski odsek PD Štandrež proslavil svojo tridesetletnico. Na prizorišču je tokrat zakonski par. Mož se vrne ponoči še kar "okajen" domov iz gostilne; da bi se izognil "sveti jezi" svoje žene, ji pač natvezi, da je bil na političnem sestanku, in ji ob nalivanju vina dokazuje, kako bi bilo vse preprosto, če bi mogli prepričati "vodilne" zamejce, krovne organizacije in še domače župnike, v karkoli - v kaj, sicer še sam ne ve.

Natančno naperjene puščice v znane zamejske osebnosti so zadele v živo politične in kulturne tarče in seveda spravile v smeh številne prisotne. Komedija je bila pristna v svojem "verističnem" prikazu, saj sta jo Božo in Majda predstavila v štandreško narečje in jo po svoje popoprjala, pa še Starina jo je režijsko obrusil. Tako smo se zopet nasmejali "zamejskim napakam" in naši politični majhnosti in nemoči nasploh.

IK

MePZ PODGORA
NA TRIDENTINSKEM

PRIZNANJE KLJUB VSEMU!

V nedeljo, 4. junija, je mešani zbor Podgora nastopil na Mednarodnem zborovskem tekmovanju v kraju Malé pri Trentu. Predstavil se je v kategoriji polifonije. V končni oceni je zbor zasedel 4. mesto, če upoštevamo vse nastopajoče zborove, medtem ko je bil v svoji kategoriji najboljši.

K temu pa gre dodati, da je bila raven tekmovanja precej nizka, organizacija zelo slaba. Največ zborov se je predstavilo v kategoriji gospel. Čutiti je bilo, da je bila organizacija izvedena daleč od kraja, kjer je tekmovanje potekalo. Preveč je bilo improviziranega pristopa prirediteljev. Najbolj porazno pa je dejstvo, da je komisija ocenjevala zborove za dokončno lestvico ne glede na kategorijo nastopanja, to pomeni, da so bili polifonski zbori postavljeni na isto raven s tistimi, ki so izvajali samo črnsko duhovno ali narodno glasbo. Ker publike ni bilo nikjer, so se zbori praktično poslušali sami. Res čuden način za organizacijo mednarodnih zborovskih srečanj!

OBVESTILA

NABIRALNA AKCIJA za obnovo župnijskih prostorov pri sv. Ivanu v Gorici na pobudo SD Sončnica: lahko prispevate z darovi in brezobrestnimi posojili od enega do petih let. **Darove** lahko nakažete na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici - ag. 1 ABI: 6180, CAB: 12411, ul. Carducci, na ime: *Chiesa di San Giovanni - Gorizia*, ali pa jih oddaste župniku ali na upravo našega lista. Za **posojila** se lahko obrnete do župnika C. Žbogarja. **ROMANJE V URD** od 5. do 11. julija. Vpisovanje pri msgr. Francu Močniku (tel. 0481 531743, od 11. do 12. ure) ali pri Joani Nanut (0481 520233 ali 0481 21419).

VLJUDNO VABJENI na posvet *Etiopija-Eritreja, nepotrebna vojna*, ki bo v petek, 9. junija, ob 18. uri v dvorani Giuseppe della Torre, ul. Garibaldi 7, v Gorici. Sodelujeta prof. Marija Paola Pagnini, ravnateljica Mednarodnih diplomatskih ved v Gorici, in senator Dimitrij Volčič.

UČENCI SREDNJE šole Trinko vabijo na zaključno šolsko prireditev *Arabeska mladih src* v petek, 9. junija, ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici. Spored: nagovor pesnika Marka Kravosa ob podelitvi bralnih značk, nastop šolske gledališke skupine z igro *Noč, ko je posijalo sonce*, nastop šolskega pevskega zbora, nastop plesne skupine doberdobskih učencev.

VGALERIJI KULTURNEGA doma v Gorici je do 19. junija na ogled skupinska razstava južnoameriških slikarjev M. Du Vale, M. Melange in E. Joca z naslovom *Brazilski motivi*. Odprta je od 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure v delavnikih ter v večernih urah med prireditvami.

DAROVİ

ZA NOVI glas: M.L. Trst 100.000 lir.

ZA CERKEV v Dolu: druž. Lipicar v spomin na pok. Antonijo Simčič 500.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: Marjan Bednarich v spomin na Marijo Marc vd. Bric 200.000 lir.

ZA OBNOVITVENA dela pri sv. Ivanu: družina Grudina 500.000; letošnji prvoobhajanci 260.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrijah: Teodora Koron Florenin v spomin na svakinjo Jušto 25.000; N.N. 5.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhju: Cilka Černic Cotič 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Gizela Devetak Stanžani 70.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Anna Forchassin Gorkič 50.000; Alma Pavletič 50.000 lir.

ZA LAČNE otroke po svetu - za misijon p. Kosa: Cilka Černic Cotič 50.000; N.N. iz Rupe 50.000; N.Ž. Z. 35.000; N.N. s Peči 100.000 lir.

ZAKLJUČNI KONCERTI GOJENCEV SCGV KOMEL

V galeriji zvokov in glasov je naslov zaključnega koncerta gojencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. V soboto, 10. t.m., bodo nastopili ob 20. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici pretežno mlajši gojenci na pihala, godala, klavir; igral bo tudi ansambel kitar, prisotne razvedril otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba. V torek, 13. junija, pa se bodo v centru Bratuž ob 20.30 štirje zrelejši gojenci profesorjev pri SCGV Komel poklonili znanemu goriškemu ljubitelju glasbe s koncertom *Naši solisti in memoriam Giuliano Pecar. Bach pod cerkvenim obokom* je naslov tretjega koncerta, ki bo v cerkvi sv. Ivana v Gorici v soboto, 24. t.m., ob 20.30. Ob 250-letnici smrti nemškega mojstra bodo v slovenskem duhovnem središču zaživele njegove skladbe za orgle, flavto, čelo, violino, čembalo in kitare.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V GORICI

Na Plešivem bo v nedeljo, 11. junija, 29. srečanje slovenskih planinskih društev iz Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije, zlasti z jesenjskega območja. Potrjena je udeležba okrog 400 planincev, ki se bodo v jutranjem času odpravili na krajši pohod na Krminsko goro, popoldne ob 13.30 pa bo na prireditvenem prostoru, ob osnovni šoli Ludvik Zorzut, uradni del srečanja s kulturnim sporedom, ki ga bodo poleg otroškega zbora Plešivo oblikovali gostujoče skupine in recitatorji. Udeležence bodo pozdravila krminski župan Paselli in župan občine Brda Mužič ter predstavniki sodelujočih društev in organizacij.

Srečanje, ki bo potekalo pod pokroviteljstvom krminske občine ter v sodelovanju z ZŠSDI, ki letos praznuje 30 let ustanovitve, se bo sklenilo s planinsko družabnostjo.

OD 3. DO 26. JUNIJA 2000

TRGOVINA

Nadja Sošol

GORICA - TRAVNIK 26

prireja promocijsko prodajo:
modrci, hlačke, body TRIUMPH, moške
in ženske hlačke SLOGGY

Z 20% POPUSTOM

Velika izbira, obiščite nas!

**Vabimo vas z Novim glasom na
SVETOLETNO ROMANJE V RIM
od 4. do 8. septembra.**

Odhod avtobusa iz Trsta s postankom v Sesljanu, Jamljah in Gorici. Vpisovanje na naših uredništvih v Gorici (tel. 0481 533 177) in Trstu (tel. 040 365 473) ter pri g. Jožetu Markuži (tel. 040 229 166).

Pohitite z vpisom!

SKPD FRANČIŠEK BORGIIJA SEDEJ IZ ŠTEVERJANA
vabi na

**ZAKLJUČNI KONCERT
MePZ F. B. SEDEJ**

pod vodstvom prof. Bogdana Kralja
v petek, 9. junija 2000, ob 21. uri v domači farni cerkvi

POD POKROVITELJSTVOM ZSKP - GORICA

MLADI IZ ŠESTIH SREDNJEVROPSKIH DRŽAV NA PETI
IZVEDBI REVIJE MITTELTEATRO V ČEDADU

GLEDALIŠČE, PRIJATELJSTVO IN SOŽITJE

ERIKA JAZBAR

Od ponedeljka, 29. maja, do petka, 2. junija, je bilo v gledališču Ristori v Čedadu ob vsaki uri dokaj živahno. Na odru so se namreč zvrstili otroci in mladeniči iz šestih držav na peti izvedbi revije Mittelteatro, ki je namenjena otroškim in mladinskim gledališkim skupinam iz naše dežele in bližnjih držav.

Pobuda se je, kot rečeno, rodila pred petimi leti v duhu Mittelteatra, zanjo pa so odgovorni pri srednji šoli De Rubens iz Čedadu. V tako kratkem razdobju se je pobuda obogatila in pridobila na ugledu in - velja tudi povedati - na številčnosti. Organizator in ideator pobude je Andrea Martinis, ki poučuje na ome-

njenem čedajskem zavodu in je sam povzel glavne smernice vsakoletnega gledališkega mladinskega srečanja: organizatorji si prizadevajo, da bi v mlajših in najmlajših generacijah vzbudili ljubezen do gledališča, ki se lahko izraža v sodelovanju pri amaterski skupini ali v zahajanju v gledališke dvorane. Ob tem ne gre spregledati širšega obsega, ki ga zajema iniciativa, in sicer srečanje mladih, ki izhajajo iz šestih držav našega ožjega srednjeevropskega prostora. Na Mittelteatru se mladi srečujejo, spoznavajo, tkejo prijateljske vezi in sodelujejo na skupnih projektih. Posredno se tako naučijo sožitja in spoštovanja različnosti tudi mimo meja Evropske zveze. V ta namen gre podčrtati

tudi dejstvo, da so za gostovanje tujih otrok poskrbele same čedajske družine.

Gledališče, šola in sožitje torej. Na reviji sodelujejo šole iz srednje Evrope s skupinami, ki prihajajo iz Koroške (Beljak in Reichenfels), Nemčije (Bamberg), Hrvaške (Zagreb), Madžarske (Debrecen), medtem ko Slovenijo zastopata dve skupini, in sicer z Bovškega in s Krškega. Iz videmske pokrajine se je poleg italijanskih osnovnih šol in vrca udeležil pobude tudi dvojezični šolski center iz Špetra, ki se je posebno izkazal v petek popoldan. Na reviji je tako sodelovalo 783 dijakov, medtem ko je bilo učiteljev, mentorjev in profesorjev kar sedeminosemdeset.

INŠTITUT ZA
SLOVENSKO
IZOBRAŽEVANJE

PRED NOVIMI IZZIVI

Z občnega zbora Inštituta za slovensko izobraževanje iz Špetra, ki je pomemben predvsem zato, ker skrbi za pouk v dvojezičnem šolskem centru v Špetru, je izšlo tudi novo vodstvo: Pavel Petricig bo odgovarjal za predsedniško mesto, Giorgio Banchig pa je podpredsednik, ob njih pa skrbijo za delovanje še Aldo Clodig, Marisa Cencig, Maurizio Namor, Renata Cromaz, Donatella Ruttar, Antonella Lozsach. Na prvi seji so prisotni odborniki ugotovili, da število otrok v šolskem centru stalno raste, tako da bosta v prihodnjem šolskem letu nujni dve sekciji za prvi razred, saj se je vpisalo 28 otrok. To pomeni, da bo treba najti potrebna finančna sredstva, saj višje število otrok prinaša večje odgovornosti, prostorsko stisko in višje stroške.

ŽIČNICA ZA SVETE VIŠARJE

ZAČETEK POLETNE SEZONE

V soboto, 3. junija, se je začela poletna sezona na Svetih Višarjah. Letos bo svetišče na vrhu priljubljene gore še posebno zanimivo, v kolikor je bila višarska cerkev uvrščena med jubilejne cerkve v okviru svetega leta 2000. Romarji bodo tako lahko dobili tudi svetoletni odpustek. Prav v tem okviru se pričakuje letos večja prisotnost romarjev, ki že stoletja obiskujejo svetišče, v prvi vrsti Slovencev, pa tudi Korošcev in Furlanov.

Žičnica bo obratovala prvi dve soboti in nedelji v juniju (3. in 4. ter 10. in 11.), nato pa vsak dan od 17. junija do 10. septembra. Ob koncu poletne sezone bo obratovanje spet osredotočeno na sobote in nedelje, vse do 1. oktobra, ko bo tudi slovesni sklep letošnje sezone. Hkrati kot žičnica bo odprto tudi svetišče in s njim razne prodajalne ter okrepčevalnice na vrhu Svetih Višarjev. Svete maše bodo vsak dan ob 11. in 12. uri, ob nedeljah in praznikih pa tudi ob 10. in 15. uri.

Cena žičnice bo ostala nespremenjena v primeri z lanskim sezono: tudi letos ponuja družba Promotour posebno

ugoden paket, ki ga sestavlja povratna vozovnica za žičnico ter kosilo (en obrok in pijača) v eni izmed gostiln na vrhu. Cena paketa je samo 29.000 lir.

Najvažnejša novost letošnje poletne sezone pa je brez dvoma vstop na žičnico za Svete Višarje s pobudo Kärnten Card. Svete Višarje so edina turistična točka zunaj Koroške, ki je bila zaenkrat sprejeta v seznam 96 destinacij, ki jih je možno obiskati s Kärnten Card. Izkaznica velja 56.000 lir za odrasle samo in 24.000 lir za otroke; dovoljuje, kot rečeno, prost obisk vseh 96 turističnih točk v roku treh tednov od nakupa. Kartico bo možno kupiti tudi pri blagajni žičnice, ki pelje na Svete Višarje.

Dodatno novost bomo lahko koristili od prihodnje zimske sezone. V teh dneh so namreč stekla dela za gradnjo nove žičnice, ki bo povezovala Sv. Višarje z Žabnicami, vasjo ob vznožju hriba. Žičnica bo sledila smučarski progi Di Prampero in bo gotovo predstavljala biser turistične ponudbe v Kanalski dolini.

— iz

V ZNAMENJU PRESEGANJA MEJE

DVA POHODA

PO NAMIŠLJENI ČRTI

KD Rečan prireja tudi letos pohod ob odprti meji iz Topolovega na Livek pod geslom *Po namišljeni črti/Al di là della linea immaginaria*. Novost letošnje pobude je v tem, da ne bo stekla ob Postaji Topolove v mesecu juliju, temveč kar nekaj tednov prej, in sicer v nedeljo, 25. junija. Vsi tisti, ki se želijo udeležiti pristrčnega prijateljskega snidenja med obmejnimi ljudmi, se morajo predhodno vpisati, da lahko nemoteno prestopijo mejo. Vpisovanja so odprta med drugim na sedežu KD Ivan Trinko v Čedadu (0432 731386) in v dvojezičnem šolskem centru v Špetru (0432 727490) do 20. junija.

POHOD PRIJATELJSTVA

V nedeljo, 18. junija, se ljubitelji narave in pohodov lahko udeležijo tudi 7. Mednarodnega pohoda prijateljstva, ki ga prireja KD Lipa in Juanaz iz Čenebole. Tistim, ki bi se radi udeležili pohoda po odprti meji, povejmo, da sta možni daljša (14 km) in krajša (7 km) proga. Prva skupina bo startala iz Podbele ob 10. uri, v istem času se bo iz Robidišča premaknila druga. Organizatorji predvidevajo, da bodo vsi udeleženci v Čeneboli ob 12. uri, ko bodo poskrbeli za družabnost in nagrajevanje ter za kulturni spored. Za vpis je čas do 11. junija (Aldo Cont, tel. 0432 728545).

SREČANJE ZAPUJOJMO JO
NA SRED VASI

To je naslov pristrčnega vaškega srečanja, za katerega bodo poskrbeli pri društvu Rečan z Les. V soboto, 10. junija, ob 20.30, vabijo ljubitelje slovenske pesmi in glasbe, domačega vzdušja in starih navad v Gorenje Bardo. Ob odkritju novega korita, ki bo kraljevalo na vaškem trgu, bosta zapela zbora Tri doline/Trevalli iz Kravarja in MePZ Rečan z Les, prisotne pa bodo razveselili tudi domači godci.

Srečanje prirejajo, da bi obudili staro navado, ki je veljala še pred nekaj leti, ko se je vaška mladina oz. skupnost zbirala v toplih poletnih večerih na trgu in s pesmijo ter harmoniko pela stare slovenske pesmi. Tisti, ki cenijo delovanje KD Rečan, vedo, da so tovrstna srečanja zelo pristrčna. Tudi zunanji opazovalec se na njih čuti doma.

ROMANJE NA STARO GORO

V špetrski foraniji se pripravljajo na skupno romanje vseh domačih župnij na Staro Goro, ki je za beneške Slovence najbolj priljubljena Marijina božja pot. Romanje bo v nedeljo, 11. junija, vabljeni pa so mladi in starejši, otroci in družine, pevci ter društva. Program predvideva zbiranje na starogorskem trgu, ob 9.30 bo krenila procesija proti svetišču s križi vseh župnij, duhovniki, pevskimi zbori in verniki. Med procesijo bodo verniki peli litanije tistih svetnikov, katerim so posvečene cerkve v Nadiških dolinah. Ob 10. uri bo slovesna maša. Pesmi in mašno darovanje bodo v italijanskem in slovenskem jeziku. Opoldan bo družabnost, ki jo bodo popestrili pevski zbori in domači ansambli.

KNJIŽNA POLICA

ZA VSE OKUSE

JURIJ PALJK

Na tokratno knjižno polico ponovno postavljamo pet na novo izdanih knjig na slovenskem knjižnem trgu, ki so izšle pri Založbi Mladinska knjiga, a so si med seboj zelo različne, tako da bo gotovo vsakdo našel nekaj zase, kar je tudi prav, saj mora biti vsaka knjižna polica bogata v različnosti.

Veliki slikovni slovar je izjemna knjiga, kakršne Slovenci zaenkrat še nismo imeli, saj ga sestavlja več kot 31.500 strokovnih izrazov, pet tisoč čudovitih barvnih fotografij in več kot tisoč podrobnih ilustracij. Vsaka slika v slovarju je podrobno razložena, in to na nazoren način, vsaka slika tudi prinaša najrazličnejše podatke in olajša razumevanje še tako zapletenih stvari. Posebna 48-stranska uvodna priloga vsebuje najnovejše dosežke v astronomiji, vesoljski tehnologiji, kvantni fiziki, saj so fotografije odlične, razlage kratke, uvodno poglavje

genetike, vrhunske kirurgije, arhitekture in gradbeništva ter okolja. Seveda v tem prvem poglavju ne manjajo gesla niti o svetovnem spletu-internetu. Že po teh besedah se razume, da je knjiga sodobno narejena in bo pritegnila predvsem tiste zvedave bralce, ki radi hitro, jasno in nazorno zvejo v najkrajšem času o neki stvari največ. Predvsem pa bodo po njej najraje segali najmlajši in šolarji, katerim bo v oporo pri iskanju znanja. Slovenski strokovni svet, ki je pri Mladinski založbi pripravljala slovenski izvod Velikega slikovnega slovarja, se je naslanjal na angleški slovar Ultimate Visual Dictionary Dorling Kindersley. Slovar povezuje slike in besede na svojstven način, saj so fotografije odlične, razlage kratke, uvodno poglavje

pomenljivo. Skratka: Veliki slikovni slovar bo našel privrženca med šolarji in študenti in med vsemi tistimi, ki imajo v sebi vsaj še trohico raziskovalne žilice.

Da ni danes na svetu nič novega, vemo že od starih Rimljanov dalje, in če to komu še danes ni jasno, da je danes tudi v politiki tako, naj si vzame v roke lepo knjigo iz zbirke Klasiki Kondorja, ki nosi znan in zgovoren naslov: Življenja velikih Rimljanov; vsi vemo, da je to knjigo napisal Plutarh. Knjigo o političnih bojih, spletkah in o vsem, čemur so bili v Rimu priče, a smo danes priče tudi v naši družbi, je poslovenil legenda in garancija za dober prevod iz latinskega jezika Anton Sovre; izbral, jezikovno pregle-

dal in spremeno besedo ter opombe pa je napisal Kajetan Gantar, prav tako steber slovenske klasične filologije. Knjiga za razumevanje včerajšnjih dni, da bolje vidiš in razumeš današnje!

Obljuba novega dneje knjiga meditacij za vsak dan, ki sta jo napisali Karen Casey in Martha Vanceburg, v slovensko pa lepo prevedla Vera Certalic; izšla je v Zbirki za zdravo življenje. Knjiga za tiste, ki radi vsak dan preberejo nekaj duhovnih misli, kakšen citat kakega velikega svetovnega človeka, morda še napotek, na kaj naj čez dan razmišljajo. Knjiga je polna optimizma in vedrega pogleda na svet.

Gaby Schuster in Tim Husch sta napisala dva izjemno lepa in predvsem koristna priročnika za mlade starše, saj nosita njuni knjigi naslova Skrivnosti odrasčanja za dekleta in Skrivnosti odrasčanja za fante. Seveda knjigi nista prvenstveno namenjeni staršem, saj že sam naslov pove,

da bi bilo dobro, če bi ju v roke jemali vsi tisti fantiči in vse tiste deklice, ki se nekega dne zbudijo v puberteti, temu težavnemu obdobju odrasčanja, ko nisi več otrok, a tudi zrela oseba ne. Staršem jo svetujemo zato, ker bo tako doma vika in krika manj, kot ga je sicer, saj vsi vemo, kako težavno je odrasčanje otroka, ki postaja odrasla oseba in išče svoj prostor pod soncem. Vera Ivanšek Gregorac in Helena Pančur Gajšek sta lepo oblikovani knjigi za pubertetnike in njihove starše prevedli v slovenski jezik iz nemških izvirnikov. Knjiga je sodobno oblikovana, "hitra", jasna in razumljivo napisana, mlademu človeku govori preprosto in jasno o velikem življenju, brez nepotrebnega ovinkarjenja in slepomišljenja; zato jo bodo jemali v roke prav tisti, ki jim je namenjena, najstniki, pa čeprav bi bilo prav, da bi jo prej njihovi starši, saj bi se tako izognili marsikateri ugodni napaki pri vzgoji in bi

svojemu najstniku olajšali vstop v odraslo življenje.

Ce smo povedali nekaj besed o petih knjigah, pa dodajmo še šesto; to je Atlas naravnih čudes, ki je prav tako izšel pri Mladinski knjigi. Gre za slikovit vodnik po naravnih čudesih vsega sveta, ki nam jemljejo dih, pa naj gre za Mount Everest ali vulkan Krakatoa, za Mrtvo morje ali Namibijske puščave, za gejzire na Novi Zelandiji ali mogočne in zastrašujoče reke Amazonke, za Ayersovo skalo v avstralski samoti ali za neapeljski Vezuv, za sveti vrh Fudži ali skrivnostno jezero Titikaka. Nada in Dušan Voglar sta knjigo poslovenila iz angleškega jezika, včasih pa bo bralca še bolj kot tekst prepričala slikovni material, saj je v knjigi več kot dvesto lepih fotografij, ki pričarajo bralcu skrivnostni in lepi svet naše Zemlje. Knjiga za daljša in pustolovska potovanja v deževnih dneh na domačem divanu!

ZMERAJ MANJ ČASA TUDI ZA SPREMEMBE VOLILNEGA SISTEMA

NEGOTOVA IZVOLITEV NOVE VLADE

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji je nujno potrebna nova vlada, čeprav le prehodna, ki bi državo upravljal do rednih parlamentarnih volitev proti koncu tega leta. Posledice sedanjega stanja, ko imamo vlado, ki lahko opravi le tekoče posle, in predsednika novega kabineta, ki pa še ni izvoljen, so namreč čedalje večje. Državo, tako kaže, najbolj ogroža zastoj pri pričakovanjih in zahtevami EU pri sprejemanju in uresničevanju njenega pravnega reda. Razmerje med Slovenijo in omenjeno evropsko povezavo je v teh več kot dveh mesecih, odkar trajata vladna in politična kriza, postalo ena od osrednjih tem medstrankarskih razmerij in t.i. tekoče politike.

Tisti, ki sedanjico krizo v Sloveniji razlagajo in utemeljujejo s tem, da slovenska demokracija nima dovolj tradicije in izkušenj, da so ustava in izvršilni predpisi, med njimi poslovnik državnega zbora, nepopolni oz. nejasni, imajo seveda v marsičem prav. Toda morali bi dodati, menimo, da so zapleti v politiki in v parlamentu tudi posledica nebrzdanih teženj po oblasti in položajih, ki so plačani bolj kot pa bi to dovoljevale razvite družbe. K težavam in krizi pa prispeva tudi to, da je večina strankarskih voditeljev oz. vodilnih politikov med seboj sprtih do take stopnje, da ta skoraj že meji na sovraštvo.

Vladna kriza bo nemara v tem tednu rešena, če bosta tako sklenila Vrhovno sodišče in državni zbor. Vrhovno sodišče bi v odločbi o tožbi

predsednika vlade Andreja Bajuka in šestnajstih kandidatov za ministre v njegovem kabinetu zoper glasovanje v parlamentu, kjer so bili predlagani kandidati zavrnjeni, lahko odločilo, da je treba ugotoviti in sprejeti izide prvega glasovanja na izrednem zasedanju državnega zbora v torek, 23. maja. O usodi Bajukove vlade so odločali tudi na novem izrednem zasedanju parlamenta, ki je bilo v sredo, 7. junija popoldne.

Andrej Bajuk pa bo lahko opravil še tretji poizkus za izvolitev vlade, tedaj pa bi glasovali o posameznih ministrih. Iz izjav, ki so jih dali poglavni protagonisti koalicije Slovenija, ni razvidno, če se bo koalicija odločila za tretji krog glasovanja o novi vladi. Premier Andrej Bajuk je v petek, 2. junija, med pogovorom na televiziji POP TV sicer dejal, da bi v primeru neuspelih poizkusov za izvolitev nove vlade lahko razmislili o možnosti za oblikovanje prehodne vlade, ki bi jo sestavljali predstavniki raznih političnih strank, ter bi delovala do rednih parlamentarnih volitev.

NASVET IN OPOZORILO IZ ZDA

O sedanjici vladni in politični krizi je v dolgem intervjuju za slovenski poslovni časnik *Finance*, ki je bil objavljen v petek, 2. junija, spregovoril tudi Janez Drnovšek. Menil je, "da se nadaljuje stanje, kjer nihče ne more vzpostaviti jasne večine v parlamentu, nihče ne more oblikovati dobre vlade." Zaradi tega se zavzema za vlado narodne enotnosti, ki bi jo "sestavljale vse politične stranke, zastopane v dr-

žavnem zboru". V skrajnem primeru bi sprejel mandat za novo vlado do rednih volitev, "če država res ne bi našla izhoda iz te situacije." Drnovšek je odgovoril tudi na očitek podpredsednika Marjana Podobnika, češ da se ne udeležuje sej vlade. Po njegovem "nima nobenega smisla oživljanje te vlade, ki je dobila nezaupnico in opravlja samo tekoče posle, ampak moramo iskati politične rešitve za naprej."

Negotovost glede nove prehodne vlade v Sloveniji je torej popolna. Spričo pomanjkanja časa tudi skoraj ni več možnosti za spremembo volilnega sistema. Politično življenje je predvsem podrejeno volitvam, ki bi najprej lahko bile 17. septembra, najpozneje pa 12. novembra.

Predstavniki Evropske komisije (vlade Evropske zveze) so Slovenijo že nekajkrat opozorili, da je vladna kriza upočasnila sprejemanje t.i. evropske zakonodaje, kar bi lahko povzročilo kritike v jenskem poročilu omenjene komisije o pripravljenosti držav kandidat za sprejem v evropsko integracijo. Blago opozorilo Sloveniji, izrečeno v značilnem diplomatskem jeziku, pa je 1. junija izrekel tudi namestnik državne sekretarke ZDA Madeleine Albright, Streb Talbot. Ob predaji kopije akreditivov novega slovenskega veleposlanika v ZDA Davorina Kračuna je namreč izrazil upanje, "da se Slovenija v trenutni politični situaciji ne bo bolj kot s parlamentarnimi postopki za nadaljnje približevanje EU ukvarjala sama s seboj."

PRI VKLJUČEVANJU V EVROPSKO ZVEZO

VAŽEN POPIS KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Državni statistični urad je v četrtek, 1. junija, začel izvajati popis kmetijskih gospodarstev, ki bo največji doslej v samostojni Sloveniji. Trajal bo do 20. junija. Po zakonu morajo podatke posredovati vsa kmetijska gospodarstva ne glede na lastništvo, če gošpodarijo z najmanj hektarom kmetijskih zemljišč. Popis bo zajel tudi tista gospodinjstva in posameznike, ki uporabljajo tudi manj kmetijskih zemljišč ali gozdov.

Popis bo pomenil le osnovo za statistično raziskovanje kmetijstva, ne pa morda izhodišča za dodatno davčno ali drugačno obremenjevanje kmetov. Popis bo tokrat prvič usklajen z mednarodnimi poročili in bo izveden tudi na zahtevo EU. V državah EU morajo tak popis opraviti vsaki deset let. Na podlagi podatkov bo država določila merila za dajanje finančne pomoči kmetijam, ki pa bodo lahko sodelovale tudi na natečajih za financiranje iz evropskih skladov. Zbrani podatki bodo nadalje omogočili pregled stanja v kmetijstvu in primerjavo te gospodarske dejavnosti z drugimi evropskimi državami. Poleg zemljišč, tako tistih v lasti kmeta kot tistih v najemu, popisujejo tudi osebe, ki zemljišča obdelujejo oz. so člani gospodinjstev. Podatki bodo služili tudi za vzpostavitev ali dopolnitev registra kmetij, ki so v pristojnosti ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Popis izvaja več kot 1700 usposobljenih popisovalcev. Prvi podatki bodo znani že v juliju. Stroški velike statistične akcije bodo znašali najmanj 430 milijonov tolarjev.

M.

PUBLIKACIJA Z BOGATO KRONIKO

100 LET OTROŠKEGA VRTCA V SOLKANU

Otroški vrtec v Solkanu proslavlja v letošnjem letu stoletnico delovanja. Nastal je iz društva Otroški vrt, ki so ga Solkančani ustanovili decembra 1900. Kronika navaja, da je ta predšolska varstvena in vzgojna ustanova do pričetka prve svetovne vojne leta 1914 delovala v prostorih vile Ricabona v sedanjih Šolskih ulici. Tedaj je kot vzgojiteljica v njem največ časa delovala Marjetica Korsič iz Gorice. L. 1924 so vrtce zaradi potujčevalnih namenov prevzele italijanske oblasti in pod njihovo upravo je deloval do propada fašističnega režima leta 1943. Kronika otroškega vrtca vse-

buje še druge dogodke in obdobja, ki jih predstavljajo na razstavi z naslovom *100 let našega vrtca*. Pripravili so jo s sodelovanjem Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici in založbe Branko (Branko Lušina). Razstava v solkanskem vrtcu, ob tamkajšnjem parku, je odprta vsak delovnik od 13. do 15. ure. V počastitev 100-letnice vrtca v Solkanu bosta Pokrajinski arhiv in Založba Branko izdala posebno publikacijo, pripravljajo pa tudi razširjeno razstavo v zgradbi Krajevne skupnosti Solkan in slavnostno akademijo v Kulturnem domu Nova Gorica.

M.

CERKVI VRNJENA GOSTILNA

DENACIONALIZACIJA NA SVETI GORI

Vrhovno sodišče Slovenije je 17. maja letos zavrnilo tožbo, ki jo je vložilo Gostinsko podjetje Okus iz Solkana zoper odločbo slovenskega ministrstva za kulturo o vrnitvi svetogorske gostilne svetišču na Sveti gori. Ker je tožba zoper to vrnitev zavrnjena, je svetogorska cerkev spet dobila v last posest gostilno, ki je bila sezidana za romarje. Tožba se je vlekla dobra štiri leta. Franciskani na Sveti gori so vrnitev odvzete gostilne morali zahtevati, kakor jim po zakonu pripada. Oni so namreč na Sveti gori v službi po pogodbi s goriško nadškofijo, sklenjeni leta 1900. Po tej pogodbi ne smejo svetogorskih stavb ali zemljišč nikomur prodati ali kako drugače prepustiti. Če ne bi

mogli več biti v službi na Sveti gori, pripade cerkev in vse premoženje koprski škofiji, ker je na njej poverjenem ozemlju.

BRAT PAVEL KRAJNIK

PRIVABILA NAJ BI STO TISOČ DOMAČIH IN TUJIH OBISKOVALCEV

DOSLEJ NAJVEČJA LETALSKA PREDSTAVA

Ministrstvo za obrambo Slovenije in delniška družba Petrol bosta v soboto, 24., in v nedeljo, 25. junija, v Cerkljah ob Krki pripravila letalsko prireditev, ki bo doslej največja tovrstna predstava v Sloveniji. Vanjo bodo poleg celovite predstavitve slovenskega civilnega in vojaškega letalstva vključeni tudi razstava najmodernejših tujih letal in helikopterjev, nastopi vojaških letalskih skupin iz sosednjih držav Hrvaške, Avstrije, Madžarske in Italije ter poleti letalskih sil zveze Nato. Namen predstave želi biti zlasti spodbujanje pozitivnega odnosa do letalstva in motivacije mladih slovenskih bodočih letalcev, pa tudi utrjevanje prijateljskih vezi med ljubitelji letalstva.

V soboto, 24. junija, bo generalna nastopajočih, uradni miting pa bo potekal v nedeljo, 25. junija, od 9. ure dalje. Dopoldanski del programa bo izrazito civilno naravn, popoldne pa bodo prikazali najrazličnejše vojaške helikoptere in letala in njihove nastope. Letalstvo zveze Nato bodo zastopale ZDA, Velika Britanija, Nizozemska, Nemčija, Španija in Italija. Poletelo bo kakih deset sodobnih letal in helikopterjev, ki bodo v Sloveniji predstavljeni prvič.

Obiskovalcev naj bi po predvidevanjih bilo kakih sto tisoč iz Slovenije in tujine, največjo letalsko predstavo doslej pa si bodo ogledali tudi predstavniki slovenske države in gospodarstva.

M.

ZKD/ GLEDALIŠČE NA VRVICI

ŽOGICA NOGICA ZA NAJMLAJŠE

IVA KORŠIČ

Čeprav se vrata gledališč že skoraj zapirajo, so malčki z Novogoriškega doživeli še eno premiersko uprizoritev.

Novorojena ljubiteljska skupina v Zvezi kulturnih društev Nova Gorica, Gledališče na vrhici, ki jo sestavljajo mladi iz zadnjih razredov osemletke, so najmlajšim gledalcem namenili svojo prvo odrsko izkušnjo. Pod večšo režijsko roko Emila Aberška, ki je v iztekajoči sezoni z raznimi ljubiteljskimi skupinami na Novogoriškem in v zamejstvu postavil na oder kar nekaj uspešnih iger za mlajše in odrasle, so se mladi izvajalci predstavili v torek, 30. maja, pod večer v mali dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici s

pravilčno igrico Jana Malika *Žogica Nogica*. Junake ljubke igrice, dedka in babico, ki sta si kupila lajno in boben, da bi si lajšala samoto, poskodbno *Žogica Nogica*, ki se kar na lepem znajde v njuni hiši, Zmaja Tolovaja s tremi glavami, ki zveni *Žogica* v svoje gnezdo z zvijačo, zraven njih pa še prijatelje, ki pomagajo starčkom pri iskanju okrogločine Nogice, so z otroško zanesenostjo odigrali Ana Zbona, Urška Glavan, Nejc Cijan, Peter Lipar, Nina Luin, Nina Melink, Manca Kodermac, Katarina Kogoj, Maja Orel in Katja Stanič. Čeprav so nekateri izmed njih prvič nastopali, so gladko obvladali svoje pravljice in znali pritegniti pozornost otrok, ki so se strnili v prve vrste polno zasedene dvorane. S tem

prvim srečanjem z odrom so že pokazali, da se lahko pregneteje v dobro gledališko skupinico z vztrajnim delom in primernim režijskim vodstvom.

Otrokom je bilo njihovo izvajanje zelo všeč, saj so spontano zapeli z mladimi igralci in na vso moč pihali, da bi se že končno znebili Zmaja Tolovaja in rešili *Žogico*. Skopi, toda pisani sceniski elementi - zamisel zanje je Aberškova - so učinkovito uokvirili vsebino, ki jo je popestrila glasba Marjana Mlakarja. Nevenka Tomažević, vodja šiviljskega oddelka Primorskega dramskega gledališča, je pravljice junake oblekla v simpatične kostume; še posebno posrečeni so bili strašilo Motovilo, ptiček Kraljiček, zmaj Tolovaj in sama *Žogica*.

Poleg režiserja Emila Aberška so uprizoritev pripravili še vodja predstave Ana Grbec in tonski tehnik Žiga Aberšek.

Mladi amaterski skupini sta prišla na pomoč tudi Primorsko dramsko gledališče in Kulturni dom Nova Gorica.

Ker je letošnja gledališka sezona že skoraj pri kraju, mladi pa imajo pred seboj še zadnje šolske preizkušnje, bo verjetno *Žogica Nogica* šla na počitnice, toda brez dvoma se bo povrnila v jeseni, da se bodo otroci spet pogledali z njo.

OBVESTILO

GLASBA IZ VRTOV SV. FRANČIŠKA, cerkev na Kostanjevici, torek, 13. junija, ob 20. uri: *Al s pesem sama zložila al s pet jo slišala*. Petje Marijinih pesmi v Furlaniji in na Primorskem. Oblikujejo: Mešani cerkveni pevski zbor Kapela, zborovodja Peter Pirih, cerkveni pevci Cantoro di Plof iz kraja Pieve di Gorto, Maša Komavec, Roberto Frisano.

ITALIJANSKO PRAVO

"E-COMMERCE" IN SODOBNA PRAVNA VPRAŠANJA (9)

DAMJAN HLEDE

Tokrat je na vrsti eden izmed najvidnejših pravnih, pa tudi socialno-ekonomskih problemov, povezanih z uporabo interneta: gre za vprašanje varstva avtorskih pravic.

Pravno varstvo literarnih in umetniških del je staro več kot sto let. Urejuje ga mednarodni sporazum, ki je bil v prvi različici podpisan v Bernu 9. septembra 1886. V Italiji je ta sporazum izveden z zakonom št. 633 iz leta 1941.

Avtorska zakonodaja se je z leti neprestano spreminjala in se prilagajala novim umetniškim zvrstem (kinematografija, fotografija, banke podatkov) ter novim tehničnim sredstvom za njihovo širjenje in gospodarsko izkoriščanje.

Internet sedaj postavlja v krizo celotno normativno strukturo avtorskih pravic, saj je internet prav zato bil že definiran kot "ogromen kopirni stroj". Internet je dejansko zastril probleme varstva izključnih pravic umskih proizvodov, ki so se pojavili z ozirom na software in na digitalne proizvode nasploh. Z ozirom nanj ni več toliko aktualno niti vprašanje prilagajanja njegove uporabe, pač pa vprašanje odločitve, ali naj obstoječe uniformirano mednarodno varstvo avtorskih pravic velja tudi za internet ali ne. Odgovor na to vprašanje ni tako samo po sebi umeven, kot bi lahko kazalo na prvi pogled. Zelo razširjena je namreč tako imenovana teorija "fair use", po kateri so vsi proizvodi, ki so vključeni v mrežo interneta, samo s tem *ipso facto* prosto uporabni. Zagovorniki te teorije pravijo, da ni dovoljena samo trenutna, enkratna, začasna uporaba proizvodov, prisotnih na mreži, torej tista uporaba, ki omogoča njihovo koriščenje, ampak tudi katerakoli vrsta njihove reprodukcije, kar pomeni, da je ves material, ki je prisoten na mreži, podvržen režimu proste uporabe. Če

pomislimo na umske proizvode, ki so dostopni prek interneta (npr. glasba), pa lahko brez dvoma ugotovimo, da teorija ni sprejemljiva.

Postavitev zaščitnih proizvodov na internet moramo pač najprej pravilno pravno uokviriti.

Prvo vprašanje je vprašanje pravne narave tega dejanja. Nekateri pravijo, da gre za izvrševanje pravice distribucije, drugi pa ga uvrščajo med dejanja javne komunikacije. Distribucija se izvaja z nujenjem proizvoda ali njegove (materialne) kopije. Javna komunikacija pa nudi samo koriščenje proizvoda. Večina se zavzema za to drugo pravno oznako in trdi, da vanjo spada tudi tista oblika telematičnega nujenja proizvoda, ki se izvede po naročilu (*on demand, point to point*). Soglasno pa je sprejeto, da je tista oblika postavitve na mrežo, ki dopušča koristniku, da proizvod posname, odvisna od pravice do javne komunikacije in pravice do reprodukcije. Poleg teh pravic pride na internetu pogosto v poštev še pravica "stvaritelja" bank podatkov.

Kot smo videli na začetku, so temeljna vprašanja, ki zadevajo varstvo teh pravic v zvezi z internetom, še dokaj odprta. Pred kratkim pa smo imeli v Italiji zanimivo sodno obravnavo, kjer je turinski sodnik razpravljal o vprašanju uporabe podob, vzeti s spletnih strani. Sodnik je razsodil, da je njihova uporaba v komercialne namene protizakonita, ker krši avtorske pravice. Uporabnik lahko koristi material, ki je prisoten na spletnih straneh, le tako, da jih "registrira" na svoj računalnik (t.i. začasna reprodukcija). In s tem se njegove pravice končajo. Za katerokoli drugo uporabo je potrebno soglasje naslovnika avtorskih pravic, ki je lahko upravitelj spletne strani, avtor proizvoda ali drugi upravičenec.

DALJE

OPČINE / 24. OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DEŽELNEGA GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

SDGZ ZA VSTOP V SSO

IVAN ŽERJAL

Štiriindvajseti redni občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je potekal v ponedeljek, 5. t.m., v Prosvetnem domu na Opčinah in ki je bil delovne-

ja na gospodarskem, a tudi na drugih področjih, nova dinamika v gospodarstvu in ustanovah dežele Furlanije-Juljske krajine in sosednjih dežel, je še dejal Pečenik, terjajo od nas, da se prilagodimo in ustrezno opremimo.

Benečiji za realizacijo evropskih programov čezmejnega sodelovanja; vedno v Benečiji pa je prevzelo goriško servisno podjetje Mitteldata.

Zelo pomembno pa je, da je prišlo do akvizicije novih članov. Na Tržaškem je bilo

FOTO KROMA

ga značaja, je bil, lahko rečemo, v znamenju pomembne novosti. Udeleženci so namreč po poglobljeni razpravi in v veliki večini podprli predlog deželnega predsedstva, da se SDGZ, poleg v Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo, včlani tudi v Svet slovenskih organizacij. Združenje namreč meni, da bi s tem lahko pripomoglo, da bi proces zblizovanja privedel čimprej do ene same krovne organizacije v manjšini. Dopri nos SDGZ pa naj bi bil obenem usmerjen, je med drugim dejal v svojem poročilu predsednik Marino Pečenik, tudi v izoblikovanje skupne strategije za razvoj manjšine, ki ga je treba opredeliti z ozirom na vse plati družbenega življenja, predvsem gospodarskega, ki ni še dobilo v naši družbi primerne teže, ter s posebno pozornostjo za o vrednotenje mladega rodu in za angažiranost mladih sil.

Sicer je bilo obdobje, ki je šlo od lanskega do letošnjega občnega zbora, v znamenju vrste dogodkov. Integracijski procesi v Evropi, globalizaci-

namreč ugotovljenih več sto slovenskih podjetij, ki iz raznih razlogov niso bila med člani združenja. To je znak razvojnega potenciala, ki ga je treba čimprej ovrednotiti. Podjetniki, ki še niso bili člani SDGZ, so se hoteli tej organizaciji približati bodisi zaradi čuta pripadnosti narodni skupnosti (to je bilo razvidno v slovenskih občinah in med starejšimi podjetniki) bodisi zaradi konkretnih možnih uslug in storitev (to zlasti v predmetjih in mestu ter med mladimi). Za uspeh včlanjevanja ima zasluge tudi okrepljena sindikalna in servisna struktura z novim uradom, katerega osebe je tudi prevzelo tajniško službo nekaterih sekcij: Andrej Šik je še naprej tajnik obrtne sekcije, Denis Salvi je novi tajnik sekcije mednarodne trgovine in storitev, dr. Kristina Valenčič pa tajnica sekcije samostojnih poklicev. Dr. Davorin Devetak še naprej vodi organizacijsko tajništvo in opravlja vlogo tajnika sekcij gostincev in trgovcev.

Obnova na Balkanu je za zamejske gospodarstvenike velika priložnost, da obnovijo prisotnost na trgih Srednje in Vzhodne Evrope, saj se lahko tako združijo kot njegovi člani lahko polnopravno vključijo v programe gospodarskega sodelovanja, ki so v njihovem dometu. Sodelovanje poteka tudi z ustanovami in organi v Sloveniji pri izpeljavi evropskih programov, čeprav se morajo tudi naši gospodarstveniki spopasti z evropsko birokracijo.

Na krajevni ravni dajeta deželno in tržaško gospodarstvo znake nove dinamike, ki pa je, žal, podvržena sporom med politiko in družbo ter med raznimi ustanovami in upravami. Nekatere uprave (npr. dežela in pokrajina) imajo dvoumen odnos do SDGZ, pozitivnejša pa je ocena sodelovanja z nekaterimi drugimi združenji in ustanovami. Sicer je na Tržaškem združenje doseglo priznanje kot enakovredna stanovska organizacija, ki dela v korist celotne skupnosti, in to s sodelovanjem pri upravi tržaške trgovinske zbornice. Druga uspešna pobuda je začetek del za izgradnjo obrtne cone v Zgoniku. Sedaj se je združenje usmerilo v iskanje podobnih možnosti za trgovce s pobudo za izgradnjo trgovskega centra. SDGZ je soudeleženo pri ustanovah Torre Leader in Natisone Gal v

GOSPODARSKO ZDRUŽENJE GORICA

PRIMOŽIČ POTRJEN

V ponedeljek, 29. maja, se je v Gorici prvič sestalo novo izvoljeno predsedstvo Slovenskega gospodarskega združenja iz Gorice, da bi iz svojih vrst izvolilo predsednika in podpredsednika združenja.

Velikih ugibanj o novem predsedniku pred sestankom ni bilo, saj ima dosednji predsednik, nekdanji sovođenski župan, javni delavec in gostilničar Vid Primožič velik ugled, dobro pa je tudi delal pri združenju. Pod njegovim vodstvom je SGZ postalo upoštevano dejavnik goriškega gospodarskega življenja. Zato so predlagali njegovo ime in je bil potrjen za predsednika SGZ iz Gorice. Za podpredsednika so zbrani izvolili Ivana Plesničarja, za gospodarja Združenja pa Avgušтина Devetaka. Na sestanku so seveda tudi govorili o prihodnjem delovanju Združenja in povedali, da je prvenstvena naloga nabiranje novih članov, kajti pomembnost slovenskih trgovcev, obrtnikov, podjetnikov in gospodarstvenikov na Goriškem je velika in mora priti do izraza v Slovenskem gospodarskem združenju.

SPORAZUM MED ZVEZO NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV IN KMEČKO ZVEZO

Kmečka zveza in Zveza neposrednih obdelovalcev - Coldiretti sta v četrtek, 1. junija, podpisali sporazum o izmeničnem predstavljanju v novem svetu tržaške trgovinske zbornice. S predstavniki drugih treh organizacij, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in ribogojništvom na Tržaškem - med temi je bilo tudi Slovensko deželno gospodarsko združenje -, so se dogovorili, da bo v prvi polovici mandata, ki traja 30 mesecev, predstavnik predlagala Kmečka zveza, nato pa bo ta odstopil in prepuštil mesto predstavniku Zveze neposrednih obdelovalcev. Na enak način se bosta organizaciji vrstili priimenovanju predsednika kmetijske in gozdarske sekcije trgovinske zbornice.

STOLETNA TRADICIJA V MIRNU

CICIBAN-PETEJAN RASTE

Družinsko podjetje za proizvodnjo otroške Ciciban-Petejan v Mirnu pri Gorici je začelo obratovati pred petimi leti, odtlej pa dosega stalen vzpon in napredek. Podatke in podrobnosti o tem so člani družine Petejan pojasnili na novinarski konferenci v četrtek, 1. junija. S svojo dejavnostjo nadaljuje družina tradicijo Pavla Petejana, ki je v svoji obrtni delavnici že leta 1953 pričel izdelovati čevlje, pa seveda tradicijo izdelovanja obutve v Mirnu pri Gorici, ki je stara že sto let.

V minulih petih letih so zaposlili veliko novih delavcev oz. predvsem delavk, saj je njihovo število naraslo od 12 na 180 zaposlenih. Poleg tega pa so vložili občutna sredstva za posodobitev tehnologije, kar je omogočilo veliko povečanje proizvodnje. Ta je lani dosegla okrog 300 tisoč parov otroške obutve; kar 60% proizvodnje so pa izvozili v tujino, največ na območja nekdanje Jugoslavije in v Italijo.

V podjetju so posebej zadovoljni tudi zato, ker je njihova proizvodnja donosna. Če-

lotni prihodki tega družinskega podjetja so lani znašali okoli 2 milijardi tolarjev, dobiček od celotnega poslovanja pa je dosegel 30 milijonov tolarjev. Gre za eno redkih podjetij v slovenski čevlarski industriji, ki povečuje obseg poslovanja in število zaposlenih.

Družinsko podjetje Petejanovih ima tudi obrata v Ciginju pri Tolminu in Kalu nad Kanalom. Gre za gospodarsko manj razviti naselji, kjer je miren podjetje občutno prispevalo k zaposlenosti domačinov.

Vodstvo podjetja za proizvodnjo otroške obutve Ciciban-Petejan v Mirnu sestavljajo Pavel Petejan, njegovi trije sinovi in njihove soproge.

M.

PROTESTNE AKCIJE IN ISKANJE REŠITEV

KMETJE IN INPS

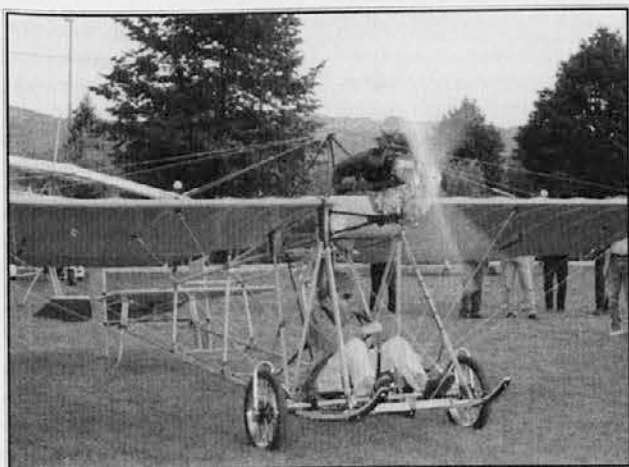
Predstavniki Pokrajinskih zvez neposrednih obdelovalcev so ob koncu prejšnjega tedna priredili po vsej Italiji protestne akcije in sestanke, da bi skušali opozoriti na problem terjatvenih obrazcev za prispevke, ki so jih kmetje in kmetijski delavci dolžni izplačati italijanskemu Vsedržavnemu zavodu za socialno zavarovanje INPS.

Zavod bo namreč v kratkem predal službo za izterjanje teh prispevkov zasebni družbi, njegovi arhivi pa vsebujejo zastarele podatke. Zato obstaja nevarnost, da zasebna družba ponovno po-

šlje izplačiteni obrazec tistim, ki so dolgi že poravnali. Tudi v Furlaniji-Juljski krajini so predstavniki Pokrajinskih zvez neposrednih obdelovalcev sprožili opozorilne akcije. V Trstu sta se pokrajinski predsednik Dimitri Žbogar in odgovorni za patronat EPACA Edi Žerjal sestala z ravnateljem tržaškega Zavoda INPS dr. Nicoljem Zagariom. Ta je obljubil, da bodo v Trstu predajo službe izterjevanja vse podatke natančno pregledali, zato da se bodo izognili vsaki krivici in nepotrebnim sodnim sporom.

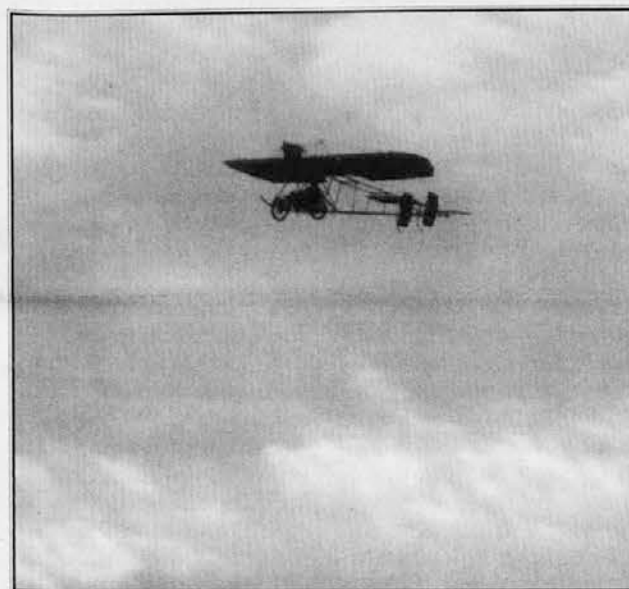
AJDOVŠČINA / LETALSKI MITING

EDA 5 2000

Ničemur se več ne čudi. In vendar, kar se je konec preteklega tedna dogajalo na travniku letališča pri Ajdovščini, kjer praznujejo 50-letnico domačega Aerokluba, je prebujalo skoro okrne občutke. Ko tudi le enemu človeku uspe podvig, ki ga je dotlej presegal, so vsi, ki so bili kakorkoli soudeleženi pri junaškem dejanju - pa čeprav le kot gle-

dvignil Albin Novak, letnik 1926, svojevrsten pionir našega časa, ki je letalsko pot začel že v poznih 40. letih in bil dolga leta pilot v kmetijskem letalstvu. Nato je prestopil v prometno letalstvo, upokojil pa se je leta 1986 kot kapitan letal DC 9 in B 737 s sanjami in načrtom, da uresniči muzej avtohtonih slovenskih letal. Tako je že leta 1992 izde-

dalci - naenkrat silnejši. Kakor da bi se navzeli junakovega zanosa.

Tako je moralo biti 25. novembra 1909, ko je na vojaškem vadbilišču pri Gorici vzletel prvi Slovenec, Goričan Edvard Rusjan, letnik 1886. Tistega lepega dne so mu na letalu lastne izgradnje uspevali vse daljši skoki. Med najdaljšim je dosegel višino človeka in preletel 60 metrov, kar je bilo za tedanja merila pravo letenje. Le štiri mesece kasneje pa je Edija, kot so ga domači preimenovali, popeljala med oblake nad Rojmi pri Gorici Eda 5, enosedi visokorilec, dolg 7 m, z razpetino kril 6 m, težak 200 kg. Z njim je Edi večkrat poletel na višini deset metrov. Ko pa je hotel tudi javno prikazati svoj uspeh na mitingu 28. marca 1910 na travniku med Gorico in Mirmom pred 10.000 ljudmi, se enokrilec Ede, za katerega se je Rusjan zgledoval pri Santos-Dumontovem letalu Demoiselle, ni dvignil s tal.

Tudi zato je bilo dogajanje na ajdovškem letališču, poimenovanem po Josipu Križaju, od četrtka do nedelje preteklega tedna po svoje vznemirljivo. Na Edi 5 sodobne izdelave, v vsem sorodni Rusjanovemu letalu, se je v nebo sredi splošnega navdušenja

lal prvo repliko Ede 5, ki danes visi s stropa avle brniškega letališča. Za svoj najnovejši izdelek, Edo 5 2000, je Albin Novak v enem letu in pol delal približno 1.700 ur. Pomagala so mu s finančnimi sredstvi in z gradbenim materialom slovenska podjetja. Po budnika sta bila založba Defensor - revija Krila in občina Nova Gorica, ki razmišlja, da bi Rusjana umestila v svoje likovne označbe. Letalo je sicer nekoliko večje od Rusjanovega: dolgo je 7 m, 2 m visoko, razpetina kril je 7,5 m. Opremljeno je z za takšno letenje primernim motorjem znamke Rotax, ki poganja letalo do 100 km/h, najmanjša hitrost pa je pod 60 km/h.

Ko je Eda 5 2000 z Albinom Novakom poletela visoko v ajdovsko nebo, nam je, gledalcem, omogočila preskok v času. Na pletenem sedežu v konici iz lesa izdelanega trupa in pod krilom, prekritim s papirjem, je drzno upravljalo letalo sam Edi Rusjan. Pod njim je na goriškem travniku v napeti držbi stal Pepi in pozorno spremljal bratov let. Obema je rasel ponos. Morda je tedaj kdo iz občinstva na predvečer Edijevega rojstnega dne, 6. junija, poslal za njim v nebo še čestitke in voščilo.

BY

NOGOMET / EVROPSKO PRVENSTVO

"SLOVENIJA GRE NAPREJ"

ERIK DOLHAR

Tako se glasi refren himne slovenske reprezentance na evropskem prvenstvu, ki se bo v soboto, 10. junija, začelo v evropski prestolnici Bruslju z večernim dvobojem med domačimi Belgijci in skandinavskimi mojstri Švedske.

Srečko Katanec (na sliki), trener Slovenije: "Naši so vročerkvni in v dani situaciji morajo tudi biti. Jaz jim tega ne zamerim. Če ti kdo polomi nogo, je upravičeno, da mu skočiš za vrat."

Vojadin Boškov, selektor Zvezne Republike Jugoslavije: "Kon tehnika vinčemo poka! Pri Sloveniji bo nižjo kakovostno stopnjo posameznikov brez dvoma okrepila velika zavzetost za zgodovinski podvig."

Dino Zoff, trener Italije, doma iz Mariana del Friuli: "Mislil, da je vsaj osem reprezentanc, ki lahko sežejo po naslovu, hkrati pa lahko vsaka izmed njih izpade v predtek-movanju!"

To so le nekatera za nas zanimivejša mnenja v kopici napovedi vodij posameznih reprezentanc, kdo bo osvojil

celinsko prvenstvo: svetovni prvaki Francozi ali Nizozemci, ki bi lahko na najboljši način izkoristili prednost domačega igrišča v primeru uvrstitve v veliki finale.

Slovenija ima prednost, da igra sproščeno, saj je zgodovinski cilj - uvrstitev na evropsko prvenstvo prvič v zgodovini mlade države - že dosegljivo. Imela bo podporo... glasbenikov oz. rokerjev la Lovšin in drugih, ki bodo zaigrali povsod, kjer bodo zeleno-beli zaigrali, da bi si tako verjet-

no pridobili podporo Flamcev, Valoncev in Holandcev... Kot smo izvedeli na Kranjskem, pa si velikih utvar ne delajo, saj je Nogometna zveza Slovenije že rezervirala povratno letalsko karto ob koncu predtekmovanja...

Jugoslavija lahko računa na izreden talent vseh balkanskih nogometašev, ki pa niso vajeni biti združeni pod isto streho...

Italija ostaja, po našem skromnem mnenju, med nespornimi favoriti za končni uspeh, čeprav se to čudno sliši po nerodnem porazu z Norveško. Naj bralce spomnimo le na zgodovinski precedens: leta 1982 so se Azzurri komajda uvrstili na sklepni del svetovnega prvenstva, ker so bili brez svojega najboljšega elementa, Paola Rossija, ki je za zapahi premišljeval, kako bi se lahko izognil roki pravice. Vsi vemo, kako se je končalo: Italija je tistega leta v Španiji osvojila svetovni naslov, Paolo Rossi pa je bil najboljši strellec...

Tudi tokrat lahko zatrdimo, da verjetno ne bo zmagal najboljši!

MLADI MLADIM

PRED EVROPSKIM PRVENSTVOM

BREDA SUSIČ

V soboto bo veliki dan! Začenja se evropsko nogometno prvenstvo EURO 2000! V Bruslju bo prva tekma med belgijsko in švedsko reprezentanco. Za katero od dveh boste navijali?

Mnogi pa vneto pričakujejo torek, 13. junija, ko bo svojo prvo tekmo na EP odigrala slovenska reprezentanca. Igrala bo v Amsterdamu proti Jugoslaviji. Mladi in manj mladi bodo večere preživljali pred televizorskimi zasloni sami ali - še lepše - v družbi. Ponekod se bodo zbrale kar cele družine prijateljev (nekatera društva bodo npr. organizirala skupne ogledne nastopov slovenske reprezentance), ki bodo skupaj spremljali tekme in navijali vsak za svojo ekipo. Nekateri mladi pa ne bodo mogli do kraja užiti magije prvenstva, saj je to obdobje v letu za mnoge zaznamovano z obveznim študijem za maturitetne ali univerzitetne izpite...

Pa pogledajmo, kako bodo spremljali prvenstvo nekateri mladi, ki smo jih prosili za mnenje za Novi glas!

Veronika Sancin, 15 let, Trst: Med letom navadno ne sledim nogometu. Všeč pa so mi večja prvenstva, ko nastopajo državne reprezentance (npr. italijanska) ali ko so evropski turnirji in nastopijo močne ekipe iz različnih držav (npr. Manchester United). Evropskemu prvenstvu ali svetovnemu, seveda, sledim! Na zadnjem svetovnem prvenstvu sem na primer na finalni

tekmi navijala za Francoze, ne za Brazilce. Nogomet mi je všeč, ga tudi igram, ko je priložnost - čeprav nisem kdo ve kako dobra (smeh - op. av.). Na tem EP bom navijala obenem za Italijo in Slovenijo, saj nista v isti skupini. Za Slovenijo bom navijala, dokler bo v igri. Potem pa se bom posvetila Italiji. Kaj bi naredila, če bi igrali druga proti drugi?!! Bila bi deljena, ker imam dvojno državljanstvo. Vsekakor bi se verjetno odločila za Slovenijo, ker je treba navijati za šibkejšo ekipo - nekateri vsaj tako pravijo in zdi se mi prav. Slovenija je še neizkušena, je manjša država in zato ima tudi manj navijačev. Vsekakor pri slovenski reprezentanci ne poznam niti enega igralca, od Italijanov pa poznam vsaj tiste lepše...

Gabrijel Beličič, 16 let, Opčine: Sledil bom vsem tekam EP! Seveda bom navijal za Slovenijo! Gledal sem vse tekme kvalifikacije, ki jih je odigrala slovenska ekipa. Po mojem na Evropskem prvenstvu Slovenci sicer ne bodo dosegli nič..., bom pa vseeno navdušeno gledal in navijal!

Marko Mikolj, 19 let, Rožan: Slovenska reprezentanca je na EP outsider. Nihče točno ne ve, kako se bo odrezala. Bilo je presenečenje, da se je sploh uvrstila. Zelo težko je oceniti in predvidevati, kakšen rezultat bo dosegla. Odvisno bo od tega, kako bo igra-

la. Vsekakor bo tu pokazala pred celim svetom, česa je sposobna. Osebnost nisem kakor navijač (letos imam med drugim maturo...), nogometu sicer sledim, vendar le površno. Moti me, da se v Italiji o italijanski ekipi preveč govori. Vsi mediji napovedujejo, kako bo šlo, kako se bo odrezal vsak igralec posebej... Celo selektor včasih preveč govori ali ga v to prisilijo...

Erika Hrovatin, 19 let, Opčine: Po navadi sledim velikim športnim dogodkom. Tudi nogometnim - in navijam za Italijo. To, če ni slovenske ekipe! Mislil, da so velika nogometna prvenstva v zadnjih letih malo izgubila svoj čar, ker ekipe niso več tako složne, igralci se ne poznajo med sabo, razkropljeni so po celem svetu, igrajo v tujih ekipah in poznajo boljše kake tuje igralce kot tiste lastne narodnosti. Mislil, da državnih ekip skorajda ni več, ker igralci ne čutijo skupno. Z dnjič, ko sem še imela občutek, da na svetovnem prvenstvu igrajo res složne državne reprezentance, je bilo leta 1990 v Italiji. V ZDA tega že ni bilo več, v Franciji pa sploh. Takrat sem nekaj ekipnega duha začutila le pri Hrvatski. Primer Vierija dobro ponazarja to, kar hočem povedati: igral je pri Juventus, bila je odlična ekipa, vendar je šel v tujino, ker so mu tam ponudili več denarja. Če denar odigrava preveliko vlogo, potem to ni več šport!

Nam pa ne preostane drugega, kot da zaželimo: srečno, Slovenija! Vsem mladim pa veliko užitka ob spremljanju prvenstva!

AVTOMOBILIZEM

DVOJNA ZMAGA ALI DVOJNI PORAZ?

Škot David Coulthard je s svojim McLaren-Mercedesom najslavnejše prvi prečkal ciljno črto, eno najtežjih in od nekdaj zanimivejših dirk Formule 1 v nedeljo, 4. junija, v monaški kneževini bogatašev. Ferrari je tudi tokrat največ stavila na svojega prvega voznika, enega redkih članov nemške nacional-socialistične stranke Michaela Schumacherja. Nemec ni zatajil Maranello, saj si je prislužil pole position, a kaj, ko mu je po dobrem startu "crnil" bolid! Črni konjiček na rdeči podlagi se je moral zadovoljiti z drugim mestom drugega voznika Ferrarija Brazilca italijanskega rodu Rubensa Barrichella. Končni vrstni red: 1. Coulthard, Škotska, McLaren-Mercedes, 2. Barrichello, Brazilija, Ferrari, 3. Giancarlo Fisichella. Odstopila sta pilota, ki sta startala iz prve vrste: Nemec v Ferrariju Schumacher in Italijan Trulli.

ED

KOLESARSTVO

PANTANIJEV DVOJNIK OSVOJIL GIRO

"Ma kaj je spet zmagal Pantani?" "Ne, ma, tisti je Garzelli, ki je glih tak, brez lasi!" Tako se je marsikje v zamejstvu glasil kratek in zgovoren dialog med ljubiteljskimi kolesarstvi, ki sta spremljala atraktivne etape dirke po Italiji. Ko smo že poročali, pa bi lahko prihodnje leto tudi spremenili ime dirke, ker ne bo potekala več samo po italijanskih cestah, temveč tudi po slovenskih. Za "predjed" nam organizatorji največjih kolesarskih preizkušenj v Italiji ponujajo državno prvenstvo na cesti, ki bo v Trstu 25. junija letos.

ED

TENIS

ODPRTO PRVENSTVO FRANCIE

V Parizu so na teniškem turnirju, ki spada med štiri grand slam turnirje na svetu, znana prva dva polfinalista med moškimi; to sta Brazilc Gustavo Kuerten in Španec Juan Carlos Ferrero, brazilski Guga velja tudi za favorita Roland Garrosa, pa čeprav tudi mladi ruski tenisač Safin ni od muh... Med ženskami pa so znane že vse polfinalistke. Poslovila se je prelepa ruska mladenka Ana Kurnikova, ki so ji zaradi lepote in denarja zavistne vse igralke. Odšla je tudi slovitka Monika Seleš, ostale pa so Francozinja Mary Pierce, Arantxa Sanchez-Vicario, Švicarka Martina Hingis in Špančarka Conchita Martinez.

15

ČETRTEK
8. JUNIJA
2000

30. FESTIVAL NARODNOZABAVNE GLASBE

MED BOROVCI V ŠTEVERJANU

MARJAN DRUFOVKA

Letos praznuje Festival narodnozabavne glasbe v zamejskem Števerjanu 30 let. To so leta spominov in dobre slovenske glasbe.

V okroglih 30 letih se je zvrstilo na deskah društvene-ga parka Med Borovci na stotine ansamblov; nekaterim je bil prav števerjanski festival odskočna deska v svet poznanja in slave. Vse do danes je bilo izvedenih nešteto izvirnih melodij, usidrale so se v ljudstvu in nekateri motivi so dobesedno ponarodeli. Vse to velja tik pred festivalom, ki bo 7., 8. in 9. julija Med Borovci v Števerjanu, obeležiti na poseben način. Priprave, da bi se vse izteklo, kot se takemu jubilejnemu prazniku spodobi, so v polnem teku.

Glede na to, da letos za številne obiskovalce pripravljajo na briškem griču veliko presenečenje, velja zabeležiti, da je bila v sredo, 7. junija, ob 13. uri tiskovna konferenca, predstavitev 30. Festivala Števerjan 2000 širši publiki v daleč naokrog poznani Avsenikovi restavraciji Pri Jožovcu v Begunjah. Vabilo so pre-jela uredništva časopisov, radijskih in televizijskih postaj

iz cele Slovenije in zamejstva v Italiji; namenjeno pa je bilo seveda vsem, ki jim je taka glasba pri srcu. Odziv je bil dobesedno nepričakovan.

Domači publiki bo potek festivala predstavljen v nedeljo, 2. julija, v župnijski dvorani Sedejevega doma, kjer bo tudi uradna otvoritev razstave likovnih izdelkov, biserov Goričana Andreja Kosiča. Prav lepo je, da se - poleg drugega - organizatorji leto za leto spominjajo domačih, pravih mojstrov in še bolj ovrednotijo njihove motive krajevne umetnosti.

Treba je tudi povedati, da bosta ob tej priložnosti izdani pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice bogata brošura in zgoščenka. Zgoščenka je izšla pred tednom dni in je bila krstno predstavljena v Begunjah prejšnjo sredo. Vsebuje 30 melodičnih in poskočnih polk in valčkov s števerjanskih festivalov, ki nam z glasbo in petjem predstavljajo potek tekmovalnih večerov od začetka vse do danes. Nadalje bo zgoščenka ponesla sliko Števerjana v svet, saj naslova stran prikazuje briško vas, kakršno si je zamislil domačin Hijacint Jussa. Festivalu na pot pa je v pripravi bro-

šura, ki bo zajetno vsebovala katerekoli informacije in podatke o le-tem. In če vzklopimo računalnik in si želimo pobrskati po internetu in na-tipkamo www.Sedej.org, lahko izvemo še več o samem festivalu in pa o vsej razvejani dejavnosti društva F.B. Sedej iz Števerjana.

Za zaključek naj povemo, da se bo letos zvrstilo na festivalovih deskah nad 30 ansamblov. Obeta se nam torej lep praznik, čustveno naelek-tren julijski konec tedna. V nedeljo zvečer, po finalu, pa bo letošnji festival dosegel vrhunec s koncertom; vsem Števerjancem je v čast in ponos, da lahko gostijo v svoji sredi ansambel Gašperji z legendo Slavkom Avsenikom.

Nam, preprostim ljubiteljem narodnozabavne glasbe, ne preostaja drugega, kot da festivalu kličemo še na mnogo leta, organizatorjem čestitamo ter zaželimo obilo uspehov in predvsem lepo vreme.

TABOR MLADIH

TOLMINSKA 2000

Obogateni z izkušnjami pri organizaciji taborov mladih iz Slovenije in slovenskih rojakov iz tujine v preteklih letih, bo Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa tudi za letošnje leto pripravila taborjenje mladih, ki bo potekalo na Tolminskem od 30. julija do 6. avgusta v Kampu Nadiža (Podbela pri Kobaridu).

Tabor je namenjen druženju mladih slovenskih rojakov iz zamejstva in po svetu, starih od 12 do 16 let, z vrstniki iz Slovenije, medsebojnemu spoznavanju in povezovanju. Čez nekaj let bodo mladi Slovenci iz tujine in domovine sodelovali pri oblikovanju skupnih kulturnih, znanstvenih in gospodarskih projektov, poznanstva, sklenjena na taborih, pa jim bodo lahko pri tem v veliko korist. Udeleženci iz tujine pa bodo tudi potencialni ambasadorji slovenske dežele po svetu.

Prireditelji načrtujejo taborjenje za približno 60 udeležencev; polovico iz domovine in polovico iz tujine.

Cilja sta predvsem spoznavanje in odkrivanje slovenske kulturne in naravne dediščine s poudarkom na dediščini Severne Primorske:

- spoznavanje krajev in običajev, navezava stikov z domačini in s Slovenci iz Italije, obisk muzejev (Kobariškega muzeja, ki je bil za zbirko o prvi svetovni vojni razglašen za Evropski muzej leta 1993; rojstne hiše Simona Gregorčiča), arheoloških najdišč (obeležja iz prve svetovne vojne in Soške fronte, obisk najdišča 45.000 let stare piščalke - Divje babe), krajevnih znamenitosti - obisk Kobarida, Tolmina in Beneške Slovenije...;

- zbiranje novic o izseljen-cih s Tolminskega v tujini (predvsem v Argentini, Franciji, Belgiji);
- seznanjanje s pomembnimi osebnostmi Tolminske in Kobariške (pesnik Simon Gregorčič, Filip Jakop Kafol, ki je bil leta 1861 izvoljen v Goriški deželni zbor, skladatelj Ivan Laharnar, Josip Kobal in drugi. S Šentviško planoto je povezano tudi ime Jakoba Gallusa-Carniolusa in ustno izročilo o huns-kem poglavarju Atili, ki naj bi bil pokopan ravno v teh krajih);

- pogovori na temo: Če bi živel tu, bi...
- vesela šola slovenskega jezika;
- delavnice na temo problematika mladih;
- priprava zbornika.

V prostem času bodo športne igre, orientacijski pohodi in taborniške šegavosti, večere pa bodo popestrili z veselimi druženjem ob tabornem ognju. Pri organizaciji in vodenju tabora bodo pomagale taborniške in skavtske organizacije Severne Primorske.

Rok za prijavo je 15. junij. Udeleženci izven matične države, tujine ne plačajo prispevka za udeležbo.

Prijavo s podatki o udeležencu (ime, priimek, datum rojstva, naslov bivališča, telefonsko številko, podatek o znanju slovenskega jezika) pošljite na naslov: Svetovni slovenski kongres, Cankarjeva 1/IV, 10, Ljubljana, Slovenija (telefon ali faks. +386 61 125 24 40; naslov elektronske pošte: ssk.up@eunet.si).

S 4. STRANI

SLOVESNA IZJAVA

Našim družinam, Slovenski škofovski konferenci in ministrstvu za šolstvo, da kljub velikim spremembam v družbenem življenju ostaja družina temeljna človeška skupnost, nosilka življenja in kraj vzgoje naših otrok. Te naloge ne more prevzeti nobena druga družbena ustanova. Vendar pa je družina danes ogrožena in potrebuje pomoči. Najbistvenejši del razvoja našega naroda - družina - ostaja v senci družbene zanimanja. Zato želimo, da se programi za oblikovanje mladih za družinsko življenje dopolnjujejo in razvijajo. V ta proces se bomo vključevali tudi krščanski laiki, združeni pod okriljem Sveta katoliških laikov Slovenije;

našim župnijam, da smo laiki, ki živimo kot poročeni v družinah ali kot samski, zavezani tudi življenju v župniji, ki je naša druga družina. Še zlasti člani ŽPS kot predstavniki laikov v lokalni Cerki smo poklicani, da z besedo in dejanji v iskrenem sodelovanju z duhovniki in škofi služimo vsemu občestvu ter Kristusovo navzočnost pričujemo vsej okolici, v kateri živimo. Med seboj se bomo redno povezovali na župnijski, dekanjski, škofijski in slovenski ravni, gradili enotnost, se zavzemali za resnico, socialno pravičnost in nedotakljivost življenja;

župnijam in duhovnim gibanjem, da v različnosti duhovnosti cerkvenih gibanj in združenj v pokoncilskem obdobju Cerkev prepoznavamo razodevanje Sv. Duha, ki govori za to, da je značilnost sodobnega krščanstva edinstvo v različnosti: slovenske kristjane vabimo, da si skupaj prizadevamo za duhovnost, ki vodi k poglobljeni osebni veri, oblikovanju pristnih skupnosti in delu za skupno dobro. Odgovorne v župnijah in člani gibanj pozivamo k še popolnejšemu sodelovanju in dopolnjevanju, pri čemer je treba sprejemati, da je primarno pričevanje laikov v vsakdanjem življenju v družini, na delovnem mestu in v okolju, kjer živimo;

mladim, da je krščanska mladina upanje Cerkev in celotne slovenske družbe, da smo s svojo drugačnostjo, zanosom in mladostno zagnanostjo poklicani k novemu evangeljskemu načinu življenja, spreminjajoč sedanje vzorce življenja. Za nas je poseben iz-ziv, da v razmerah družbene polarizacije prvi pokažemo pot pozornega dialoga in spoštovanja drugače mislečih; (...) da v lahkomišelnem svetu odločno in spoštljivo oznanjamo krščanski pogled na družino, ljubezen in spolnost;

krščanskim dobrotelnicam in socialnim ustanovam, da bomo na področju dobrotelnosti in socialne delovalnosti tako, da se bomo zavzemali za širjenje solidarnosti in socialne zmožnosti, krepili lokalne zmožnosti krščanskih dobrotelnih organizacij, se zavzemali za revne in socialno izključene. Zato Slovenski škofovski konferenci predlagamo, da ustanovi krovnou ustanovo za dobrotelnost in socialno, ki bo imela za nalogo odkrivati še

nepokrita področja dobrotelnosti in socialne in ki bo koordinirala posamezne dobrotelne in socialne aktivnosti;

krščanski umetniki in slovenska kulturna javnost se zavedajo, da je krščanska umetnost in kultura sestavni del slovenske umetnosti in kulture in da je kot taka v zgodovini sooblikovala in še vedno pomembno sooblikuje slovensko narodno zavest in samobitnost. Zavzemali se bomo za nadaljnji razvoj krščanske kulture s tem, da bomo s konkretnimi projekti podpirali njeno izraznost v cerkvenem in družbenem okolju. Udeleženci skupine za krščansko kulturo smo pripravljeni sodelovati v forumu, ki bi pod okriljem SKLS ustanovil društvo za krščansko umetnost in kulturo s ciljem povezovanja, podpore in širitve krščanske kulture v Cerki in družbi;

ministrstvu za šolstvo, da je naloga šole nadaljevanje v družini začete vzgoje ter da s posredovanjem znanja in drugih dosežkov človeške kulture pomaga razviti potenciale posameznika in ga usmerja v oblikovanje celovite in harmonične osebnosti. Ugotavljamo, da slovenska šola v mnogih pogledih te svoje naloge ne opravlja. Je v mnogih pogledih nedemokratska, nepluralna, zaprta. Ker se čutimo odgovorne za nadaljnjo usodo slovenske družine in šole, si bomo z vsemi drugimi, ki jim ni vseeno, kakšna bo naša prihodnost, prizadevali za drugačne odnose in družbeni položaj družine in šole. Pričakujemo takšno spremembo šolske zakonodaje, ki bo dejansko omogočila večjo različnost v javnih vzgojnih in izobraževalnih programih;

Slovenci po svetu Sloven-cem v domovini, da je tako kot mnoge druge evropske narode tudi nas zaznamovala usoda, da velik del Slovencev živi kot narodna manjšina v zdomstvu in izseljeništvu. Zavedamo se velikega pomena in vloge, ki jo je imela in jo ima tudi danes slovenska Cerkev pri ohranjanju in povezovanju vseh delov slovenskega naroda. Pričakujemo, da bo v župnijskih pastoralnih svetih ustanovljen odbor za Slovence v svetu, ki bo razvijal različne oblike sodelovanja in pomoči pri ohranjanju našega slovenstva; poslovnih sferi, da se kristjani zavezujemo, da se bomo v poslovnem življenju zavzemali za etično držo in delovanje in ne bomo odobravalni in podpirali neetičnih dejanj, kot so omejevanje rojevanja zaposlenih žena, si prizadevali za pošteno poslovanje, zmanjševanje brezposelnosti in dostojanstvo človeka na delovnem mestu;

medijem in javnosti, da so mediji danes eden bistvenih dejavnikov družabnega in družbenega življenja. S svojo informacijo in sporočilno močjo oblikujejo podobo sveta. Imajo velik vpliv na razvoj otrok, na dozorevanje mladih in odnose odraslih do sebe, družine in družbe v celoti. Zato medije pozivamo, da se v cilju uravnoteženega narodnega razvoja pri poročanju in komentiranju poslužujejo takega jezika, ki bo vodil k razvoju tolerančnosti in sožitja v Sloveniji.

prijetno
branje za otroške
sanje

Pastirček je svojim malim in velikim bralcem
priskrbel novo knjigo

Anamarije Volk Zlobec
z naslovom

Katarince

Lepe ilustracije v knjigi je prispevala

Magda Starec Tavčar